اولین روزنامه تخصصی معدن و صنایع معدنی ایران

روزگار معدن

www.rouzegaremadan.ir

شنبه ● ۲۵ فروردین ۱۴۰۳ ● ۴ شوال ۱۴۴۵ ● ۱۳ آوریل ۲۰۲۴ ● سال هفتم ● شماره ۱۲۸۲ ● ۸صفحه ● قیمت ۱۰۰۰۰ تومان

تحقق جهش تولید با مشارکت روزافزون معدن و صنایع معدنی

رئیس هیأت عامل ایمیدرو خواستار مشارکت روزافزون شرکت‌های معدن و صنایع معدنی برای تحقق جهش تولید شد.رئیس هیأت عامل ایمیدرو در دیدار نوروزی با مدیران شرکت‌های معدنی، با اشاره به شعار سال گفت: اعلام شعار جهش تولید با مشارکت مردم از سخنان و دغدغه‌های مقام معظم رهبری برای رفع چالش‌های اقتصاد و تولید است.

۳

آب‌های نامتعارف تنها منبع تامین آب صنایع در سال جدید

وزیر نیرو: گرچه امسال کشور برای چهارمین سال متوالی خشکسالی را تجربه می‌کند، اما آب مدت زمان زیادی است که در کشور به مسئله تبدیل شده؛ به گونه‌ای که محمد جوانبخت معاون وزیر نیرو در تابستان سال ۱۴۰۲، گفت: هرسال با صدها نقطه دارای تنش، روبه‌رو هستیم.

۷

«روزگارمعدن» ثروت آفرینی توسط بخش معدن را بررسی کرد:

بازمانده از اقتصاد

۳

طرح: مهدی کاوه‌ای

یادداشت‌ها

چشم‌انداز صنعت فولاد

۲

توهم ثروتمندآفرینی

۳

مشکلات تولید نادیده گرفته می‌شود

۴

صنعت فولاد نیازمند مدلی نوین مهندسی

۶

حرکت به سمت تجدیدپذیرها

۷

ابهامات بازار سهام برای صعود

۸

تیترهای روز

یک‌سونگری در زنجیره فولاد آسیب‌رسان است ۲

اندر احوالات قیمت حامل‌های انرژی ۷

روزگار معدن
شنبه
۲۵ فروردین ۱۴۰۳ • ۴ شوال ۱۴۴۵ • ۱۳ آوریل ۲۰۲۴
سال هفتم • شماره ۱۲۸۲

تکمیل و اجرای ۴۰۰ پروژه زمین‌شناسی و اکتشافی در کشور

به گزارش «روزگارمعدن»روابط‌عمومی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور، معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت و رئیس این سازمان از تکمیل و اجرای دست کم ۴۰۰ پروژه زمین‌شناسی و اکتشافی در کشور طی سال جاری خبر داد.

دکتر علیرضا شهیدی گفت: در پی اجرای موفقیت‌آمیز طرح تحول زمین‌شناسی و اکتشاف ذخایرمعدنی کشور که از ابتدای دولت سیزدهم طراحی و اجرا شده در سال جاری نیز استان‌های هدف جدیدی تعریف و مورد کاوش‌های زمین‌شناسی و اکتشافی قرار خواهد گرفت که در مجموع پیش‌بینی اجرای دست کم ۴۰۰ پروژه در حوزه تولید اطلاعات پایه زمین‌شناسی، ژئوشیمیایی، زمین‌شناسی اقتصادی، ژئوفیزیک هوابرد، زمین‌شناسی دریایی و منشایابی و پایش مخاطرات طبیعی زمین‌شناختی را داریم که روند برنامه‌ریزی آن به اتمام رسیده و از نیمه اول اردیبهشت ماه اجرایی خواهد شد.

معاون وزیر صمت با بیان این‌که برنامه اختتامیه ۷۵ پروژه زمین‌شناسی و اکتشافی در استان کردستان در بهار امسال انجام خواهد شد، خاطرنشان کرد: پس از آن ۳۶ پروژه طرح تحول در استان آذربایجان‌غربی و ۸۴ پروژه در بلوک قم، مرکزی، اصفهان در دستور کار این سازمان قرار دارد و افزون بر آن تکمیل عملیات ۳۹ پروژه در استان یزد و تعریف دست کم ۱۰۰ پروژه جدید در حوزه طرح تحول زمین‌شناسی و اکتشاف ذخایرمعدنی و تکمیل و اجرای ۵۰ پروژه در حوزه زمین‌شناسی دریایی از برنامه‌های تحولی این سازمان طی سال ۱۴۰۳ خواهد بود.رئیس سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور با اشاره به این‌که در حوزه منشایابی و پایش مخاطرات طبیعی زمین‌شناختی نیز پروژه‌های متعددی انجام خواهد شد؛ افزود: دقیق‌سازی گسل‌های کلانشهرهای کشور، بررسی دشت‌های اولویت‌دار در حوزه فرونشست زمین و همچنین اجرای طرح‌های زمین‌شناسی مهندسی، مخاطرات طبیعی، زمین‌شناسی زیست‌محیطی و تغییر اقلیم برای سال جاری با نگرشی نوین و بهره‌گیری از توان متخصصان سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور در دستور کار قرار گرفته که در صورت تحقق موجب تحول موثری در حوزه عمران و زیرساخت‌های کشور و همچنین افزایش پایستگی و ایمنی در نقاط شهری خواهد شد.شهیدی با تاکید بر این‌که برنامه‌های طراحی شده سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور از لحاظ کمی و کیفی و وسعت عملیات طی سالیان اخیر بی‌سابقه خواهد بود، گفت: امید است با پشتیبانی شایسته و تامین منابع به موقع مالی و انسانی موردنیاز آن بتواند موجب تحول و جهشی موثر در حوزه اکتشاف ذخایر جدید معدنی و رونق معدنکاری و همچنین فعالیت‌های عمرانی و زیرساختی بزرگ در کشور شود.

یک فعال صنعتی مطرح کرد:

یک‌سونگری در زنجیره فولاد آسیب‌رسان است

گروه خبر

مدیرعامل شرکت نیک صدرای طوس، تولیدکننده میلگرد گفت: یک‌سونگری وزارت صنعت، معدن و تجارت در زنجیره فولاد کشور، منجر به از دست رفتن اشتغال بین ۲۰ تا ۲۵ هزار نفری در واحدهای نورد و در مقابل رونق خام‌فروشی شده است. در چنین شرایطی ضرورت دارد مارجین قیمت شمش و میلگرد توسط متولیان امر به میزانی تعیین شود که فعالان بخش پایین‌دست فولاد بتوانند محصولات خود را با قیمتی مناسب در بازار داخلی به فروش برسانند و با اعمال مشوق‌های صادراتی، زمینه را برای توسعه صادرات و ارزآوری به داخل کشور فراهم سازند.

سید احمد رضوی‌نیک در گفت‌وگو با فلزات آنلاین در خصوص وضعیت بازار میلگرد در سال ۱۴۰۲، بیان کرد: در سالی که گذشت، شرایط بازار میلگرد مناسب نبود و قطعی برق و گاز به علاوه وضع دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های خلق‌الساعه، نتیجه‌ای جز تولید حدود ۱۵ میلیون تن مقاطع طویل فولادی از حدود ۳۴ میلیون تن ظرفیت ایجاد شده در این بخش در بر نداشت. این در حالی بود که متاسفانه خام‌فروشی در این سال بیش از پیش رونق پیدا کرد و حدود ۱۲ میلیون تن شمش، در مقابل تنها دو میلیون و ۷۰۰ هزار تن مقاطع طویل فولادی صادر شد. از طرفی، قیمت‌گذاری دستوری نیز درآمدزایی فعالان بخش پایین‌دست زنجیره فولاد را تحت تاثیر قرار داد و در این بین سود مناسبی عاید شرکت‌های دولتی و خصولتی فعال در بخش بالادست زنجیره فولاد شد.

مارجین قیمت شمش و میلگرد اقتصادی نیست

وی با اشاره به اینکه در اکثر روزهای سال گذشته، مارجین قیمت شمش و میلگرد در بورس کالای ایران کمتر از هشت درصد بود که به هیچ وجه برای واحدهای نورد مقرون به صرفه نیست، عنوان کرد: این در حالی است که هزینه تولید میلگرد در داخل کشور، بالغ بر ۱۰ درصد هزینه تولید شمش فولادی بوده و بنابراین می‌توان گفت عمده تولیدکنندگان میلگرد با ضرر و زیان مالی در سال ۱۴۰۲ مواجه شدند. در این بین، برخی شرکت‌های دولتی و خصولتی که دسترسی کافی به خوراک (سنگ‌آهن) داشته و از زنجیره کامل تولید فولاد اعم از کنسانتره، گندله، آهن اسفنجی و شمش برخوردارند نیز میلگرد تولیدی خود را در برخی مقاطع زمانی با قیمتی کمتر از شمش در بورس عرضه کردند که همین مسئله آسیب جدی به تولید و فروش در واحدهای نورد فعال در بخش خصوصی وارد کرد.

نکته تامل‌برانگیزتر اینکه این شرکت‌ها در حالی شمش تولیدی خود را با قیمتی در حدود ۴۳۰ دلار به ازای هر تن به کشورهای حاشیه خلیج فارس صادر کردند که همین محصول را با قیمتی در حدود ۵۰۰ دلار به ازای هر تن در اختیار تولیدکنندگان داخلی قرار دادند؛ ضمن اینکه میلگرد را با قیمتی در حدود ۴۶۰ دلار به ازای هر تن در بازارهای صادراتی و حدود ۵۲۰ دلار در بازار داخلی به فروش رساندند. در این بین متاسفانه هیچ حمایتی از فعالان بخش پایین‌دست فولاد نشد و افزایش چشمگیر قیمت حامل‌های انرژی و قطعات یدکی از یک سو و قطعی برق و گاز در روزهای مختلف سال از سوی دیگر، نفس کارخانه‌های نوردی را به شماره انداخت.

مدیرعامل شرکت نیک صدرای طوس ضمن ابراز تاسف بابت اینکه صنایع نورد در کشور ما متولی ندارد، مطرح کرد: یک‌سونگری وزارت صنعت، معدن و تجارت در زنجیره فولاد کشور، منجر به از دست رفتن اشتغال بین ۲۰ تا ۲۵ هزار نفری در واحدهای نورد شده و در مقابل خام‌فروشی رونق یافته است؛ به نحوی که کشورهایی همچون عراق، افغانستان، کویت و قطر به لطف شمش ارزان‌قیمت ایرانی، اقدام به راه‌اندازی کارخانه‌های نورد کرده‌اند و از طرفی تعرفه‌های گمرکی برای واردات میلگردهای تولید ایران وضع کرده‌اند. تمامی این مسائل در سال گذشته باعث شد که تولیدکنندگان مقاطع طویل فولادی در کشور سال خوبی را سپری نکنند و شاهد کمرنگ شدن نقش ایران در بازارهای صادراتی که در راس آن‌ها عراق و افغانستان قرار داشت، باشیم.

رضوی‌نیک در ادامه به عرضه حدود ۴۰۰ هزار تنی مقاطع طویل فولادی اعم از میلگرد و تیرآهن و تقاضای تنها ۳۰ تا ۴۰ هزار تنی این محصولات در بورس کالای ایران در اکثر روزهای سال گذشته اشاره کرد و گفت: این اتفاق در حالی به وقوع پیوست که دولتمردان و مسئولان وزارت صمت باید اقدامات کافی جهت رونق بازار خرید و فروش مقاطع طویل فولادی را انجام می‌دادند و عدم تحقق این مهم در سال گذشته، منجر به زمین‌گیر شدن بسیاری از کارخانه‌های تولید میلگرد و تیرآهن شد. از طرفی، متاسفانه همکاری‌های لازم بین سازمان‌های دولتی و انجمن نوردکاران فولادی ایران نیز در سال پیش شکل نگرفت و واحدهای نورد با ظرفیت تولید کمتر از ۲۰۰ هزار تن، در معرض تعطیلی قرار گرفتند. با شرایط دشوار اقتصادی که اکنون شاهد آن هستیم، باید در انتظار تعطیلی روزافزون کارخانه‌های تولید میلگرد و تیرآهن در کشور باشیم؛ این در حالی است که کارخانه‌های تولید آهن اسفنجی بسیاری در دست احداث و بهره‌برداری قرار دارند و عملا بخش پایین‌دست زنجیره فولاد به حال خود رها شده است.

به گفته وی، در روزهای پایانی سال ۱۴۰۲ شمش فولادی با قیمت تمام شده حدود ۲۳ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم و میلگرد با قیمت حدود ۲۴ هزار و ۵۰۰ تومان به ازای هر کیلوگرم در سطح بازار معامله شد (اختلاف قیمت کمتر از ۸ درصدی). در حالی که اسلب، با قیمتی در حدود ۲۴ هزار تومان و ورق گرم با قیمت بالغ بر ۴۰ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم در این مدت به فروش رسید (اختلاف قیمت بیش از ۳۹ درصدی). از این رو در سالی که گذشت، بر مشکلات عدیده تولیدکنندگان مقاطع طویل فولادی افزوده شد و تولیدکنندگان مقاطع تخت فولادی شرایط به نسبت بهتری را تجربه کردند که علت آن هم حمایت دولت از فعالان این بخش که عموما شرکت‌های دولتی و خصولتی هستند، بود.

ضرورت تغییر در شیوه عرضه شمش در بورس

مدیرعامل شرکت نیک صدرای طوس با بیان اینکه دستمزد نوردکاران در سال ۱۴۰۳ تغییر چندانی نکرده و هزینه تولید هر کیلوگرم میلگرد حدود ۱۳ درصد نسبت به سال پیش افزایش یافته است، خاطرنشان کرد: در حال حاضر تولیدکنندگان میلگرد مکلف به خرید نقدی شمش از بورس با موعد تحویل ۴۰ روزه در محل کارخانه هستند. از طرفی، فروش میلگرد در بازار نیز با موعد تسویه حساب یک ماهه صورت می‌پذیرد و به همین دلیل هرگونه نوسان قیمت در سطح بازار که برگرفته از افزایش نرخ ارز است، می‌تواند به ضرر واحدهای نورد تمام شود.

بنابراین خرید اعتباری شمش از بورس با موعد تحویل کمتر از ۴۰ روز، راهکار پیشهادی است که در شرایط بحرانی کنونی در کارخانه‌های نورد موثر و سودبخش واقع خواهد شد.

رضوی‌نیک با تاکید بر اینکه اگر موانع صادراتی موجود پیش روی تولیدکنندگان مقاطع طویل فولادی در سال جاری رفع نشود، شرایط تولید و بازار در سال ۱۴۰۳ نیز تغییر چندانی نخواهد کرد، خاطرنشان کرد: در حال حاضر میلگرد تولید شده در کشور ترکیه، با قیمتی در حدود ۶۲۰ تا ۶۳۰ دلار به ازای هر تن در عراق به فروش می‌رسد. در حالی که میلگرد تولید ایران، با قیمتی در حدود ۵۱۰ دلار به ازای هر تن در این کشور فروخته می‌شود. در واقع دولت عراق که روزی واردکننده ۱۰۰ درصدی میلگرد بود، به نوعی فولاد کشور ما را تحریم کرده و عوارض وارداتی ۳۰ درصدی را برای میلگرد تولید ترکیه و عوارض ۱۳۹ درصدی را برای میلگرد تولید ایران در نظر گرفته است؛ مادامی که تولیدکنندگان عراقی شمش را با قیمت مناسب از ایران خریداری می‌کنند، دولت ما باید عوارض حداقل ۲۰ درصدی برای صادرات شمش در نظر بگیرد تا میلگرد تولید داخل نیز با قیمت مناسب‌تری در بازارهای منطقه‌ای و خارجی به فروش برسد.

وی در پایان ضمن انتقاد از اینکه شرکت‌های بزرگ فولادی به جای تمرکز بر تولید و صادرات محصولات جدید و با ارزش افزوده بالا، در حال حرکت به سمت بخش معدن هستند و شرکت‌های معدنی نیز به جای فعالیت در راستای توسعه اکتشافات و فرآوری مواد معدنی، در مسیر تولید فولاد گام برداشته‌اند، پیشنهاد کرد که مارجین قیمت شمش و مقاطع طویل فولادی توسط متولیان امر به میزانی تعیین شود که فعالان بخش پایین‌دست بتوانند محصولات خود را با قیمتی مناسب در بازار داخلی به فروش برسانند و دولت و بانک مرکزی با اعمال مشوق‌های صادراتی، زمینه را برای توسعه صادرات و ارزآوری به داخل کشور فراهم سازند.

یادداشت

چشم‌انداز از صنعت فولاد

بهمن عیاررضایی
تحلیلگر ارشد صنعت فولاد

در سالیان اخیر بحث‌های بسیاری بر سر شیوه تحول صنعت فولاد درگرفته که عموماً ناشی از توافق‌های جهانی در زمینه کربن‌زدایی از فعالیت‌های اقتصادی است. جهان به نقطه‌ای رسیده است که می‌داند باید برای کندکردن روند فزاینده تغییرات اقلیمی به سمت کاهش دمای کره زمین از طریق کاهش میزان انتشار آلاینده‌هایی همچون دی‌اکسید کربن بپردازد. بخش صنعت به‌عنوان یکی از متهمان اصلی تولید آلاینده در صدر فهرست بخش‌های اقتصادی است که باید تغییر مسیر دهد و تا سال ۲۰۳۰ میزان انتشار آلاینده را به ارقامی بسیار کمتر از امروز برساند. بخش فولاد نیز به‌عنوان یکی از پایه‌های مهم صنعت و بخش تولید کارخانه‌ای، باید در این مسیر ۳۵درصد از کل تولید آلاینده‌های منتشرشده از کارخانه‌های خود در سراسر جهان را تا سال ۲۰۳۰ کاهش دهد. این بخش که سهم ۷درصدی از تولید آلاینده کربن در جهان دارد در ایران یکی از ستون‌های تولید صنعتی و صادرات غیرنفتی است. راهبرد کلیدی در مسیر همسو کردن صنعت فولاد ایران با صنایع مشابه در جهان در زمینه تحقق اهداف کربن‌زدایی، تغییر فناوری است. در این راهبرد تغییر مسیر تولید از طریق زغال‌سنگ به هیدروژن اقدامی است که در جهان محبوبیت بالایی داشته و با شمول بالایی در حال فراگیری است. حذف زغال‌سنگ یا حتی گاز طبیعی از چرخه تولید فولاد و جایگزین‌ساختن آن با هیدروژن و سایر روش‌های جایگزین می‌تواند تغییر چشمگیری در روند سبزشدن این بخش ایجاد کند.امروزه صنایع فولاد در اروپا یا آمریکای‌شمالی با شدت بیشتری روی استفاده از هیدروژن در چرخه تولید کار می‌کنند، اما روش دیگری که می‌توان در ایران از آن استفاده کرد و کربن تولید شده را در بخش فولاد کاهش داد، ترویج استفاده از انرژی تجدیدپذیر در انواع مختلف آن اعم از بادی، خورشیدی و زمین‌گرمایی است. همه این موارد به‌خوبی به کاهش انتشار آلاینده در چرخه تولید فولاد منجر می‌شود. درعین‌حال، تغییر فرآیند تولید در زنجیره ارزش فولاد به شکلی که امکان تولید گندله باکیفیت بالاتر ایجاد شود، موجب خواهد شد تا مصرف سنگ‌آهن کاهش یابد و همین مورد سبب کاهش مصرف انرژی و کاهش میزان انتشار آلاینده شود.شایان‌ذکر است که در روش‌های تولید فولاد مبتنی بر هیدروژن، وجود یک مثلث با سه بعد در اکوسیستم صنعت فولاد حیاتی است. نخستین مورد به تقویت بنیه مالی شرکت‌های فولادسازی مربوط است. مورد دیگر به نظارت‌های محیطی بر صنعت فولاد مربوط است. دیگر اینکه تنظیم‌گری دولت باید به شکلی باشد که صنایع به سمت استقرار فناوری تولید فولاد کم‌کربن جهت‌گیری کنند. ترکیب این سه موضوع موجب خواهد شد تا بنگاه‌های داخلی برای تغییراتی که جهان در ۲۰۳۰ اعمال خواهد کرد، آماده شوند. پاسخ به این پرسش که چرا امروز صنایع ایران به دنبال تولید فولادسبز و کم‌کربن یا سبک و مقاومت بالا نمی‌روند در همین روش تنظیم‌گری دولت نهفته است، درواقع در اکوسیستم فولاد ایران سه راس مثلث بالا به شکلی نیستند که همه‌چیز در خدمت جهت‌گیری درست صنایع باشد. در شرایط کنونی نیاز است سیاست‌گذار به شکلی تنظیم‌گری کند که تولید صنعت فولاد با ترندهای جهانی هماهنگ شود. اما متاسفانه تنها دغدغه مدیران این حوزه دستکاری قیمت و مداخله اشتباه در روند فعالیت طبیعی صنعت و اقتصاد است؛ موضوعی که اصرار بر آن سبب خواهد شد تا نه‌تنها اهداف ملی محقق نشود بلکه زمینه حذف یا کمرنگ‌شدن اثر و جایگاه ایران از یک بازار بزرگ ایجاد شود. ادامه رویکرد فعلی در تنظیم‌گری و سیاست‌گذاری بخش فولاد نیز سرعت این افول را شدت می‌بخشد. امروز سیاست‌گذار تمام‌وقت و هزینه خود را صرف معرفی نفراتی برای مدیریت بخش فولاد می‌کند و توجهی به لزوم تحول در ساختار مصرف انرژی، زنجیره ارزش و شیوه ارتقای ارزش‌افزوده این محصول ندارد که این آفت بزرگی است. به‌جای این امور حاشیه‌ای، دو ترند کنونی صنعت فولاد باید موردتوجه سیاست‌گذار قرار گیرند. سیاست‌گذار باید بداند تغییر مسیر تولید فولاد به سمت تولید مبتنی بر هیدروژن، فرآیند پرمنفعتی است که نتایج بسیاری در پی خواهد داشت.

موج خبر

نیکل ۷درصد زیان خود را جبران کرد

نیکل ظرف روزهای ابتدایی ماه آوریل به مسیر رشد نرخ بازگشت و بخشی از زیان خود در هفته‌های اخیر را جبران کرد. در حالی که مازاد عرضه جهانی زمینه عقبگرد بهای این فلز را مهیا کرده بود، انتشار داده‌های مثبت از اقتصاد چین برای ماه مارس و همچنین امیدواری به کاهش نرخ بهره آمریکا از ماه ژوئن به رشد بهای نیکل در بازار جهانی انجامید. نیکل از ابتدای امسال تا پایان هفته ابتدایی آوریل حدود ۷درصد گران شد. با وجود این همچنان بازده سالانه این فلز منفی ۲۲درصد باقی ماند.در حالی روز ششم آوریل هر تن نیکل در معاملات آتی کامکس آمریکا با نرخ ۱۷هزار و ۵۴۳دلار معامله شد که کمترین نرخ فروش این فلز در سال‌جاری مربوط به ششم فوریه ۲۰۲۴ بود که نیکل در کانال قیمتی ۱۵هزار و ۶۰۰دلاری مورد دادوستد قرار گرفت.نیکل، فلزی کلیدی برای تولید فولاد ضدزنگ و باتری، از سال ۲۰۲۳ با مازاد عرضه جهانی مواجه شد و این موضوع باعث شد تا این فلز در سال ۲۰۲۳ حدود ۴۰درصد ارزش خود را از دست بدهد و از ۲۷هزار و ۹۰۰دلار به ازای هر تن در ابتدای ژانویه ۲۰۲۳ به ۱۶هزار و ۶۰۹دلار به ازای هر تن در پایان دسامبر برسد. با توجه به پیش‌بینی روند برتری عرضه نسبت به تقاضا در بازار این فلز تا سال ۲۰۲۸، فعالان این بازار به صعود قابل ملاحظه قیمتی در بازار نیکل امیدوار نیستند، اما اخبار محدودیت دوره‌ای عرضه و احتمال رشد تقاضا از سوی چین می‌تواند این بازار را افزایشی کند.شرکت واله به‌عنوان یکی از تولیدکنندگان کلیدی نیکل معدنی در گزارش‌های خود پیش‌بینی می‌کند که روند برتری عرضه نسبت به تقاضا در بازار نیکل تا سال ۲۰۲۸ ادامه‌دار شود و پس از آن به سمت کسری برود. با این حال بازگشت شاخص مدیران خرید رسمی بخش تولید چین به مسیر رشد و ثبت این داده در فاز رونق و برابر ۵۰.۸واحد باعث شد تا بازار این فلز با امیدواری نسبت به رشد تقاضا در میان‌مدت، با رشد نرخ مواجه شود.در همین حال، اعتراضات زیست‌محیطی در فیلیپین که بیش از نیمی از ذخایر نیکل جهان را در اختیار دارد و دومین تولیدکننده بزرگ جهان در زمینه تولید معدنی این فلز به شمار می‌رود افزایش یافته است. این اعتراضات توقف برداشت معدنی نیکل از برخی منابع را نشانه گرفته است و می‌تواند از رشد بهای این فلز در بازار جهانی حمایت کند.

افزایش بی‌سابقه تقاضای زغال سنگ

تقاضای جهانی زغال‌سنگ در سال ۲۰۲۳ برخلاف تعهدهای اقلیمی، به سطح بی‌سابقه ۸.۷ میلیارد تن رسید و پیش‌بینی می‌شود اگر در سال ۲۰۰۰ میلادی اقتصادهای پیشرفته تقریباً ۵۰ درصد مصرف جهانی زغال‌سنگ را به خود اختصاص می‌دادند، تا سال ۲۰۲۶ تنها هند و چین بیش از ۷۰ درصد زغال‌سنگ را مصرف کنند.بررسی تحولات بین‌المللی انرژی و تغییر اقلیم مدیریت کل امور اوپک و روابط با مجامع انرژی، تحلیل وضعیت بازار جهانی زغال‌سنگ که ۲۴ مارس ۲۰۲۴ توسط مؤسسه آمریکایی بلومبرگ منتشر شد، نشان می‌دهد به‌رغم تمام برنامه‌های اعلام‌شده برای کربن‌زدایی، زغال‌سنگ به‌طور پیوسته در جهان استخراج و استفاده می‌شود.حجم تولید زغال‌سنگ در سال ۲۰۲۳ به سطح بی‌سابقه‌ای رسید و قیمت آن نیز به بالاترین سطحی نزدیک شد که در سال ۲۰۲۲ به‌دست‌آمده بود. با وجود ایده‌ای که غرب برای کنار گذاشتن سوخت‌های فسیلی ترویج می‌کند، سال گذشته میلادی حدود یک‌سوم برق جهان از سوخت زغال‌سنگ تأمین شده است.مؤسسه بلومبرگ دلایل این وضعیت را در درجه اول در بی‌ثباتی تأمین انرژی چین که این کشور را وادار به بازگشت به منابع انرژی قابل‌اعتماد می‌کند، همچنین تقاضای فزاینده برای زغال‌سنگ در هند می‌داند. این وضع همچنین متأثر از پیامدهای تنش در اوکراین و شکست در برنامه‌های بین‌المللی برای تشویق به ترک تدریجی سوخت‌های فسیلی در اقتصادهای نوظهور است.بخش قابل‌توجهی از «تنفس دوم حیات زغال‌سنگ» مربوط به تقاضای کشورهای آسیایی است. بر اساس گزارش آژانس بین‌المللی انرژی (IEA)، اگر در سال ۲۰۰۰ اقتصادهای پیشرفته تقریباً ۵۰ درصد از مصرف جهانی زغال‌سنگ را به خود اختصاص داده بودند، تا سال ۲۰۲۶ هند و چین به‌تنهایی بیش از ۷۰ درصد مصرف زغال‌سنگ را به خود اختصاص خواهند داد. همین موضوع موجب افزایش قیمت زغال‌سنگ می‌شود. در واقع مصرف‌کنندگان هندی و چینی پیشنهادهای سودآورتری را به عرضه‌کنندگان این حامل انرژی ارائه می‌دهند.طبق گزارش سازمان غیردولتی Global Energy Monitor، در سال ۲۰۲۳ چین، هند و اندونزی عملیات احداث نیروگاه‌های جدید زغال‌سنگی با ظرفیت ۵۹ گیگاوات را آغاز کردند، همچنین پروژه‌های پیشنهادی خود را با ظرفیت ۱۳۱ گیگاوات دیگر (حدود ۹۳ درصد کل ظرفیت جدید جهان) به جریان انداخته‌اند. تولید زغال‌سنگ در چین، هند و اندونزی نیز در سال ۲۰۲۳ در سطح بالایی باقی ماند.در سال ۲۰۲۳ چین تولید زغال‌سنگ را با ۲.۹ درصد افزایش به سطح بی‌سابقه ۴.۶۶ میلیارد تن رساند. اگرچه تولید کنونی این کشور در حال کاهش است و طی دو ماه اول سال ۲۰۲۴، تولید زغال‌سنگ ۴.۰ درصد نسبت به سال قبل کاهش یافت و به سطح ۷۰۵.۲۷ میلیون تن رسید، چین حجم کاهش تولید داخلی را با واردات از جمله از روسیه جبران کرده است. نیروگاه‌های حرارتی زغال‌سنگ با ظرفیت حدود ۲۰۰ گیگاوات در چین در حال ساخت است که اکثریت قریب به اتفاق آنها کاملاً برای این کشور حیاتی‌اند و جایگزین نیروگاه‌های حرارتی قدیمی می‌شوند.در سال مالی جاری (از اول آوریل ۲۰۲۳ تا ۳۱ مارس ۲۰۲۴)، هند تولید زغال‌سنگ خود را به بیش از یک میلیارد تن افزایش داد که مطابق با برنامه‌های دولت است. این کار به‌دلیل تقاضای فزاینده این کشور به انرژی و نیاز به کاهش وابستگی به واردات انرژی گران است.اندونزی تولید زغال‌سنگ را در سال ۲۰۲۳ به سطح بی‌سابقه ۷۷۵ میلیون تن افزایش داد و پیش‌بینی می‌کند سطح تولید زغال‌سنگ خود را طی دو سال آینده پایدار نگه دارد. اندونزی صادرکننده عمده زغال‌سنگ است، اما تقاضای داخلی در این کشور به‌سرعت در حال رشد و عمدتاً ناشی از توسعه صنعت انرژی‌بر پالایش نیکل است.طبق گزارش آژانس بین‌المللی انرژی، تولید جهانی زغال‌سنگ در سال ۲۰۲۳ به سطح بی‌سابقه ۸.۷ میلیارد تن افزایش یافت. البته پیش‌بینی می‌شود این رقم در سال ۲۰۲۴ کاهش یابد و تا سال ۲۰۲۶ در سطح حدود ۸.۴ میلیارد تن در سال تثبیت شود.با وجود این تحولات، مؤسسه بلومبرگ در گزارش خود نتیجه‌گیری کرده که روزهای عمر زغال‌سنگ به شماره افتاده است. دلیل اصلی آن پیشرفت در فناوری‌های انرژی خورشیدی و بادی است که تولید برق را در بیشتر نقاط جهان بسیار ارزان‌تر از زغال‌سنگ کرده است. مرکز تحقیقات انرژی و هوای پاک (CREA) پیش‌بینی می‌کند که تعداد بی‌سابقه نصب صفحه‌های خورشیدی و توربین‌های بادی، همراه با احیای نیروگاه‌های آبی و رشد پیوسته تولید برق هسته‌ای، به این معنا که تولید برق کم‌کربن احتمالاً از رشد مصرف برق پیشی خواهد گرفت.

به گفته مؤسسه بلومبرگ، افزون بر این، پیشرفت‌های مشابه در باتری‌ها و سیستم‌های ذخیره‌سازی انرژی ممکن است سرانجام انرژی‌های تجدیدپذیر شبانه‌روزی را به‌اندازه کافی مقرون‌به‌صرفه کند و این موضوع، تعادل انرژی جهان را متحول خواهد کرد. با این حال، سیستم‌های ذخیره‌سازی انرژی در مقیاس مگاوات و در سطح تجاری کارآمد هنوز ایجاد نشده‌اند.

اجرای پروژه‌های «هیدروژن سبز» نیز پیشرفتی ندارد، بنابراین نمایندگان صنعت زغال‌سنگ، در درجه اول شرکت‌های چینی، تلاش دیگری برای دفن زغال‌سنگ کاملاً آرام را نظاره می‌کنند. آنها در حال آماده شدن برای آینده‌ای هستند که در آن باید استفاده از منابع انرژی تجدیدپذیر را برای دهه‌های آینده متعادل کنند.

ژانگ هو (Zhang Hu)، معاون دبیرکل انجمن ملی زغال‌سنگ چین معتقد است گذار به انرژی پاک نیز راه نجاتی برای زغال‌سنگ خواهد بود، زیرا تولید انرژی‌های تجدیدپذیر به شرایط آب‌وهوایی بستگی دارد، بنابراین حتی زمانی که دیگر گزینه‌ها به‌عنوان گزینه اول تأمین برق مطرح شوند، زغال‌سنگ ارزان و قابل‌اعتماد همچنان نقش خود را ایفا خواهد کرد.

اقدامات خوبی در شرکت سنگ آهن مرکزی ایران در حال اجراست

مدیرعامل صندوق بازنشستگی فولاد کشور عملکرد مدیریت شرکت سنگ آهن مرکزی ایران را مثبت ارزیابی کرد و گفت: با وجود چالش‌های موجود، اقدامات خوبی در شرکت سنگ آهن مرکزی ایران انجام شده است.

روز دوشنبه ۲۰ فروردین ماه ۱۴۰۳ سید حجت کاظمی بعد از جلسه با مسئولان شهرستان بافق با بیان این مطلب، اظهار داشت: امروز جلسه خوبی با مسئولان شهرستان پیرامون مشکلات، برنامه‌ها و اقدامات صورت گرفته در شرکت سنگ آهن مرکزی ایران داشتیم و درباره تامین خوراک، ورود شرکت به بازار بورس، آنومالی‌های منطقه، پروژه آهن اسفنجی و خواسته شورای کارگری درباره سهام ترجیحی بحث و گفت‌وگو کردیم. وی افزود: نتیجه بحث‌های کارشناسی نشان داد که آینده روشنی پیش روی شرکت سنگ آهن مرکزی ایران است.

مدیرعامل صندوق بازنشستگی فولاد کشور در ادامه به پروژه آهن اسفنجی اشاره کرد و گفت: این پروژه درآمد خوبی برای شرکت و رونق منطقه به همراه دارد و با کسب مجوزی که برای انتشار اوراق سلف گرفتیم، بحث تامین مالی آن تا حدی حل شد و امیدواریم با تامین مالی از روش‌های دیگر بتوانیم هرچه زودتر این پروژه را به بهره‌برداری برسانیم.

کاظمی در خصوص شائبه‌ای پیرامون عدم رضایت وی از مدیرعامل شرکت سنگ آهن مرکزی ایران، تصریح کرد: مدیریت‌ها همواره مورد نقد و بررسی هستند و ما هیچ گفت‌وگویی در این خصوص انجام نداده‌ایم. در صندوق بازنشستگی فولاد نیز کمیته انتصابات و کمیته نظارت بر عملکرد مدیران فعال است و هر زمان مشکلی به وجود بیاید، مدیران فراخوانده شده و در خصوص برنامه‌ها و عملکرد خود توضیح می‌دهند.

کاظمی با تاکید بر اینکه هیچ بحث خاصی پیرامون عملکرد مجتبی حمیدیان مطرح نبوده است، گفت: خوشبختانه شرکت با وجود چالش‌هایی که داشته است، اقدامات خوبی انجام داده و مشکلی در این خصوص وجود نداشته است.

وی در پایان ابراز امیدواری کرد که با همکاری تمام مردم و مسئولان بتوانیم قدم‌های مثبتی برای پیشرفت طرح‌های شرکت سنگ آهن مرکزی ایران برداریم.

روزگار معدن
شنبه
۲۵ فروردین ۱۴۰۳ • ۴ شوال ۱۴۴۵ • ۱۳ آوریل ۲۰۲۴
سال هفتم • شماره ۱۲۸۲

موثقی‌نیا در دیدار مدیران معدن و صنایع معدنی مطرح کرد؛

تحقق جهش تولید با مشارکت روزافزون معدن و صنایع معدنی

رئیس هیأت عامل ایمیدرو خواستار مشارکت روزافزون شرکت‌های معدن و صنایع معدنی برای تحقق جهش تولید شد.

رئیس هیأت عامل ایمیدرو در دیدار نوروزی با مدیران شرکت‌های معدنی، با اشاره به شعار سال گفت: اعلام شعار جهش تولید با مشارکت مردم از سخنان و دغدغه‌های مقام معظم رهبری برای رفع چالش‌های اقتصاد و تولید است.

معاون وزیر صنعت معدن و تجارت، با یادآوری اینکه بسیاری از طرح‌های بزرگ کشور مربوط به حوزه معدن و صنایع معدنی است، اظهار داشت، یکی از مؤثرترین بخش‌های اقتصادی کشور که توانایی ایجاد جهش در تولید دارد، حوزه معدن و صنایع معدنی است.

وی تاکید کرد: ارائه نظرات و نقد صاحبنظران و مدیران معدنی و صنایع معدنی گام نخست مشارکت در تحقق اهداف تولید است از این رو ایمیدرو آماده افزایش همکاری‌های متقابل در این زمینه است.

موثقی نیا ادامه داد: مجموعه اقدامات در بخش معدن و صنایع معدنی باید به گونه‌ای باشد که شاهد حضور حداکثری بخش خصوصی در تولید و توسعه باشیم که این امر بسیاری از چالش‌های فعلی را برطرف می‌سازد.

رئیس هیأت عامل ایمیدرو افزود: تمامی تلاش مجموعه مدیران این بخش به نقش آفرینی بیشتر بخش خصوصی در مدیریت اقتصادی کشور می‌انجامد. وی تاکید کرد: معتقدم ظرفیت بالایی که حوزه معدن و صنایع معدنی در سرمایه گذاری، اشتغال، کارآفرینی و توسعه دارد، قادر است تا بخشی از موانع رشد تولید را برطرف کند.

«روزگارمعدن» ثروت آفرینی توسط بخش معدن را بررسی کرد:

بازمانده از اقتصاد

شهریار خادمی

بخش معدن و صنایع معدنی به‌عنوان یکی از پتانسیل‌ها و ثروت‌های بی‌نظیر کشور، نیازمند استراتژی کارآ و برنامه‌ریزی شده، برای نمایش جایگاه شایسته خود در اقتصاد کشور است و اولویت دادن به توسعه معادن راهکاری هوشمندانه برای مقاوم‌سازی اقتصاد کشور در برابر فشارها و تحریم‌های بین‌المللی است.

به‌طورکلی استراتژی یا نقشه راه، مجموعه سیاست‌هایی رسیدن به هدف است. که دارای ۳ بخش کلی شامل جایگاه کنونی، اهداف و جایگاه آتی و در نهایت چگونگی رسیدن به اهداف را مورد بررسی قرار می‌دهد.

از آنجا که ایران کشوری در حال توسعه است و نبود استراتژی مشخص در این بخش سبب می‌شود که سود اقتصادی را تحت تأثیر قرار می‌دهد که این امر برای فعالان داخلی و خارجی حایز اهمیت است. البته اعتقاد بسیاری از فعالان بخش معدن این است که یکی از ابزارهای مهم برای موفقیت در یک حوزه یا کسب و کار، استراتژی یا نقشه راه است.

آنها معتقدند نبود نقشه راه در حوزه معدن باعث شده تا شاهد اتلاف وقت و سرمایه‌های زیادی در حوزه معدن و صنایع معدنی باشیم و حتی برنامه‌های توسعه‌ای در این بخش بدون لحاظ استراتژی ترسیم شده است به همین دلیل بسیاری از طرح‌ها با وجود این‌که توجیه اقتصادی ندارند، اما همچنان در حال اجرا هستند

◉ حال سوالی که مطرح می‌شود این است که نگاه کل اقتصاد ایران به بخش مهم معدن و صنایع معدنی چگونه بوده است؟ آیا برای توسعه معادن از ابتدا تاکنون استراتژی و سیاستگذاری مشخصی در برنامه‌های توسعه در نظر گرفته شده است؟

آمارهای مربوط به بهره‌وری سرمایه در بخش‌های مختلف اقتصاد کشور نشان می‌دهد بهره‌وری سرمایه در بخش معدن نسبت به سایر بخش‌های اقتصادی از جایگاه بهتری برخوردار بوده است. اما مقایسه داده‌های آماری با سایر کشورها بیانگر این موضوع است که در حال حاضر معادن و صنایع معدنی ایران از جایگاه واقعی خود در اقتصاد برخوردار نیستند. این در حالی است که حوزه معدن علاوه بر داشتن مزیت نسبی، کلیدی‌ترین بخش در توازن و توسعه منطقه‌ای محسوب می‌شود و با توجه به قرار گرفتن اکثر معادن در مناطق محروم کشور، معضل بیکاری مناطق محروم را نیز تا حد قابل توجهی حل خواهد کرد. حال باید دید چرا حوزه معدن و صنایع معدنی باوجود پتانسیل‌های بالا هنوز مغفول مانده و به باور بسیاری از کارشناسان در برنامه‌های توسعه‌ای نقش کمرنگی ایفا می‌کند.

سعدون مهدوی، معتقد است مشکلات بخش معدن کشور که نمود آن در پایین بودن سهم این بخش در تولید ناخالص ملی کشور به روشنی دیده می‌شود ناشی از عوامل متعددی است که در بلندمدت گریبانگیر معدنکاری و صنایع وابسته شده است. وی برای حل مشکلاتی که در حوزه معدن و صنایع معدنی وجود دارد اصلاح در سه بخش «ساختار»، «تامین مالی» و «قوانین و دستورالعمل‌های اجرایی» را لازمه توسعه این بخش مولد می‌داند.

◉ از دیدگاه شما بخش معدن در سند چشم‌انداز و برنامه‌های توسعه چه جایگاهی دارد و به طور کلی نگاه حاکمیت در اسناد مهم توسعه کشور را نسبت به معدن چگونه ارزیابی می‌کنید؟

حوزه معدن در ایران یکی از بخش‌های اقتصادی مهم با ارزش افزوده بالا محسوب می‌شود که در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته دنیا که مانند ایران از پتانسیل و ظرفیت بالا در معادن برخوردارند، بهترین جایگزین برای فرار از اقتصاد تک‌محصولی به شمار می‌رود. بخش معادن در ایران بسیار گسترده و غنی است به گونه‌ای که تاکنون رقمی معادل ۶۲ میلیارد تن ذخیره معدنی شناسایی‌شده باارزش در کشور وجود دارد. بر اساس آمارهای منتشرشده در حال حاضر ۴۵۰ میلیون تن از این ذخایر ارزشمند مورد بهره‌برداری قرار گرفته است که در مقابل حجم عظیم ۶۲ میلیارد تنی ذخایر شناسایی‌شده، عدد بسیار کوچکی تلقی می‌شود. لاغری حجم بهره‌برداری از ظرفیت‌های درآمدزایی چون معادن در کشور حاکی از نبود استراتژی توسعه‌ای در بخش‌های اقتصادی پیشرو است. در برنامه هفتم توسعه متوسط رشد اقتصادی کشور هشت درصد برآورد شده است.

آیا برای رسیدن به این جایگاه تنها فروش بشکه‌های نفت کافی خواهد بود؟ دست یافتن به رشد هشت‌درصدی در طول سال‌های اجرای برنامه هفتم توسعه، نیازمند بیش از ۸۰۰ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری خواهد بود؛ اینجاست که نقش پررنگ توسعه معادن و صنایع معدنی در جابه‌جایی شاخص‌های اقتصادی بیش از پیش به چشم می‌خورد. اما وجود کانی‌های ارزشمند معدنی تنها لازمه رشد در این بخش محسوب نمی‌شود، چراکه مسیر توسعه اکثر کشورهای موفق معدنی در دنیا نشان می‌دهد تبدیل پتانسیل‌ها به بالاترین نقطه بهره‌وری، راه توسعه را هموارتر کرده است.

◉ در این میان به دلیل اهمیت استراتژیک بخش معادن و صنایع معدنی باید دید نگاه حاکمیت و کل اقتصاد به این بخش مهم اقتصادی چگونه بوده است؟

کشورهای توسعه‌یافته‌ای که مانند ایران از ذخایر معدنی برخوردار هستند، نقش تاثیرگذار این بخش در پیشروی اقتصاد را به خوبی درک کرده‌اند و اکنون سهم قابل توجهی از تولید ناخالص داخلی‌شان وابسته به حوزه‌های معدنی است. در سال‌های اخیر در بخش معادن و صنایع معدنی کشور هدفگذاری‌ها و برنامه‌های راهبردی تدوین و تهیه شد، حتی در این مسیر یکسری قانون و مقررات وضع شد اما هنوز هم هیچ‌کدام از این اقدامات محقق نشده است. آمارها نشان می‌دهد در سال‌های اخیر جز بخش مسکن تنها بخش اقتصادی که روند منفی را طی کرده، بخش معادن بوده است. این در حالی است که باز هم باید تاکید کرد که حوزه معدن در ایران دارای پتانسیل بالا همچون بخش نفت است. اما موضوع دیگری که باید در بخش معدن به آن پرداخت، چگونگی وضع احکام بالادستی در این بخش مولد است. در احکام بالادستی اقدامات خوبی طی سال‌های گذشته انجام شده است، هر چقدر دولت در رونق‌بخشی به معادن و صنایع معدنی اهتمام ورزیده، به تناسب آن نیز بهارستانی‌ها احکام خوبی را تدوین کرده‌اند. در این مسیر هر آنچه نیاز بوده، چه در برنامه هفتم توسعه و چه در سایر برنامه‌های توسعه‌ای، دیده شده است اما باید دید در حوزه اجرایی چه رویکردی دنبال خواهد شد. با این حال بحران‌های اقتصادی چند سال گذشته ایران نیز بیش از هر زمان دیگر اهمیت جایگاه منابع معدنی و استفاده از پتانسیل‌های بالقوه این بخش را برای گذر از روزهای سخت اقتصادی نمایان کرده است. آمارهای جهانی منتشرشده نشان می‌دهد بخش معدن در «دوران بحران اقتصاد جهانی» بیشترین و بهترین نقش در بهبود شرایط اقتصادی را ایفا کرده است.

این در حالی است که بر اساس گزارش‌ها، در این دوران کمترین صدمات اقتصادی به بدنه معدن و صنایع معدنی وارد شد بنابراین دولت و مجلس باید نگاه ویژه‌ای به این بخش مهم داشته باشند.

در همین راستا یکی از فعال‌ترین بخش‌ها در امر تصمیم‌سازی در طول چند سال گذشته بخش معدن بوده است. به طور مثال «فعالیت‌محوری مرکز در تدوین و تصویب قانون معادن»، «الزام دولت به عنوان حاکمیت در تهیه اطلاعات پایه زمین‌شناسی»، «پیگیری فعال استراتژی بخش معدن»، «مشارکت فعال در بودجه‌های سالانه»، «تهیه گزارش‌های ارزیابی عملکرد بخش به طور سالانه» و «ارائه پژوهش‌های بنیادین در بخش‌های مختلف معدن» گامی در جهت کمک به تصمیم‌گیری در سطح سیاستگذاری کلان بخش معدن بوده که منجر به تصویب هر یک از موارد یادشده در مجلس شده است.

در این میان پیشگیری از خام‌فروشی و به موازات آن تکمیل زنجیره ارزش، بیش از هر چیز دیگری می‌تواند به افزایش تاثیر مثبت توسعه بخش معدن در کشور منجر شود. منطق ادبیات اقتصادی حکم می‌کند روی مواد خام فرآیندهایی صورت گیرد تا به محصولاتی با ارزش افزوده بیشتر تبدیل شوند، هرچه این ارزش افزوده بیشتر باشد، سود بیشتری برای تولیدکننده آن به همراه خواهد داشت. در بررسی اهمیت موضوع جلوگیری از خام‌فروشی علاوه بر بحث ارزش افزوده، باید به متغیر مهم اشتغال نیز اشاره کرد که در اقتصاد ایران با توجه به دورقمی بودن نرخ بیکاری و به‌خصوص بالا بودن بیکاری جوانان تحصیل‌کرده از اهمیت زیادی برخوردار است. در مجموع باید گفت افزایش بودجه‌های سالانه زیرساخت‌های بخش معدن و فراهم کردن فضا برای ورود بخش خصوصی از جمله گام‌های جدی به شمار می‌روند که با در نظر گرفتن برنامه‌های توسعه‌ای باید برای توسعه بخش معدن برداشته شود.

◉ کارشناسان بر این باورند که برنامه‌های توسعه‌ای نیز دارای نواقصی هستند. شما فکر می‌کنید مهم‌ترین معایب و مزیت‌های معدن در برنامه‌های توسعه در کدام نقاط متمرکز بوده است؟

یکی از مواردی که از دیدگاه من بسیار حائز اهمیت است، جایگاه ساختاری حاکمیتی حوزه معدن است. معمولاً بسیاری از کشورهای دنیا زمانی که در بخشی از اقتصاد از مزیت و توانایی نسبی برخوردار هستند هم به لحاظ ساختار، هم به لحاظ تامین منابع مالی و هم از نظر قوانین و دستورالعمل‌های اجرایی با دقت نظر بیشتری گام برمی‌دارند یعنی اگر به طور مثال کشوری در بخش کشاورزی دارای پتانسیل‌های ارزشمندی باشد، تمامی اقدامات توسعه‌ای را حول محور ظرفیت‌های کشاورزی قرار می‌دهند.

اما این معادله در ایران به گونه دیگری است. بخش معدن کشور با وجود پتانسیل‌های بی‌نظیر همچنان مغفول مانده و بزرگ‌ترین نقطه ضعف را هم می‌توان در ساختار آن جست‌وجو کرد. در ایران ساختار معدن در قالب یک معاونت معدنی و در بدنه و زیرمجموعه یک وزارتخانه بزرگ قرار گرفته که از قضا این ساختار قرار است بخش معدن را متحول کند. این در حالی است که بر این باورم با چنین ساختار و چارچوبی نمی‌توان انتظار تغییر و تحولات مثبت در بخش معادن را داشت. اگر برای نفت و فرآورده‌های آن در بدنه دولت یک وزارتخانه بزرگ و منفک در نظر گرفته شده است، چه بسا بخش معدن و صنایع معدنی هم پتانسیل داشتن یک وزارتخانه را داشته باشد تا از این طریق بتوان ساختارها را تقویت کرد.

حوزه معدن دقیقاً همان بخش از اقتصاد است که از لحاظ ساختاری باید تقویت شود. اما نکته دوم که باید در مورد حوزه معدن و صنایع معدنی مورد توجه قرار داد، موضوع تامین مالی این بخش است. بدون شک تمام فعالان اقتصادی آگاهند که حوزه معدن یکی از هزینه‌برترین بخش‌های اقتصادی در دنیا به شمار می‌رود؛ معادن در دورافتاده‌ترین مکان‌ها و معمولاً با فاصله زیاد از شهرها و محل‌های زندگی قرار دارند، در نتیجه راه‌های دسترسی و انتقال امکاناتی مانند برق، گاز، آب و تلفن با مشقات و هزینه‌های بسیاری همراه است. از سوی دیگر روش‌های استخراج و اکتشاف موادمعدنی و بهره‌برداری از این منابع هم هزینه‌های سرسام‌آوری روی دست فعالان این بخش اقتصادی می‌گذارد، بنابراین در این شرایط سخت باید فکری اساسی در راستای مخارج سنگین این حوزه درآمدزا و با ارزش افزوده بالا کرد. تقویت و جدیت در «ساختار» و «تامین منابع مالی» دو نکته‌ای است که باید برای اصلاح بخش معدن و صنایع معدنی در برنامه‌های توسعه‌ای در نظر گرفته شود اما نکته سوم در خصوص قوانین و دستورالعمل‌هاست.

قوانین و مقررات برای این بخش باید تبیین‌گر باشد تا به افرادی که قرار است در این حوزه سرمایه‌گذاری کنند، چشم‌انداز روشنی نشان دهد. طبیعتاً اگر فردی فعال بخواهد در بخش معدن ورود کند، با وجود مشکلات و موانع مقرراتی برای سرمایه‌گذاری پا پیش نخواهد گذاشت، در این شرایط عملاً یأس و ناامیدی به این بخش مولد انتقال داده خواهد شد. اولویت با معادن است یعنی حتی حوزه منابع طبیعی یا مسکن و شهرسازی و گسترش شهرها هم نباید مانع فعالیت معادن شوند تا معادن بتوانند به راحتی پروسه استخراج و بهره‌برداری را در دستور کار قرار دهند. البته دو بخش قوانین و مقررات و تامین منابع مالی به لحاظ ساختاری به دولت وابسته است که باید اصلاح شود. به طور کلی برای اینکه برنامه‌های توسعه‌ای بخش معادن و صنایع معدنی در حد یک برنامه و روی کاغذ نباشد، نیازمند همبستگی و همکاری دستگاه‌های متولی و حضور پررنگ‌تر بخش خصوصی است. از سوی دیگر در کنار توجه به سایر برنامه‌های راهبردی باید بر اساس نیازها، منابع، نیروی انسانی متخصص و سطح تکنولوژی را نیز برای این بخش تعریف کرد. امروزه هر صنعتی در دنیا مراحل توسعه و پیشرفت را از سر می‌گذراند و از ماشین‌آلات مدرن استفاده می‌کند. در ایران هنوز به این بخش‌ها توجه ویژه‌ای نشده است که البته بخشی از این کم‌اقبالی، به سایه سال‌های تحریم بازمی‌گردد.

◉ آیا در این شرایط می‌توان به برنامه‌های تعریف‌شده توسعه صنایع معدنی دست یافت؟

ارقامی که برای بخش سرمایه‌گذاری معدن در برنامه توسعه در نظر گرفته شده است؛ حجمی است که حتی برای تامین آن هم مشکلات زیادی وجود دارد. اینکه این منابع از چه محلی مهیا شود، چگونگی روند توسعه‌ای این بخش را با چالش روبه‌رو می‌کند. با این حال سقف سرمایه‌گذاری داخلی کاملاً مشخص است. از سوی دیگر بحث میزان تسهیلات‌دهی بانکی هم مشخص است، مثلاً در قانون بودجه، بانک‌ها را ملزم کرده‌ایم که ۴۰ درصد از تسهیلات خود را به بخش صنعت و معدن اختصاص دهند. این در حالی است که سقف کل تسهیلات در نظر گرفته شده در این بخش بسیار پایین است و همین موضوع نیاز به سرمایه‌گذار خارجی را بیشتر آشکار می‌کند. در خصوص اکتشاف و استخراج در معادن، باید به این نکته توجه داشت که با بودجه‌های دولتی نمی‌توان به اهداف تعیین‌شده برای شناسایی مناطق کشور از نظر موادمعدنی دست یافت در نتیجه برای دستیابی به پهنه‌های بزرگ اکتشافی باید از پتانسیل‌های بخش خصوصی و همچنین سرمایه‌گذار خارجی استفاده کرد. یکی از بخش‌های مهم و راهبردی در بحث اکتشاف و استخراج، حوزه حمل‌ونقل است. بدون شک تقویت این بخش می‌تواند در راستای توسعه معادن راهگشا باشد. برای مثال اگر معدن سنگان سالانه ظرفیت ۲۵ میلیون تن را داشته باشد به هیچ‌وجه شبکه ریلی کشور پاسخگوی آن نیست. در یک جمع‌بندی کلی، اگر قرار است ایران در بخش اقتصاد حرفی برای گفتن داشته باشد، باید تمام حوزه‌ها و بخش‌ها از جمله زیرساخت‌ها را در کنار یکدیگر ببینند.

◉ آمارهای وزارت صمت نشان می‌دهد بخش معدن در جذب سرمایه‌گذار خارجی ناتوان بوده است، مهم‌ترین عوامل این ناتوانی را چه می‌دانید؟

برای پاسخ به این سوال باید نظام سیاستگذاری اقتصادی هر کشوری مورد مطالعه قرار گیرد. معمولاً در جوامع توسعه‌یافته نظام سیاستگذاری بر اساس ظرفیت‌های بالفعل و بالقوه همان کشور تدوین می‌شود.

در این میان کشورهایی که فاقد منابع زیرزمینی و سایر مواد معدنی هستند، به خلق مزیت‌های رقابتی روی می‌آورند. این در حالی است که شرایط ایران به دلیل وجود منابع غنی معدنی متفاوت است. به همین دلیل تحول ساختاری در بخش صنایع و معادن از طریق سرمایه‌گذاری امکان‌پذیر خواهد بود. اما چرا تاکنون در صنعت ایران، بالاخص در حوزه معدن سرمایه‌گذاری قابل قبولی رخ نداده است؟ یکی از عمده‌ترین دلایل عدم تحقق این امر این است که متاسفانه بخش معدن در کشور هنوز هم به عنوان یک صنعت نهادینه نشده است. از سوی دیگر برای سرمایه‌گذاران خصوصی فعال در خصوص قانون و مقررات در ایران هنوز هم ابهاماتی وجود دارد. آمارها نشان می‌دهد در فاصله سال‌های ۶۰ تا اواسط دهه ۸۰، بخش معدن و صنایع معدنی به دلیل عدم شفافیت کامل در قوانین جاری با مشکلات عدیده‌ای مواجه شده است که از مهم‌ترین آن می‌توان به عدم تمایل سرمایه‌گذاران به سرمایه‌گذاری بلندمدت در این حوزه اشاره کرد.

◉ بر اساس آمارهای جهانی در کشورهای توسعه‌یافته، بخش معدن به ازای ایجاد یک شغل، ۱۷ شغل جانبی دیگر ایجاد می‌کند. حال سوال اینجاست که آیا سهم بخش معدن در اشتغال‌زایی کشور در طول برنامه‌های توسعه‌ای مناسب بوده است؟ به طور کلی آیا از ظرفیت‌های صنایع معدنی در ایجاد اشتغال استفاده لازم شده است؟

آمار نهادهای داخلی نشان می‌دهد که ایران به هیچ عنوان در بخش اشتغال‌زایی معادن، عملکرد خوبی نداشته است.

طبق آمارهای منتشرشده معادن ایران با ظرفیت و پتانسیل کمتر از یک درصد به فعالیت مشغول هستند. همچنین سهم معدن در تولید ناخالص داخلی بسیار پایین است، بنابراین سهم اشتغال‌زایی این بخش نیز دارای عملکرد خوبی نیست. این در حالی است که معادن جز مزیت‌هایی همچون پتانسیل‌های درآمدی و افزایش رشد اقتصادی، نقش بسیار مهمی در حیطه اشتغال‌آفرینی بازی می‌کنند.

معادن مولد و فعال می‌توانند در صورت فراهم آوردن بسترهای لازم سرمایه‌گذاری، به صورت مستقیم و غیرمستقیم به روند منفی نرخ بیکاری و ایجاد شغل در کشور کمک کنند.

ضریب ایجاد شغل غیرمستقیم در بخش معدن و صنایع معدنی بسیار بالاست اما با وجود این استنباط هنوز هم هیچ گامی در زمینه تقویت معادن برداشته نشده است.

داده‌های مرکز آمار ایران نشان می‌دهد در حال حاضر کمتر از ۱۰۰ هزار نفر به صورت مستقیم در معادن ایران مشغول کار هستند و سهم بخش معادن در اشتغال ۲۱ میلیون نفری در کشور تنها حدود نیم‌درصد است. از سوی دیگر با وجود اینکه ایران جزو ۲۰ کشور مهم جهان از نظر داشتن ذخایر سنگ‌آهن است تنها ۱۵ هزار نفر در این بخش در کشور مشغول کار هستند.

◉ نقشه راه معادن در ایران چگونه ارزیابی می‌کنید، آیا استراتژی تعیین شده برای معادن را قابل قبول می‌دانید؟

متأسفانه بررسی اسناد استراتژی در بخش معدن کشور، نشان می‌دهد که این استراتژی‌ها بسیار شعارگونه، کلی و فاقد نقشه راه بوده‌اند. به این معنی که در هیچ یک از استراتژی‌ها، برآوردی از سرمایه موردنیاز اعلام نشده و همچنین نهادهای متولی در بیش‌تر استراتژی‌ها نامشخص است.

در کشور ما معدن کاری و بخش معدن هنوز در سطح شایسته و مناسبی قرار نگرفته، نبود استراتژی جامع این حوزه و تصمیم گیری‌های سلیقه‌ای و غیرکارشناسی در دوره‌های مختلف موجب توسعه غیرمتوازن و بعضاً رکود در این بخش شده است، و از این رو نیاز به برنامه‌ریزی و مدیریت بهینه این منابع، بیش از پیش ضروری است و اهمیت این نکته زمانی مشهود می‌شود که نگاهی به نوع نگرش و برنامه‌ریزی کشورهای دیگر بیندازیم.

فعالیت معادن و به تبع آن صنایع معدنی می‌تواند نیروی محرکه و پیشران رشد همه جانبه کشور باشد.

برای مثال توسعه بخش معدن و صنایع معدنی به دلیل گستره وسیع اثرگذاری بر سایر بخش‌های اقتصادی و صنعتی کشور، موجب تقویت زیرساخت‌ها (مانند زیرساخت‌های انرژی)، توسعه سایر صنایع (مانند بنادر، حمل و نقل ریلی و...)، رونق فضای کسب و کار و صادرات می‌شود.

عکس: مهدی کاوه‌ای

یادداشت

توهم ثروتمند آفرینی

مسعود امیرزاده

عضو کارگروه حقوقی شورای تشکل‌های محیط‌زیست

معدنکاوی نه‌تنها آورده اقتصادی چندانی ندارد، بلکه منجر به از بین رفتن ثروت طبیعی مردم هم می‌شود. چند دهه‌ای می‌شود که از سوی جانبداران بخش معدن، توهمی در جامعه رواج داده شده است؛ اینکه ایران غنی از ثروت‌های معدنی است و شمار زیادی از معادن نامکشوف در کشور وجود دارد. در واقع آنها معتقدند که می‌توان با اکتشاف و استخراج معادن، وضعیت اقتصادی کشور را بهبود بخشید.

به‌همین‌دلیل، باید روزبه‌روز معادن بیشتری را کشف و استخراج کنیم.

شعار فعالان معدنی و طرفداران بهره‌برداری از معادن این است که معدن جایگزین مناسبی برای نفت است، اما با نگاهی منطقی متوجه ایرادات این نگرش می‌شویم، چراکه معدن هیچ‌گاه نباید به‌عنوان یک ثروت قابل‌استخراج قلمداد شود؛ کوه‌ها، جنگل‌ها و رودخانه‌ها اندام‌های حیاتی محیط‌زیست هستند و استخراج و بهره‌برداری از آنها در قالب معدنکاری مانند این است که به قلب، کلیه یا کبد یک انسان به‌عنوان کالایی برای خریدوفروش نگاه کنیم و بخواهیم آنها را روی میز معامله بگذاریم، بنابراین باید گفت معدنکاری دقیقا قلب محیط‌زیست را نشانه گرفته است.

باتوجه به موقعیت جغرافیایی ایران و قرارگیری در کمربند بیابانی جهان، باید سطح وسیع‌تری از کشور در سیطره بیابان و کویر قرار می‌گرفت؛ اما وجود ۲ رشته کوه البرز و زاگرس تعدیل دما و افزایش پوشش گیاهی را برای کشورمان به‌ارمغان آورده و موجب فراوانی و تنوع محصولات کشاورزی از هزاران سال پیش شده است، اما فعالان معدنی به اندام‌های طبیعت به‌عنوان ثروتی قابل‌استخراج نگاه می‌کنند و روزبه‌روز در حال متلاشی کردن و از بین بردن آن هستند.

حال چگونه می‌توان از افزایش ثروت ملی حرف زد، در حالی که هرروزه ثروتی که طبیعت به انسان ارزانی داشته، در حال نابودی است، بنابراین شعار گفته‌شده توهمی بیش نیست.

بنابراین این گزاره که باقیمانده طبیعت ایران نجات‌بخش اقتصاد است و می‌تواند شرایط کشور را بهبود ببخشد، فقط یک دروغ بزرگ است. شاکله اصلی طبیعت در نتیجه معدنکاری از بین می‌رود و آورده‌ای جز آب‌وهوای آلوده برای انسان‌ها ندارد.

از بین رفتن تنوع زیستی و گونه‌های گیاهی از دیگر آثاری است که تاکنون از معدنکاری در کشور شاهد بودیم.

حتی آن بخشی از مناطق طبیعی کشور هم که تحت حفاظت زیست‌محیطی قرار دارند و افراد مجاز به هیچ‌گونه دخل و تصرفی در آنها نیستند؛ فعالان معدنی این مناطق را هم نشانه گرفته‌اند و مسبب آسیب‌های جدی به آنها هستند.

تنها بهره‌برداری از آورده‌های معدنی، اندام حیاتی کره زمین را متلاشی نمی‌کند، بخش عظیمی از معدن که تیشه به ریشه محیط‌زیست می‌زند، باطله‌های جامانده از فعالیت‌های معدنی است.

معدنکاران چند صد تن سنگ را به‌ازای یک گرم طلا یا هر فلز قیمتی دیگری تخریب می‌کنند و همین امر پسماندهای آلوده‌ساز را به دل طبیعت روانه می‌کند و شرایط غیرقابل‌بازگشتی را برای طبیعت به‌وجود می‌آورد، به‌همین‌دلیل میزان پسماندهای معدنی بسیار بیشتر از پسماندهای شهری است.

متاسفانه چند سالی می‌شود که معدنکاری دامن محیط‌زیست مناطق شمالی کشور را هم گرفته است و روزبه‌روز بر میزان آلایندگی این مناطق هم می‌افزاید.

برای مثال، معادن آمل به‌تنهایی بیشتر مناطق اطراف را غبارآلود کرده است و پسماندهای معدنی این منطقه، تهدید جدی برای آب‌های زیرزمینی و خاک‌های حاصلخیز آن منطقه به‌شمار می‌روند.

بی‌شک، با ادامه این روند، فلزات سنگین وارد آب‌های این منطقه می‌شوند و تهدیدی برای سلامت مردم این بخش از کشور خواهد بود.

در اصل، باطله‌ها نه‌تنها شاکله اصلی طبیعت را از بین می‌برند، بلکه خودشان عامل اصلی آلودگی‌ها هستند. اهالی برخی مناطق کشور به‌دلیل آب آلوده ناشی از باطله‌ها دچار بیماری شده‌اند.

معدنکاری موجب بروز ناهنجاری‌های اجتماعی در مناطق مختلف می‌شود و ذهن بومیان را مشوش می‌کند. کارنامه معدنکاری در کشور نشان می‌دهد که این فرآیند منجر به فروپاشی اجتماعی روستاها و مناطق معدنی کشور شده است، زیرا این مردمان برای امرار معاش، وابسته به زمین و طبیعت هستند.

همچنین، نظم اجتماعی در روستاهای نطنز و دیگر شهرهای ایران که تحت‌تاثیر معدنکاری هستند، به‌مخاطره افتاده است.گزاره دیگری که از سوی فعالان معدنی رواج داده شده، این است که معدنکاوی و بهره‌برداری از معدن به‌نفع تمام مردم ایران است. در واقع، آنها معتقدند که از معادن همه مردم ایران منتفع می‌شوند، در حالی که تاکنون چنین روندی مشاهده نشده و معدنکاری تاثیر شگرفی در اقتصاد کشور نگذاشته است.

واقعیت آن است که اقتصاد کشور در محاصره معدود افرادی است که نام خود را معدنکار و فعالان معدنی گذاشته‌اند.

این روند، نشانه ناترازی اقتصادی در کشور است. اینکه عده‌ای محدود بتوانند این‌گونه از سرزمین برای منافع شخصی بهره‌برداری کنند و در نهایت، خودشان تبدیل به قطب‌های قدرت و ثروت در جامعه شوند، تعادل اقتصادی را بر هم می‌ریزد.

این تعداد محدود باوجود قدرت و ثروتی که در جامعه به‌دست می‌آورند، به‌راحتی می‌توانند سیاست‌های کلی محیط‌زیست را تغییر دهند، حتی می‌توانند برای دولت تعیین‌تکلیف کنند؛ اینها باعث می‌شود که کنشگران محیط‌زیست خواهان اصلاح رویه شوند.

فعالان بخش معدن به‌قدری قدرت یافته‌اند که متون دلخواه خود را به نهاد قانون‌گذاری کشور تحمیل می‌کنند و در اصلاحیه‌های خود قدرت را از سازمان‌های مدافع محیط‌زیست گرفته‌اند.فعالان معدنی با رانت‌هایی که دارند، از انرژی رایگان، زیرساخت و بودجه عمومی استفاده و به‌راحتی وام و ارز دریافت می‌کنند. این در حالی است که خروجی فعالیت‌شان هیچ‌گاه به‌نفع آحاد مردم نیست و تنها تعداد محدودی از بخش خصوصی و دولتی از کار و فعالیت آنها بهره‌مند می‌شوند.

روزگار معدن
شنبه
۲۵ فروردین ۱۴۰۳ • ۴ شوال ۱۴۴۵ • ۱۳ آوریل ۲۰۲۴
سال هفتم • شماره ۱۲۸۲

یادداشت

مشکلات تولید نادیده گرفته می‌شود

عادل ابراهیم‌زاده
کارشناس اقتصادی

ایران با در اختیار داشتن منابع معدنی و انرژی از کشورهای غنی و ثروتمند جهان به‌شمار می‌رود. تکیه بر ظرفیت‌های معدنی یادشده، فرصتی برای اشتغالزایی، ارزش‌آفرینی، درآمدزایی و صادرات فراهم می‌کند. بااین‌وجود در طول سال‌های گذشته از ظرفیت‌های بخش معدن و صنایع‌معدنی آن‌طور که باید و انتظار می‌رود، استفاده نشده است. بهره نگرفتن از ظرفیت‌های این بخش از عوامل گوناگونی نشأت می‌گیرد و موانع متعددی در مسیر فعالیت بخش معدن و صنایع‌معدنی وجود دارد. در چنین شرایطی، از متولیان و سیاست‌گذاران انتظار می‌رود با شناخت این شرایط نابسامان و دلایل آن، زمینه رفع چالش‌ها و کمبودهای موجود را فراهم کنند. نبود تعاملات بین‌المللی میان ایران و سایر کشورها، بروکراسی‌های پیچیده اداری، تغییر مداوم قوانین و مقررات و همچنین سیاست‌های ضدتولید، مهم‌ترین چالش‌هایی هستند که در طول سال‌های گذشته همچون سدی در مسیر فعالیت و توسعه صنایع ایجاد شده‌اند.متاسفانه اقدام موثر و عملیاتی نیز برای رفع این دست مشکلات اندیشیده نمی‌شود. فعالان صنعتی و تولیدکنندگان در ادامه تاکید دارند در ۲ سال گذشته محدودیت جدی انرژی به چالش مضاعفی برای این تولیدکنندگان بدل شده و روند فعالیت آنها را به‌شدت تحت‌تاثیر قرار داده است. بسیاری از صنعتگران در طول سال‌های گذشته توانسته‌اند خود را با این شرایط وفق دهند و همچنان سر پا بمانند. بااین‌وجود چالش انرژی آخرین توان صنعتگران را از آنها سلب کرده است. این محدودیت‌ها به‌طورجدی از سال گذشته آغاز شده و انتظار می‌رود در طول سال‌های آتی نیز ادامه یابد. در واقع تا زمانی که دولت اقدام به سرمایه‌گذاری و توسعه زیرساخت‌های انرژی نکند، نمی‌توانیم به رفع این مشکل امید داشته باشیم. بی‌توجهی دولت به توسعه زیرساخت‌های انرژی در طول چند سال گذشته، اکنون صنایع کشور را با چالشی جدی روبه‌رو کرده است. در حالت کلی انتظار می‌رود زیرساخت‌های انرژی کشور متناسب با رشد جمعیت کشور و همچنین روند توسعه صنعتی، ارتقا یابد، اما در طول سال‌های گذشته به این موضوع توجه کافی نشده است. بدین‌ترتیب فعالان صنعتی در طول ماه‌های سرد سال با کمبود گاز و در ماه‌های گرم با کمبود جدی برق روبه‌رو هستند. این محدودیت‌ها به‌منزله افت تولید صنایع است و لطمات جدی را به تولید و تولیدکننده تحمیل می‌کند. در واقع با کاهش ظرفیت صنایع، هزینه تمام‌شده تولید افزایش می‌یابد و از میزان رقابت‌پذیری صنایع کاسته خواهد شد.تولید و تجارت در سایه تعاملات بین‌المللی ممکن می‌شود. بااین‌وجود ما در طول دهه‌های گذشته با محدودیت جدی در روابط بین‌المللی روبه‌رو بوده‌ایم، در نتیجه چنین شرایطی از یک‌سو، واردات مواد اولیه، تجهیزات و قطعات یدکی موردنیاز تولیدکنندگان به‌شدت دشوار می‌شود. از سوی دیگر نیز، صادرات محصولات نهایی تولیدشده در یک مجموعه نیز تحت شرایط تحریم به‌مراتب دشوار می‌شود؛ چراکه هزینه قابل‌توجهی به صادرات اختصاص می‌یابد.در ادامه باید خاطرنشان کرد تغییر مداوم قوانین و مقررات نیز چالش دیگری است که بر عملکرد صنعتگران تاثیر می‌گذارد. در شرایطی که قوانین حاکم بر تولید دائم تغییر می‌کند، تولیدکنندگان نمی‌توانند به‌طورمرتب برای فعالیت خود برنامه‌ریزی کنند.به‌علاوه اینکه در ماه‌های گذشته شاهد وضع قوانین و مقررات غیرکارشناسی هستیم که ضربات غیرقابل‌جبرانی را به تولید تحمیل می‌کند. در نتیجه از سیاست‌گذاران انتظار می‌رود قبل از اخذ تصمیمات جدید، با فعالان بخش خصوصی و انجمن‌های تخصصی مشورت کنند. توجه به این نکته ضروری به‌نظر می‌رسد که براساس قانون بهبود مستمر فضای کسب‌وکار، دولت مکلف است در مراحل بررسی موضوعات مربوط به محیط کسب‌وکار، برای اصلاح و تدوین مقررات و آیین‌نامه‌ها، نظر کتبی اتاق‌ها و آن دسته از تشکل‌های ذی‌ربطی را که عضو اتاق‌ها نیستند، درخواست و بررسی کند. با این قوانین یادشده، توسط سیاست‌گذاران موردتوجه قرار نمی‌گیرند و نظارتی نیز بر فرآیند اجرا توسط آنها وجود ندارد. همان‌طور که پیش‌تر هم اشاره شد، صادرات صنایع به‌دلیل تحریم با دشواری‌های متعددی روبه‌رو است. بااین‌وجود سیاست‌گذاران داخلی نه‌تنها مسیر فروش خارجی ما را تسهیل نمی‌کنند، بلکه هر روز چالشی جدید در مسیر فعالیت صادرکنندگان ایجاد می‌شود. در حالی که توسعه صادرات به‌منزله افزایش ارزآوری برای کشور است و سایر جوانب مثبت آن، کل اقتصاد کشور را تحت‌تاثیر قرار خواهد داد.تولید محرک اقتصاد و گرداننده چرخ‌های صنعت کشور است. تکیه بر معدن برای ارتقای تولید، زمینه بهبود و توسعه زنجیره صنایع‌معدنی را در کشور فراهم می‌کند. توسعه معدن و ظرفیت‌های معدنی به‌منزله ایجاد موقعیت‌های شغلی متعدد در کشور است، اما بی‌توجهی به توسعه زیرساخت‌ها در کشور در بخش‌های مختلف انرژی و همچنین حمل‌ونقل، روند توسعه صنعتی و اقتصادی را دشوار می‌کند.

زنجیره تولید لوله‌های درزجوش در آتیه‌فولاد تکمیل شد

مدیرعامل هلدینگ آتیه‌فولاد نقش‌جهان از خرید ۵۲ درصد سهام شرکت کیوان جاوید و تکمیل زنجیره تولید لوله‌های درزجوش در هلدینگ آتیه فولاد خبر داد.حامدحسین ولی‌بیک اظهار کرد: ازآنجاکه تکمیل چرخه عملیات شرکت نورد لوله کوثر صنعت اسپادانا منوط به احداث خط پوشش می‌شد، با تحصیل سهام این شرکت مدیریت بهینه فرایند تولید و کسب ارزش‌افزوده بیشتر امکان‌پذیر شده است.وی تصریح کرد: تصمیم به ساخت یا خرید کارخانه پوشش لوله، هم‌زمان با خرید کارخانه‌های لوله‌های اسپیرال مدنظر بود؛ چراکه پوشش لوله، از مهم‌ترین قسمت‌های زنجیره تولید است و ارزش‌افزوده قابل‌توجهی به همراه دارد. مدیرعامل هلدینگ آتیه‌فولاد با اشاره به ادغام دو کارخانه نورد لوله کوثر و تنبوشه‌سازان آتیه جی در سال گذشته بیان کرد: با این سرمایه‌گذاری جدید، عملاً شرکت نورد لوله کوثر تبدیل به یکی از بزرگ‌ترین لوله‌سازان کشور شد که قادر به تأمین پوشش لوله‌های خود نیز هست.وی اذعان کرد: شرکت پوشش لوله کیوان جاوید، از این پس به‌عنوان زیرمجموعه مستقیم شرکت نورد لوله کوثر و به‌عنوان عضو جدیدی از هلدینگ آتیه‌فولاد به فعالیت خود ادامه خواهد داد. ولی‌بیک ابراز داشت: کارخانه پوشش لوله کیوان جاوید در فهرست بلند منابع وزارت نفت حضور دارد و همچنین پرونده ایجاد روکش پلی‌اتیلن سه لایه و رنگ و پوشش پودری را داراست.مدیرعامل هلدینگ آتیه‌فولاد ادامه داد: مجوز پوشش سازه‌ها و لوله‌های فلزی پایه اپوکسی و مجوز پوشش نواری پایه نفتی لوله از دیگر مجوزهای اخذشده توسط شرکت پوشش لوله کیوان جاوید است.وی با اشاره به اخذ تأییدیه از شرکت ملی نفت (AVL) و شرکت ملی گاز ایران و دیگر شرکت‌های مطرح مشاور طرح‌های عمرانی توسط این شرکت، اذعان کرد: کیوان جاوید دارای گواهینامه‌های ملی و بین‌المللی متعددی همچون AWWAC۲۰۵،AWWAC۲۰۳، ISO۹۰۰۱، ISO۴۵۰۰۱ و ISO۱۴۰۰۱ است که از جمله افتخارات و دستاوردهای این شرکت به‌شمار می‌رود.ولی‌بیک با اشاره به معافیت مالیاتی هفت‌ساله کارخانه پوشش لوله، یادآور شد: با خرید این کارخانه، امکان بهره‌گیری از ظرفیت دانش فنی نیروی انسانی مشغول کار در خط را نیز به دست آوردیم. مدیرعامل هلدینگ آتیه‌فولاد با بیان اینکه مسائل مربوط به نقل‌وانتقال قانونی شرکت نیز انجام شده است، خاطرنشان کرد: خرید این کارخانه و تکمیل زنجیره تولید لوله اسپیرال، با فراهم آوردن امکان کسب سود بیشتر، آتیه‌ای روشن را برای سهام‌داران به ارمغان خواهد آورد.گفتنی است شرکت کیوان جاوید در پروژه‌های بزرگ ملی و فراملی همچون آب‌رسانی بن-بروجن، انتقال آب از دریای عمان به فلات مرکزی، آب‌رسانی از سد تالوار، انتقال آب به رفسنجان، پروژه صادراتی به ترکمنستان و گازرسانی به سیستان و بلوچستان فعالیت نموده و افتخارات درخشانی در عرصه صنعت و سازندگی کسب کرده است.

گذرگاه جدید دولت برای تحمیل خسارت به تولید

واردات هم سهمیه‌بندی شد

گروه معدن

براساس ابلاغیه جدید وزارت صنعت، معدن و تجارت، واردات هم سهمیه‌بندی شد. این ابلاغیه بدون توجه به شرایط تجارت در سطح بین‌المللی صادر شده است. در حالت کلی، انتظار می‌رود فعالان صنعتی و اقتصادی در شرایط مناسب اقدام به خرید نیاز خود در بازار صادراتی کنند، بنابراین بروز محدودیت برای تامین ارز صادرات، سیاستی اشتباه است و در عمل روند خرید صنایع را از بازار جهانی، دشوار و حتی ناممکن می‌کند. در همین‌حال باید خاطرنشان کرد که تولید و تجارت به هم گره خورده‌اند و در کنار هم معنا می‌یابند. اعمال چنین سختگیری‌هایی در روند تجارت یک صنعت، غیرقابل‌پذیرش است و حتی تولید و سودآوری تولید را هم تحت‌تاثیر منفی قرار می‌دهد، بنابراین چنانچه تداوم تولید و اثرات آن بر اقتصاد، موردتوجه سیاست‌گذاران باشد، باید در مسیر اصلاح شرایط گام بردارند.

جزئیات سیاست سهمیه‌بندی واردات در ۱۴۰۳ اعلام شد

طبق تصمیم وزارت صنعت، معدن و تجارت برای سهمیه واردات حوزه‌های تولیدی و بازرگانی، سهمیه علی‌الحساب به‌میزان ۳۰ درصد سهمیه اختصاص داده‌شده در سال ۱۴۰۲، برای فصل بهار ۱۴۰۳ اختصاص پیدا کرده است، همچنین اعطای سهمیه سال ۱۴۰۳، به تولیدی‌های فاقد سهمیه در سال ۱۴۰۲، منوط به ثبت برنامه تولید در بخش داخلی سامانه جامع تجارت و تایید ادارات صمت استانی و در چارچوب دستورالعمل مربوطه است.

اعطای سهمیه در حوزه «ماشین‌آلات» هم در سال ۱۴۰۳، منوط به اعلام مقادیر سهمیه‌های فوق توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت است، ثبت سفارش‌هایی که بخشی از ارز خود را تامین یا بخشی از ماشین‌آلات خود را اظهار گمرکی کرده باشد، به‌شرط عدم‌افزایش ارزش پرونده، امکان ادامه فرآیند تجاری (بدون کنترل سهمیه) را دارند؛ همچنین پرونده‌های دارای تامین ارز (به‌میزان تامین سال قبل) و ترخیص (به‌میزان ترخیص سال قبل) از بررسی سهمیه در سال ۱۴۰۳ معاف هستند.

مسیر دشوار تولید

کامران وکیل، فعال بخش معدن در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: صنعت یکی از ارکان موثر بر اقتصاد کشورها به‌شمار می‌رود. صنایع در ایران نیز ضمن اثرگذاری بر رشد تولید ناخالص داخلی، اشتغالزایی، تامین نیاز بازار داخلی و...، مسیر توسعه اقتصادی را هموار می‌کنند. صنایع مختلف با درجات متفاوتی به زنجیره جهانی ارزش محصولات وابسته هستند، به‌بیان‌دیگر صنایع مختلف ارزبری متفاوتی دارند.در واقع صنایع بخشی از نهاده‌های تولید اعم از مواد اولیه، ماشین‌آلات، فناوری تولید و دیگر نیازهای خود را با اتکا به واردات تامین می‌کنند. هرچه سهم یک صنعت به واردات در فرآیند تولید بالاتر باشد، حساسیت بالاتری نسبت به سیاست‌های ارزی دارد؛ هرچند در نهایت تمامی صنایع از نوسانات نرخ دلار و همچنین سیاست‌های ارزی کشور متاثر خواهند شد.

وی افزود: در دهه‌های گذشته، شاهد اعمال تحریم‌های متعددی علیه ایران در بازارهای جهانی بوده‌ایم، همزمان استراتژی مناسبی نیز بر روند تولید و تجارت صنایع، حکمفرما نبوده است. در چنین فضایی، شاهد بروز محدودیت در تامین ارز موردنیاز کشور بوده‌ایم، به‌این‌ترتیب دولت اقدام به وضع مقررات سختگیرانه در تامین ارز واردات و بر همین اساس نیز، دولت اقدام به سهمیه‌بندی واردات کرده است. یعنی مقرر شده است در فصل نخست امسال نیز میزان واردات صنایع برابر ۳۰ درصد مجموع واردات آنها در سال گذشته باشد. این در حالی است که تجارت فصلی نیست. در همین حال محدودیت‌های دیگری نیز بر روند واردات ماشین‌آلات معدنی وضع شده است. این محدودیت‌ها در شرایطی عملکرد صنایع و فعالان بخش معدن را تحت‌تاثیر منفی قرار می‌دهد که خریدوفروش از بازار بین‌المللی قواعد خاص خود را دارد و دولت نباید با دخالت در این حوزه، مشکلی جدی را به چالش‌های فعالان بخش تولید و تجارت تحمیل کند.وکیل گفت: دخالت دولت در روند تجارت صنایع به واردات، محدود نمی‌شود. در واقع باتوجه به چالش‌های ارزی که عموما هم از سیاست‌گذاری غلط اقتصادی نشأت می‌گیرد، فشار مضاعفی به صنایع تحمیل می‌شود. کمااینکه در طول سال‌های اخیر صنایع موظف شده‌اند ارز حاصل از صادرات خود را با بهای تعیین‌شده از سوی دولت به کشور بازگردانند، در حالی که هیچ مبنای شفافی برای تعیین نرخ تسعیر ارز وجود ندارد.این فعال معدنی بااشاره به اظهارات رئیس‌کل بانک مرکزی و همچنین وزیر امور اقتصادی و دارایی دولت سیزدهم مبنی بر به رسمیت نشناختن نرخ دلار، گفت: باوجودی که مسئولان، نرخ دلار در بازار آزاد را به‌رسمیت نمی‌شناسند، اما روند صعودی جهش ارز ادامه دارد. در نهایت نیز، مسئولان ناچارند از نرخ دلار در بازار آزاد، تبعیت کنند، اما این تاخیر چندماهه، تنها به ضرر تولیدکنندگان و روند سودآوری فعالیت آنها منتهی خواهد شد.وکیل گفت: در همین حال، شاهد اثرگذاری جدی نرخ دلار در فرآیند تعیین نرخ محصولات مختلف در بازار داخلی هستیم، یعنی همین نرخ دلار در بازار آزاد، نرخ همه‌چیز را تعیین می‌کند. حال باتوجه به سختگیری‌های جدید و خارج از قاعده دولت برای دلار وارداتی، چالش‌های بیشتری گریبان فعالان صنعتی را خواهد گرفت و حتی می‌تواند تنش‌های ارزی کشور را تشدید کند. این دست محدودیت‌ها عملا روند فعالیت صنایع را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد، در نتیجه تولید و تجارت، تحت‌تاثیر منفی قرار خواهد گرفت.

وی افزود: دولت در تمام تصمیم‌گیری‌ها، حرف اول و آخر را می‌زند و تمام سیاست‌های حاکم بر تولید و تجارت را تعیین می‌کند. در چنین شرایطی، شاهد بروز زیان انباشته گسترده در روند فعالیت بسیاری از صنایع هستیم. در واقع تولیدکنندگان از پس تامین نیازهای خود برنمی‌آیند و این موضوع به چالشی جدی و فراگیر در روند فعالیت آنها بدل شده است.

واردات، بال تولید

علی رهبری، کارشناس اقتصاد در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: تولید در همه کشورها از جمله ایران وابستگی قابل‌توجهی به واردات دارد. این وابستگی در برخی صنایع و به‌ویژه صنایع نهایی زنجیره ارزش، بالاتر است. وابستگی به واردات لزوما به‌منزله نکته منفی در عملکرد صنایع نیست. بلکه درجات مختلف این وابستگی، نشان‌دهنده ساختار متفاوت صنایع و همچنین گستردگی زنجیره ارزش است. البته باید تاکید کرد که وابستگی به واردات به‌ویژه واردات مواد اولیه، هزینه‌های صنعت را به‌طورمستقیم به نوسانات نرخ ارز گره می‌زند. وی افزود: بخش عمده‌ای از وابستگی فعالیت در حوزه معدن و صنایع‌معدنی به واردات از حوزه ماشین‌آلات نشأت می‌گیرد. متاسفانه در سال‌های اخیر، شاهد بروز محدودیت جدی در روند واردات ماشین‌های معدنی به کشور بوده‌ایم. این محدودیت‌ها عموما به بهانه تکیه بر توان داخلی حاصل می‌شود و عملکرد صنایع را تحت‌تاثیر منفی قرار می‌دهد. حال با وضع محدودیت‌های جدید موردبحث، مسیر واردات ماشین‌های معدنی، دشوارتر از قبل خواهد شد.

رهبری گفت: بخشی از محدودیت اعمال‌شده در مسیر فعالیت صنایع برای واردات به‌دلیل کمبود ارز است. در واقع ایران در سال‌های اخیر با موج جدید تحریم‌های سختگیرانه روبه‌رو بوده است؛ به‌این‌ترتیب شاهد کسری تراز تجاری قابل‌توجهی هستیم. در چنین موقعیتی، دولت در تلاش است با محدودیت در واردات، تامین ارز کشور را مدیریت کند، اما تجارت جهانی نمی‌تواند شرایط خاص اقتصادی ایران را لحاظ کند، بنابراین هر نوع سهمیه‌بندی در مسیر واردات، عملا فرآیند تولید را تحت‌تاثیر منفی قرار می‌دهد، بنابراین تجدیدنظر در سیاست‌های ارزی، ضرورتی مهم برای تداوم تولید است.

کلام آخر

اقتصاد ایران در حوزه تولید به واردات وابستگی قابل‌توجهی دارد، این وابستگی در حوزه تامین مواد نخستین، ماشین‌آلات، محصولات با فناوری بالا و... قابل‌توجه است. در نتیجه اعمال محدودیت در روند واردات، عملا شرایط تولید را در صنایع تحت‌تاثیر قرار می‌دهد و به‌بیان دیگر از بازدهی تولید می‌کاهد. سیاست‌های ناکارآمد دولت در حوزه اقتصاد به بروز مشکلات جدی ارزی بدل شده است و اکنون چنین مقررات سختگیرانه و غیرمنطقی در مسیر واردات وضع می‌شود. البته این دست مقررات بر فرآیند صادرات نیز حاکم هستند و به‌بیان کلی‌تر، تجارت و در ادامه تولید را متاثر می‌کنند.

قدرت‌نمایی معاملات شمش در بورس کالا

کاهش انتظارات تورمی از ابتدای هفته جاری موجب شد تا قیمت محصول میانی زنجیره فولاد عقب‌نشینی کند و نسبت به آخرین معامله اسفندماه سال گذشته ۰.۳درصد کاهش قیمت را به ثبت برساند.از این‌رو نوردکاران به خرید مواد اولیه موردنیاز خود از بازار فیزیکی بورس‌کالا تشویق شدند و بیش از نیمی از شمش‌های عرضه‌شده مورد معامله قرار گرفت.در ادامه نوسانات نرخ ارز در روز دوشنبه ۲۰ فروردین ماه، قیمت پایه شمش‌های عرضه‌شده در رینگ فیزیکی نسبت به آخرین هفته معاملاتی اسفندماه سال ۱۴۰۳ در کانال کاهشی قرار گرفت. از این رو بررسی تالار صنعتی و معدنی بورس‌کالای ایران طی هفته جاری نشان می‌دهد که با توجه به ابهامات نتیجه نوسانات نرخ ارز، نوردکاران برای خرید مواد اولیه خود از عرضه‌های روز دوشنبه استقبال کردند، به طوری که ۷۸درصد شمش‌های عرضه‌شده به فروش رسید. بررسی معاملات بازار فیزیکی شمش فولاد در اولین هفته معاملاتی سال جدید نشان می‌دهد که نسبت حجم معاملات به عرضه این محصول از ۵۴درصد در آخرین هفته معاملاتی سال گذشته به ۷۸درصد افزایش داشته است که ۲۴درصد رشد را گزارش می‌کند.بررسی‌ها نشان می‌دهد که حجم عرضه این محصول میانی فولاد در روز ۲۰فروردین‌ماه ۱۴۰۳ نسبت به ۲۱اسفندماه سال گذشته ۱۶درصد افزایش داشته است. بررسی معاملات روز دوشنبه ۲۰فروردین‌ماه نشان می‌دهد بورس‌کالا میزبان عرضه بیش از ۲۶۵هزار و ۴۴۸تن شمش بود که با توجه به تقاضای ۱.۶برابری حدود ۷۸درصد از عرضه‌ها مورد معامله قرار گرفت. قیمت میانگین موزون شمش در معاملات روز دوشنبه ۲۰فروردین‌ماه ۲۰هزار و ۳۱۲تومان به ازای هر کیلوگرم بود که نسبت به هفته آخر اسفندماه، کاهش ۰.۳درصدی را گزارش می‌کند. همچنین بررسی رینگ فیزیکی نشان می‌دهد که میزان عرضه و معاملات در روز ۲۰فروردین‌ماه نسبت به هفته آخر معاملاتی اسفندماه ۱۴۰۲ به ترتیب ۱۶درصد و ۴۳درصد افزایش داشته است.قیمت پایه تعیین‌شده برای عرضه‌های شمش روز ۲۰فروردین‌ماه در بازه ۱۹هزار و ۵۰۰تومان تا ۲۱هزار و ۱۲۴تومان به ازای هر کیلوگرم تعیین شد. میانگین قیمت پایه شمش در روز معاملاتی ۲۰فروردین‌ماه ۲۰هزار و ۳۱۲تومان به ثبت رسید که نسبت به هفته آخر اسفندماه ۰.۳درصد افت را گزارش می‌کند. شمش با میانگین قیمت ۲۱هزار و ۴۱۱تومان به ازای هر کیلوگرم در بازار فیزیکی مورد معامله قرار گرفت که با احتساب هزینه حمل و تولید کف قیمت میلگرد به ۲۳هزار تومان به ازای هر کیلوگرم می‌رسد. با توجه به اینکه وزارت صمت اسفند سال گذشته اعلام کرده بود که در سال ۱۴۰۳ کل ارز صادرات باید با نرخ ارز نیمایی انجام شود، انگیزه‌ای برای صادرات وجود ندارد و همه محصولات مجددا به بازار داخلی بازخواهد گشت و با تحقق این شرایط پیش‌بینی می‌شود در هفته‌های آتی بازار منفی شود.

تقاضای پایدار برای آهن‌اسفنجی‌های عرضه‌شده

روز شنبه ۱۸فروردین ۱۴۰۳، بورس‌کالا میزبان عرضه ۱۱۱هزار تن آهن اسفنجی بود که با توجه به ثبت تقاضای ۱.۳برابری نسبت به عرضه، ۱۰۰درصد عرضه‌ها مورد معامله قرار گرفت. قیمت میانگین موزون هر کیلوگرم آهن اسفنجی در معاملات اخیر نسبت به هفته گذشته ۰.۳درصد افزایش داشت و به ۱۲هزار و ۸۷۳تومان به ازای هر کیلوگرم رسید.روز شنبه چهارمین روز معاملاتی آهن اسفنجی در سال ۱۴۰۳ بود. عرضه سنگین ۳۸۳هزار تنی در دو روز، هفته آغازین مطلوبی را برای خریداران آهن اسفنجی رقم زد، اما در دو هفته اخیر حجم عرضه هفتگی به حدود ۱۲۰ و ۱۱۰هزارتن کاهش یافت که حدود ۷۰درصد کف عرضه ابلاغی وزارت صمت بود. در سه‌هفته معاملاتی سال‌جاری مثل بسیاری از روزهای سال گذشته، همچنان همه آهن اسفنجی عرضه‌شده، معامله شده که نشان‌دهنده تقاضای پایدار برای این محصول است. از این‌رو استمرار تقاضا برای این محصول موجب شد تا شرایط بازار به حالت تعادل برگردد و قیمت آهن اسفنجی در بازار فیزیکی بورس‌کالای ایران عقب‌نشینی کرد. از طرفی پیش‌بینی می‌شود که با کاهش نرخ ارز در بازار، قیمت محصولات زنجیره فولاد نیز در مسیر کاهشی قرار بگیرد و میزان تقاضا برای این محصولات افزایشی باشد. با توجه به مشکلات بخش فولاد، بررسی داده‌های بازار فیزیکی بورس‌کالای ایران نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۲ حدود ۸میلیون و ۹هزار تن آهن‌اسفنجی مورد معامله قرار گرفت که در مقایسه با فروش سال پیش از آن ۱۲۵درصد رشد در فروش به ثبت رسیده است.

۴۹درصد میلگردها به فروش رسید

همچنین بررسی رینگ فیزیکی مقاطع طویل نشان می‌دهد که این بازار در روز چهارشنبه ۱۵فروردین‌ماه سال‌جاری میزبان ۸۳هزار و ۴۸۳تن انواع میلگرد بود که با استقبال ۹۴هزار و ۳۰۵تنی مواجه شد و در نهایت از این میزان حدود ۴۰هزار و ۷۶۱تن انواع میلگرد مورد معامله قرار گرفت و به عبارت بهتر حدود ۴۹درصد از میلگردهای عرضه‌شده به فروش رسید. بررسی این معاملات نشان می‌دهد که با ادامه نوسانات نرخ ارز پیش‌بینی می‌شود قیمت شمش در بازار فیزیکی روند نزولی را در پیش بگیرد. بررسی بازار صنعتی در روز چهارشنبه ۱۵فروردین‌ماه نشان می‌دهد که قیمت پایه میلگرد در بازه ۲۳هزار تومان تا ۲۴هزار و ۷۴۰تومان به ازای هر کیلوگرم تعیین شد.

۸۰۰معدن فعال سنگ‌های تزئینی در کشور

رئیس انجمن سنگ ایران با بیان اینکه از مجموع ۲۲۰۰ معدن سنگ‌های تزئینی حدود ۸۰۰ معدن فعال است، گفت: در حوزه سنگ‌های ساختمانی، اکتشافات جدیدی صورت نگرفته است.

بهرام شکوری رئیس انجمن سنگ ایران در مصاحبه‌ای اظهار داشت: در کشور حدود ۳ میلیارد تن ذخایر قطعی سنگ وجود دارد، اما در حوزه سنگ‌های تزئینی اصلاً اکتشافی صورت نگرفته است و عملاً هرکجا که رُخنمونی از سنگی‌های تزئینی بوده، به معدن تبدیل شده است.

وی گفت: اگر در حوزه سنگ‌های ساختمانی اکتشافات جدید انجام بدهیم خیلی از جاهایی که اصلاً معلوم نیست معدن باشد، ممکن است زیر آن کلی مواد معدنی و سنگ‌های تراورتن قرار گرفته باشد که با اکتشافات عمقی و جدید می‌توانیم ذخایر کشور را به چندین برابر افزایش دهیم.

رئیس انجمن سنگ ایران همچنین به لزوم استخراج سنگ‌های ساختمانی متناسب با استانداردهای جهانی اشاره کرد و افزود: از میزان ذخایر سنگ‌های تزئینی اکتشاف شده در کشور درصد کمی استخراج می‌شود، این در حالی است که معدنکاری در دنیا سه تا پنج درصد از ذخایرشان را استخراج می‌کنند و در چرخه تولید قرار می‌دهند.

وی ادامه داد: در سنگ‌های تزئینی در دنیا دو درصد از ذخایرشان به تولید می‌رسد، اما در کشورمان زیر نیم درصد است یعنی عملاً از ذخایرمان به خوبی بهره نمی‌بریم.

شکوری گفت: برای توسعه اکتشافات در حوزه سنگ نیازمند سیاست گذاری و حمایت دولت هستیم که بستر این صنعت را برای تولید بیشتر با تأمین ماشین آلات معدنی که مورد نیاز معادن است، آماده کند که به خاطر کمبود ماشین آلات معدنی بخش اعظمی از معادن کشور خصوصاً در حوزه سنگ‌های ساختمانی که از ۲۲۰۰ معدن فقط ۸۰۰ تا فعال هستند.

وی افزود: اگر بتوانیم ماشین آلات معدنی را تأمین کنیم و تسهیلاتی ایجاد کنیم که این ماشین آلات بتواند به راحتی وارد کشور شود و در معادن به کارگرفته شود بخش بسیار بزرگی از این معادن فعال می‌شوند.

رئیس انجمن سنگ ایران به ارزآوری بالای این صنعت نیز اشاره کرد و گفت: با تجهیز کارخانه‌های فرآوری به ماشین آلات روز دنیا و آموزش نیروی انسانی برای استفاده از این تجهیزات و ماشین آلات می‌توانیم سنگ‌ها را متناسب با استانداردهای جهانی تولید کنیم که قابلیت عرضه در بازارهای جهانی را داشته باشند.

وی گفت: در گذشته ممنوعیتی برای ورود ماشین آلات معدنی به کشور بود، اما حالا در این دولت یک تسهیلات و گشایش‌هایی ایجاد شده است، اما هنوز آن ممنوعیت به محدودیت تبدیل شده و به طور کامل آزاد سازی ماشین آلات معدنی صورت نگرفته است که بهانه آن نیز حمایت از تولید داخلی است.

شکوری به چالش معدنکاران برای تأمین ارز مورد نیاز ماشین آلات معدنی نیز اشاره کرد و افزود: برخی از ماشین آلات سنگ معدنی که در داخل تولید نمی‌شود باید وارد شود و با توجه به اینکه تولید داخلی کفاف نیاز ماشین آلات معدنی داخل کشور را نمی‌دهد و از یک سایزی بالاتر اصلاً امکان تولیدشان در داخل کشور وجود ندارد، معدنکاران را با مشکل مواجه کرده است.

البته دولت امکان ورود ماشین آلات نو را آزاد کرده و در آن محدودیتی وجود ندارد، طبیعی است که اگر ما بتوانیم برویم ماشین آلات نو خریداری کنیم و بیاوریم و در داخل کشور استفاده کنیم به نفع ماست، اما واقعیت این است که با این نوع معدنکاری ما با این قیمت‌هایی که بازار سنگ دارد صرفه اقتصادی ندارد که در نتیجه به اجبار فعالان اقتصادی به ماشین‌هایی که دست دوم روی می‌آورند که باز هم برای تأمین آن هم با مشکل مواجه می‌شوند.

وی گفت: از طرفی تولید کنندگان ماشین آلات معدنی داخلی هم در واقع یک اندازه‌های را تولید می‌کنند و وزارت صمت را مجاب می‌کنند تا اگر کسی می‌خواهد از آن نوع ماشین آلات وارد کند، باید حتماً یکی از تولید داخلی‌ها را خریداری کند و همین موضوع سبب نارضایتی فعالان اقتصادی شده است، چون این ماشین آلات داخلی را خیلی گرون‌تر از بازار خارجی می‌فروشند و باید معدنکاران ۳۰ تا ۸۰ درصد پول را به عنوان پیش پرداخت بپردازند که در نتیجه کسی تمایلی به خرید ماشین آلات داخلی ندارد.

خبر

بازدید عیدانه مدیرعامل فولاد اکسین از خط تولید

در بامداد سه شنبه ۲۱ فروردین ماه،مدیرعامل شرکت فولاد اکسین با حضور در خط تولید این شرکت، پیا کارگران و کارشناسان گفتگو نمود.مهندس محمدی در این بازدید عیدانه که به مناسبت آغاز سال جدید و در پیش بودن عید سعید فطر برگزار شد، از نزدیک در جریان مشکلات و دغدغه‌های کارگران شرکت قرار گرفت.مدیرعامل فولاد اکسین خوزستان در جمع کارگران خط تولید رمپ یک با اشاره به شعار سال ۱۴۰۳، اظهار داشت:تحقق شعار جهش تولید با همت و تلاش خستگی ناپذیر شما کارگران عزیز رقم خواهد خورد.وی افزود: در سالی که گذشت فولاد اکسین خوزستان موفق به ثبت رکوردهای خوبی در حوزه تولید شد که مرهون تلاش های شبانه روزی کارگران این مجموعه بود و امیدواریم با همت همین کارگران شاهد روزهای امیدآفرین باشیم.محمدی با بیان اینکه شایسته سالاری در مجموعه کارگری شرکت باید سرلوحه قرار گیرد، خاطرنشان کرد:کارگران با تجربه بسیاری در خط تولید وجود دارند که استفاده از ظرفیت آنها می تواند زمینه ساز جهش تولید و تربیت نسل جوان کارگران در مجموعه فولاد اکسین باشد و باید شایستگی کارگران و جهادگران خلاق و کاربلد را برای افزایش بهره وری و پیشرفت شرکت به بهترین شکل در نظر داشته باشیم.

روزگار معدن
شنبه
۲۵ فروردین ۱۴۰۳ • ۴ شوال ۱۴۴۵ • ۱۳ آوریل ۲۰۲۴
سال هفتم • شماره ۱۲۸۲

رشد اقتصادی چین بازار فلز سرخ را به هم ریخت

تعطیلی معادن بزرگ مس و کاهش عرضه این فلز در بازارهای جهانی موجب شده است تا میزان تولید کاهش یابد و از طرفی بازگشت چین به مدار رشد اقتصادی، به‌عنوان بزرگ‌ترین مصرف‌کننده مس در دنیا، موجب شد نسبت عرضه و تقاضا برای فلز سرخ به هم بخورد و از این رو قیمت مس در بالاترین سطح خود طی ۱۴ماه گذشته است.

قیمت مس در بازارهای جهانی در حالی رو به افزایش است که سرمایه‌گذاران در واکنش به افزایش نگرانی‌های ناشی از عرضه و امید به بهبود تقاضای جهانی به سمت این فلز صنعتی هجوم آورده‌اند. قیمت فلز سرخ روز پنج‌شنبه پس از اظهارنظرهای جروم پاول، رئیس فدرال‌رزرو، به میزان ۱.۵درصد افزایش را به ثبت رساند که به رشد قیمتی که در اوایل فوریه به دلیل نگرانی حاصل از عرضه آغاز شد، دامن زد.

قیمت مس در ماه آوریل در مسیر صعودی قرار گرفته، به طوری که بالاترین رقم ۱۴ماه گذشته را به ثبت رسانده و به بیش از ۴.۲دلار به ازای هر پوند رسیده است. فتح قیمت فلز سرخ در کنار دیگر کامودیتی‌ها به دلیل ضعف جدید دلار آمریکا و افزایش ریسک عرضه است.

داده‌های جمع‌آوری‌شده توسط ISM به تعدیل فعالیت خدمات در ایالات‌متحده و کاهش شدید قیمت‌های این بخش اشاره می‌کند که به نفع سناریوی مناسب برای کاهش نرخ بهره توسط فدرال‌رزرو است. همچنین علاوه بر بهبود شرایط مالی برای تولیدکنندگان در سراسر جهان، کاهش نرخ بهره ناشی از فشار ایالات‌متحده بر دلار برای قیمت‌گذاری معیارهای مس و افزایش قدرت خرید برای واردکنندگان کلیدی، باعث افزایش شدید پیشنهادها شده است. این موضوع با داده‌های تولیدی بهبودیافته از مصرف‌کننده برتر یعنی چین براساس PMI رسمی مواجه شد و نگرانی‌های مربوط به افت تقاضای این کشور را به چالش کشید.

در این بین، اختلالات در معادن اصلی بر بخش عرضه تاثیر گذاشته است. به عبارت بهتر مسائل لجستیکی در کنگو و خشکسالی در زامبیا مانع فعالیت معادن شده و از این‌رو میزان تقاضا از عرضه سبقت گرفته است.

در نتیجه این موضوع کارخانه‌های ذوب چین را به کاهش ۱۰درصدی مشترک در تولید نزدیک کرد تا حاشیه سود را بهبود بخشد.

همچنین در اواخر سال ۲۰۲۳ دستور تعطیل شدن معادن بزرگ مس در پاناما موجب شد تا حدود ۴۰۰هزار تن از میزان عرضه مس در بازارهای جهانی کاسته شود که این موضوع نیز به برهم‌خوردن تعادل در بازار دامن زده است.

نقش کبالت در تولید باتری‌های لیتیومی

مهدی نجفی

در تولید باتری‌های لیتیوم‌یونی از عنصر کبالت به عنوان کاتد استفاده می‌شود و عمده کبالت تولید شده در این صنعت مورد استفاده قرار می‌گیرد. باتری‌های لیتیوم‌یونی، باتری‌های قابل شارژ هستند که در مقایسه با محصولات مشابه راندمان انرژی بالاتر و طول عمر بیشتری دارند. در سال‌های اخیر با افزایش تولید خودروهای الکتریکی، تقاضا برای باتری‌های لیتیوم‌یونی افزایش پیدا کرده است. در سال ۲۰۲۲، جمهوری دموکراتیک کنگو حدود ۷۰ درصد کبالت جهان را تولید کرد که یک عنصر کلیدی در باتری‌های قابل شارژ استفاده شده در خودروهای الکتریکی و تلفن‌های همراه است. این کشور بیش ار ۵۰ درصد ذخایر معدنی فلز کبالت را در جهان در اختیار دارد.

عمده کبالت تولید شده در جهان به طور خاص از کانی کبالتیت به دست می‌آید و این کانی معمولا یک محصول جانبی از استخراج مس و نیکل است. کمربند مس در جمهوری دموکراتیک کنگو و زامبیا، بیشترین تولید جهانی کبالت را دارد. سازمان زمین‌شناسی ایالت متحده امریکا، ذخایر جهانی کبالت را هفت میلیون و ۱۰۰ هزار تن تخمین زده است.

کاربرد اصلی کبالت در تولید باتری‌های لیتیوم‌یونی و ساخت آلیاژهای مقاوم در برابر سایش و مقاومت بالا است. بیشتر خودروهای الکتریکی توسط باتری‌های لیتیوم‌یونی تغذیه می‌شوند. نوعی باتری که زمانی شارژ می‌شود که یون‌های لیتیوم از یک الکترود با بار مثبت به نام کاتد به یک الکترود منفی به نام آند جریان یابند. در اکثر باتری‌های لیتیوم‌یونی، کاتد حاوی کبالت است؛ فلزی که پایداری و چگالی انرژی بالایی را ارائه می‌دهد.

کبالت یک فلز کمیاب است؛ از این رو قیمت آن می‌تواند به شدت در نوسان باشد و بسیاری از ذخایر کبالت جهان در کشورهای بی‌ثبات سیاسی قرار دارند. استخراج کبالت در شرایط کاری، خطرناک و عمدتا به صورت دستی انجام می‌شود و زباله های سمی تولید می‌کند که آلودگی‌های زیست‌محیطی به همراه دارد. با توجه به کاربرد این ماده، تقاضا برای کبالت با رشد همراه بوده است و با افزایش تقاضا تولید این محصول نیز با رشد همراه خواهد بود.

▣ صادرات کبالت جمهوری دموکراتیک کنگو

کشور کنگو، بزرگ‌ترین تولیدکننده کبالت معدنی در جهان است. در سال ۲۰۲۲، حجم تولیدات کبالت این کشور در مجموع ۱۴۴ هزار تن تخمین زده شد که اوج تولید در دوره مذکور است. جمهوری دموکراتیک کنگو به عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده کبالت معدنی جهان، بیش از ۷۰ درصد از تولید جهانی کبالت معدنی در سال ۲۰۲۲ را به خود اختصاص داده است.بررسی‌های انجام شده نشان داد که تا قبل از سال ۲۰۱۵، صادرات کبالت کشور کنگو به صورت یک محصول مستقل ثبت نشده است. با توجه به این نکته که کبالت به صورت یک فلز همراه سایر مواد معدنی استخراج می‌شود، می‌توان گفت که تا قبل از سال ۲۰۱۵ صادرات این محصول از کشور جمهوری کنگو به صورت فلز همراه با سایر محصولات معدنی بوده است و از این سال به بعد صادرات کبالت به صورت فرآوری شده و جداگانه انجام شده است. در نمودار یک، ارزش صادرات کبالت کشور جمهوری کنگو بر اساس قیمت کبالت در سال ۲۰۲۰ ثابت در نظر گرفته شده است. بررسی‌های انجام شده در آتورپات نشان می‌دهد که عمده صادرات کبالت کشور کنگو در این دوره به صورت اکسید کبالت بوده است.در سال ۲۰۱۸، صادرات اکسید کبالت نسبت به سال قبل از آن ۹۰ درصد رشد داشت. بررسی‌ها نشان می‌دهد که در سال ۲۰۱۸، قیمت فلز کبالت با رشد ۱۲ درصدی همراه بود و به ۶۴ هزار و ۶۹۰ دلار به ازای هر تن رسید. بنابراین یکی از عوامل تاثیرگذار در افزایش صادرات این محصول در سال ۲۰۱۸، می‌تواند افزایش قیمت در این سال باشد که موجب افزایش حاشیه سود این محصول شده است. به دنبال افزایش حاشیه سود فلز کبالت، تمایل به تولید و صادرات این محصول در سال ۲۰۱۸ با رشد همراه بود. در سال ۲۰۱۹، قیمت جهانی کبالت کاهش ۵۰ درصدی را نشان داد که این کاهش در روند صادرات این محصول نیز تاثیر گذاشت و حجم صادرات در سال ۲۰۱۹ حدود ۲۴ درصد افت پیدا کرد. صادرات کبالت کشور کنگو در سال ۲۰۲۰ کاهش زیادی داشت که این کاهش صادرات می‌تواند ناشی از پاندمی کرونا در این سال باشد. از سال ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۲، صادرات با رشد همراه بود؛ به طوری که در سال ۲۰۲۲، ارزش ثابت کبالت صادر شده از کشور کنگو به بیش از چهار میلیارد و ۱۰۰ میلیون دلار افزایش پیدا کرد که نسبت به سال قبل از آن ۲۱ درصد رشد داشت.

▣ مقاصد صادراتی اکسید کبالت کنگو

افزایش تولید کبالت طی این دوره با راه‌اندازی معادن و کارخانه‌های جدید در کشور جمهوری کنگو همراه بوده است. کشور کنگو به عنوان بزرگ‌ترین تولیدکننده کبالت جهان، در سال ۲۰۲۲ بیش از ۷۰ درصد کبالت معدنی جهان را تولید کرده است و عمده این کبالت تولید شده را به صورت اکسید کبالت صادر کرد. کشور چین، بزرگ‌ترین مصرف‌کننده کبالت جهان است. بیش از ۸۰ درصد کبالت مصرف شده در چین برای تولید باتری‌های قابل شارژ مورد استفاده قرار می‌گیرد. عمده کبالت تولید شده در جمهوری کنگو به چین صادر می‌شود و یا توسط شرکت‌های چینی در داخل کشور کنگو فرآوری شده و سپس صادر می‌شود.از سال ۲۰۱۵، صادرات فلز کبالت جمهوری کنگو به صورت جداگانه از سایر محصولات معدنی انجام شده است و بزرگ‌ترین مقاصد صادراتی این محصول در این دوره، کشورهای چین و آفریقای جنوبی بودند که سهم چین در این بازار طی این دوره با رشد همراه بود. ارزش صادرات اکسید کبالت به کشور چین طی سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۲۲ با رشد همراه بود و در سال ۲۰۲۲، به حدود یک میلیارد و ۵۸۵ میلیون دلار رسید.آفریقای جنوبی یک قطب تجاری بزرگ برای صادرات به نقاط مختلف جهان است و از تولیدکننده‌های بزرگ صنایع الکترونیکی محسوب نمی‌شود. از این رو یکی از عوامل افزایش صادرات کبالت به آفریقای جنوبی را افزایش تجارت این محصول در این کشور می‌دانیم.در سال‌های اخیر، تقاضای فلز کبالت برای تولید باتری‌های لیتیوم‌یونی به ویژه در خودروهای الکتریکی با رشد همراه بوده است. کشورهای آسیای شرقی از جمله چین، کره‌جنوبی، ژاپن و تایوان بزرگ‌ترین تولیدکنندگان باتری‌های لیتیوم‌یونی هستند. افزایش تقاضا برای فلز کبالت، منجر به افزایش ارزش این محصول طی این سال‌ها شده است و این امر تاثیر مستقیم در افزایش تولید و صادرات کبالت توسط کشورهای مهم تولیدکننده خواهد داشت. شرکت‌های چینی برای سرمایه‌گذاری بیش از هفت میلیار دلار جهت افزایش تولید کبالت در کشور جمهوری کنگو به توافق رسیده‌اند که این امر در افزایش تولید کبالت طی سال‌های آتی موثر خواهد بود.

صادرات گرافیت چین کاهش یافت

کاهش حجم صادرات گرافیت از چین طی دو ماه ابتدایی سال ۲۰۲۴، پس از اجرای محدودیت‌های وضع شده در رابطه با صادرات برخی محصولات گرافیتی که از روز اول دسامبر ۲۰۲۳ آغاز شده بود، همچنان ادامه دارد.

بر اساس داده‌های گمرک چین، حجم کل صادرات گرافیت ورقه‌ای از مبدا چین طی دو ماه ابتدایی سال ۲۰۲۴، به سه هزار و ۲۳۶ تن رسید که حدود ۷۷/۶۶ درصد نسبت به حجم ۱۴ هزار و ۴۸۳ تن گزارش شده در مدت مشابه سال ۲۰۲۳ کاهش داشت.

همچنین مجموع حجم صادرات گرافیت کروی صادر شده از چین طی ماه‌های ژانویه و فوریه سال ۲۰۲۴، حدود دو هزار و ۵۶۷ تن اعلام شد که نسبت به رقم هفت هزار و ۲۴۰ تنی به ثبت رسیده در مدت مشابه سال ۲۰۲۳، حدود ۶۴/۵۴ درصد کاهش را تجربه کرد.

برخی منابع اظهار داشتند که کاهش صادرات گرافیت چین در دو ماه ابتدایی سال ۲۰۲۴ با انتظارات بازار مطابقت دارد زیرا افزایش قابل‌توجه حجم محموله‌ها در ماه نوامبر ۲۰۲۳ قبل از وضع محدودیت‌های اعمال شده، منجر به وجود ذخایر کافی تا ماه فوریه ۲۰۲۴ برای مصرف‌کنندگان و خریداران شده است. نکته بسیار مهم در این رابطه، وجود ابهام در رابطه با مدت زمان صدور مجوزهای صادراتی توسط وزارت بازرگانی چین است.

برخی منابع به مؤسسه «Fastmarkets» اعلام کردند که بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد تامین‌کنندگان چینی، مجوز صادرات محموله‌های صادراتی ماهانه گرافیت ورقه‌ای و گرافیت کروی را برای مقاصدی مانند ایالات متحده آمریکا، کره‌جنوبی، ژاپن و برخی از کشورهای اروپایی دریافت کرده‌اند.

یکی از معامله‌گران گرافیت ورقه‌ای در همین راستا بیان کرد: ممکن است حجم کل گرافیت ورقه‌ای و کروی در ماه مارس ۲۰۲۴ افزایش یابد و عرضه‌کنندگان بیشتری مجوز صادرات را دریافت کنند.

حجم کل محموله‌های گرافیت کروی صادراتی در ماه فوریه ۲۰۲۴ از مبدا چین، به دو هزار و ۲۹۵ تن رسید که ۱۴۴/۰۶ درصد نسبت به حجم ۹۴۰/۶۱ تن در ماه قبل از آن افزایش داشت. همچنین مجموع حجم صادرات محموله‌های گرافیت ورقه‌ای در ماه ژانویه ۲۰۲۴ نسبت به حجم یک هزار و ۴۲۷ تن به ثبت رسیده در ماه دسامبر ۲۰۲۳، حدود ۳۴/۱۱ درصد کاهش را تجربه کرد.

مقاصد اصلی صادرات گرافیت ورقه‌ای چین طی ماه‌های ژانویه و فوریه ۲۰۲۴، کشورهای کره‌جنوبی با ۷۰۳ تن (۲۱/۷۴ درصد)، ژاپن با ۴۱۷ تن (۱۲/۹۰ درصد) و هلند با ۳۸۰ تن (۱۱/۷۴ درصد) بودند.

همچنین حجم کل صادرات محموله‌های گرافیت کروی از چین در ماه فوریه ۲۰۲۴، به یک هزار و ۵۴۹ تن رسید که نسبت به حجم یک هزار و ۱۷ تنی به ثبت رسیده در ماه ژانویه سال میلادی جاری، ۵۲/۳۴ درصد افزایش داشت. به علاوه، حجم محموله گرافیت کروی صادراتی چین در ماه ژانویه ۲۰۲۴ نسبت به حجم ۹۴۸ تنی صادر شده در ماه دسامبر سال ۲۰۲۳، حدود ۷/۲۸ درصد افزایش را به ثبت رساند.

در همین راستا، مقاصد صادراتی گرافیت کروی در ماه‌های ژانویه و فوریه ۲۰۲۴، کشورهایی چون ژاپن با یک هزار و ۵۶۷ تن (۶۱/۰۴ درصد)، ایالات متحده آمریکا با ۷۳۵ تن (۲۸/۶۳ درصد) و کره‌جنوبی با ۲۴۳ تن (۹/۴۷ درصد) اعلام شدند.

▣ تأثیرات کوتاه‌مدت و محدود بر روند عرضه بین‌المللی گرافیت

بر اساس تحقیقات انجام شده از سوی بخش مواد اولیه به‌کاررفته در تولید باتری در مؤسسه «Fastmarkets»، چین سهم قابل‌توجهی از حجم عرضه محصولات گرافیتی از جمله حدود ۶۰ درصد از حجم عرضه جهانی گرافیت ورقه‌ای طبیعی، حدود ۹۹ درصد از حجم عرضه گرافیت کروی بدون پوشش و بیش از ۹۰ درصد آند گرافیت طبیعی جهان را در اختیار دارد.

اعمال محدودیت در روند صادرات برخی محصولات گرافیکی از سوی دولت چین، در کنار ارائه قانون کاهش تورم آمریکا (IRA) شرایطی را به وجود آورده است که در آن بازیگران اصلی در صنایع پایین‌دستی مانند تولیدکنندگان آند، تولیدکنندگان باتری و تولیدکنندگان تجهیزات اصلی خودرو (OEM) مواد اولیه مورد نیاز خود را از منابع مختلفی تأمین کنند.

در همین رابطه، شرکت «Syrah Resources» در نظر دارد به عنوان اولین تولیدکننده آند گرافیت طبیعی یکپارچه در خارج از چین روند تولید این محصول را از کارخانه خود واقع در شهر ویدیلیا در ایالت لوئیزیانای آمریکا آغاز کند. این شرکت همچنین قراردادهای متعددی را با دیگر شرکت‌های فعال در صنایع پایین‌دستی مانند شرکت‌های «SK»، «Samsung SDI On» و «Ford» برای تأمین مواد آن دی به امضا رسانده است.

یکی از معامله‌گران گرافیت فعال در بازار ایالات متحده آمریکا عنوان کرد: ظرفیت تولید کافی گرافیت ورقه‌ای طبیعی برای مصرف‌کنندگان در مناطق مختلف جهان وجود دارد اما نگرانی اصلی برای تولیدکنندگان آند و باتری در صنایع پایین‌دستی، نبود ظرفیت فرآوری کافی برای گرافیت کروی طبیعی بدون پوشش است.

لازم به ذکر است که برخی از فعالان بازار پیش‌تر اعلام کرده بودند که به دلیل وضعیت مازاد عرضه آند مصنوعی و کاهش قیمت آن، سهم بازار گرافیت طبیعی کاهش یافته است و بر همین اساس تولیدکنندگان گرافیت ورقه‌ای به عنوان ماده اولیه مورد استفاده در تولید مواد آند فعال تحت فشار قرار گرفته‌اند.

در همین حال، در صنعت نسوز که به طور سنتی یکی از مصرف‌کنندگان اصلی گرافیت ورقه‌ای صنایع پایین‌دستی است، کاهش حجم صادرات گرافیت ورقه‌ای از مبدا چین هنوز نتوانسته است بر قیمت گرافیت ورقه‌ای در بازارهای خارج از چین تأثیر منفی چندانی بگذارد.

مصرف‌کنندگانی که از قبل گرافیت ورقه‌ای مورد نیاز خود را از چین تأمین می‌کردند، سعی در یافتن منابع جایگزین دیگر به منظور کاهش وابستگی خود به چین دارند.

یک تولیدکننده گرافیت در آفریقا در همین راستا اظهار داشت: این تغییر رویکرد مصرف‌کنندگان با آغاز محدودیت‌های وضع شده بر صادرات برخی محصولات گرافیتی همچون گرافیت ورقه‌ای از چین تسریع یافته و حجم تقاضا برای خرید محصولات گرافیتی از مبدا آفریقا با روندی صعودی همراه شده است.

در همین راستا، ارزیابی هفتگی مؤسسه «Fastmarkets» برای گرافیت ورقه‌ای با محتوای کربن با غلظت حداقل ۹۴ درصد، مش منفی ۱۰۰ با شرط تحویل محموله در بنادر اروپا و تقبل هزینه ارسال توسط خریدار (cif)، قیمت حدود ۶۰۰ تا ۷۱۵ دلار در هر تن در روز پنج‌شنبه ۲۱ مارس سال ۲۰۲۴ را نشان داد که نسبت به رقم اعلام شده در ارزیابی قبلی در تاریخ ۱۴ مارس سال میلادی جاری تغییری در آن مشاهده نشد.

تولید ۵۴۰هزار تنی کنسانتره روی در شرکت «Teck»

تولید کنسانتره روی در شرکت تک «Teck» کانادا طی فصول گذشته روند صعودی داشت و نرخ رشد سالانه آن حدود ۲.۳ درصد محاسبه شد. این شرکت کنسانتره روی را در معدن آنتامینا و معدن «Red Dog» تولید می‌کند، بخشی از آن را می‌فروشد و بخشی را در تاسیسات «Trail» به روی تصفیه شده تبدیل می‌کند. در فصل سوم سال ۲۰۲۳، تولید کنسانتره روی حدود ۱۲۵ هزار تن روی محتوی بود که با رشد ۲۴ درصدی به حدود ۱۵۵ هزار تن رسید. روند تولید روی تصفیه شده در این شرکت تغییر چندانی نداشت و نرخ رشد سالانه آن حدود ۰.۲ درصد برآورد شد. درآمد حاصل از فروش روی در این شرکت در سال ۲۰۲۳، حدود سه میلیارد و ۵۰ میلیون دلار بود که نسبت به سال پیش از آن، حدود ۱۳.۱ درصد افت داشت. روند حاشیه سود ناخالص این شرکت در بخش روی از فصل اول سال ۲۰۲۲ تا فصل آخر سال ۲۰۲۳ نزولی بود.یک شرکت کانادایی است که در زمینه استخراج معادن و فلزات فعالیت دارد. دفتر مرکزی این شرکت در شهر ونکوور کانادا قرار دارد و بخشی از سهام آن در بازارهای بورس نیویورک و بورس تورنتو معامله می‌شود. شرکت تک در زمینه اکتشاف، استخراج و فروش طلا، مس، روی، نفت خام و زغال‌سنگ کار می‌کند.معدن آنتامینا «Antamina»، یک معدن بزرگ مس و روی است که در رشته کوه آند در ۲۷۰ کیلومتری شمال لیما، کشور پرو واقع شده است. شرکت تک کانادا حدود ۲۲.۵ درصد سهم در معدن آنتامینا دارند. شرکت بی اچ پی «BHP plc» حدود ۳۳.۷۵ درصد، شرکت گلنکور «Glencore plc» حدود ۳۳.۷۵ درصد و شرکت میتسوبیشی «Mitsubishi Corporation» نیز حدود ۱۰ درصد در معدن آنتامینا سهیم هستند. این معدن، یک معدن روباز است. یک خط لوله کنسانتره به صورت دوغاب ۳۰۲ کیلومتری، کنسانتره مس و روی را به بندر منتقل می‌کند تا به کارخانه‌های ذوب و پالایشگاه‌های سراسر جهان ارسال شود.معدن «Red Dog»، یکی از بزرگ‌ترین معادن روی جهان است که در حدود ۱۷۰ کیلومتری شمال قطب شمال در شمال غربی آلاسکا، نزدیک کوتزبوئه «Kotzebue» قرار دارد. معدن «Red Dog» یک معدن روباز است که بهره‌برداری از آن توسط کامیون و لودر صورت می‌پذیرد. کنسانتره‌های تولید شده در این معدن، به تاسیسات متالورژی شرکت تک در تریل، بریتیش کلمبیا و مشتریان در آسیا و اروپا ارسال می‌شود. انتظار می‌رود عمر فعلی معدن، بر اساس ذخایر توسعه یافته موجود تا سال ۲۰۳۱ ادامه یابد.تاسیسات «Trail» شرکت تک، یکی از بزرگ‌ترین مجتمع‌های ذوب و پالایش سرب و روی کاملا یکپارچه در جهان است که در شهر بریتیش کلمبیا قرار دارد. سد وانتا «Waneta» انرژی برق لازم برای عملیات متالورژی به صورت کم‌هزینه، تمیز و تجدیدپذیر را فراهم می‌کند. یکی از برنامه‌های شرکت تک برای رسیدن به انتشارات کربنی صفر تا سال ۲۰۵۰، انعقاد قراردادی برای استفاده ۱۰۰ درصدی از انرژی تجدیدپذیر در تاسیسات «QB» این شرکت است. همچنین کارخانه آزمایشی جذب کربن در تاسیسات «Trail»، از دیگر اقدامات این شرکت در کاهش انتشارات کربنی بود.

▣ نرخ رشد مرکب سالانه ۲.۳ درصدی تولید روی تصفیه شده

به طور کلی تولید کنسانتره روی شرکت تک در دوره مورد بررسی روند صعودی داشته است؛ به صورتی که نرخ رشد مرکب سالانه آن حدود ۲.۳ درصد بود. در فصل چهارم سال ۲۰۲۲، تولید کنسانتره روی به بیشینه مقدار خود یعنی ۲۱۸ هزار تن رسید که در مقایسه با فصل سوم این سال، حدود ۳۷.۷ درصد رشد را ثبت کرد. مهم‌ترین سایت‌های تولید کنسانتره روی شرکت تک، معدن «Red Dog» و «Antamina» هستند.در سال ۲۰۲۲، حدود ۸۵ درصد کنسانتره روی این شرکت از معدن «Red Dog» تولید شد. بررسی‌های آتورپات نشان می‌دهد افزایش تولید کنسانتره روی در این معدن، یکی از دلایل رشد تولید این محصول در شرکت تک طی فصل چهارم سال ۲۰۲۲ بوده است. در فصل اول سال ۲۰۲۳، تولید کنسانتره روی حدود ۴۲.۱ درصد نسبت به فصل چهارم سال ۲۰۲۲ کاهش پیدا کرد. در فصل اول سال ۲۰۲۳، به دلیل شرایط آب‌وهوایی تولید کنسانتره روی تحت تاثیر قرار گرفت. در فصل دوم سال ۲۰۲۳، تولید کنسانتره روی «Red Dog» تحت تاثیر عیار پایین سنگ معدن (همان طور که در طرح معدن مورد انتظار بود) و تعطیلی برنامه‌ریزی نشده کاهش یافت. در فصل چهارم سال ۲۰۲۳، تولید کنسانتره روی این شرکت حدود ۱۵۵ هزار تن بود که در مقایسه با فصل پیش از آن ۲۴ درصد رشد داشت.

برمدار جهان

آیا بحران مس در راه است؟

کاهش تولید مس در چین به دلیل هزینه‌های پایین فرآوری، عرضه مس تصفیه شده را کاهش می‌دهد. بسته شدن معادن و اعتراضات در پرو و پاناما هم این موضوع را تشدید کرده است. از سوی دیگر کاهش ارزش دلار آمریکا و افزایش تقاضای مس فشار صعودی را بر قیمت مس وارد می‌کند.

قیمت مس از اوایل ماه آوریل تا اواسط دسامبر ۲۰۲۳ به بالاترین حد خود رسید. نرخ فلز سرخ پیش از این در اوایل فوریه کف تاریخی خود را ثبت کرده بود. همچنین قیمت مس به طور متوسط کاهش ماهیانه ۱.۷۴ درصدی را در فوریه و افزایش ۴.۱۲ درصدی را در ابتدای ماه مارس تجربه کرد. در مجموع، شاخص ماهانه فلز مس (MMI) از فوریه تا مارس ۰.۵۵ درصد کاهش یافت.

کاهش عرضه‌ای که مدت‌ها انتظارش را می‌کشیدیم در بازار مس به ثمر نشسته است و کارخانه‌های ذوب چینی اکنون زنگ خطر را برای عرضه سنگ معدن به صدا در آورده‌اند. بخش عمده‌ای از این امر ناشی از کاهش هزینه‌های تصفیه و پالایش است که در حال حاضر روندی نزدیک به صفر را طی می‌کند. روندی که کارخانه‌های ذوب را در چین مجبور به کاهش تولید می‌کند. معدنچیان برای فرآوری مواد خود هزینه‌های تصفیه و پالایش را به کارخانه‌های ذوب می‌پردازند. هزینه‌های فرآوری بالاتر نشان دهنده عرضه بیشتر سنگ معدن است، در حالی که کارمزدهای پایین‌تر، بازاری بسته‌تر را نشان می‌دهد.

بخشی از این افت ناشی از ظرفیت مازاد ذوب در چین است. در سپتامبر ۲۰۲۳، انجمن صنعت فلزات غیر آهنی چین در مورد خطرات یک بخش بیش از حد توسعه یافته هشدار داد. در سال‌های اخیر، پیش از انتظار افزایش تقاضای جهانی مس، ذوب مس به میزان قابل توجهی افزایش یافته است. با این حال، بخش‌های فولاد و آلومینیوم چین حتی اگر مجبور به تخلیه فلز موجود خود در بازار جهانی شوند، می‌توانند به فعالیت خود ادامه دهند. در این بین، کمبود مواد خام در بازار مس باعث شده است که کارخانه‌های ذوب برای حفظ سطح تولید، حتی با افزایش تقاضا برای مس، با مشکل مواجه شوند.

در اوایل ماه مارس، این امر باعث شد تا ۱۹ شرکت جداگانه با کاهشی از طریق قطع تولید و نگهداری از مواد اولیه، نرخ تولید پایین‌تر و تأخیر در عملیات جدید موافقت کنند.

در حالی که مطمئناً این مساله بخش مهمی از مشکل است، ظرفیت مازاد کارخانه ذوب چین تنها دلیل شرایط فعلی بازار نیست. بخش معدن در سال‌های اخیر با محدودیت‌های تولید قابل‌توجهی روبه‌رو بوده است، علاوه بر اینکه اعتراض‌ها، تعطیلی‌ها و عیار پایین‌تر سنگ معدن، بازار مس را گرفتار کرده است.

به عنوان مثال، معدن لاس بامباس پرو، که تقریباً ۲ درصد از عرضه جهانی مس را به خود اختصاص می‌دهد، به دلیل اعتصاب جامعه با مشکلات متعددی مواجه شد. هرچند که این معدن در حال حاضر عملیاتی است، گسترش احتمالی عملیات مانند دفعات قبلی، خشم سازمان‌های محلی را برانگیخته است. این مساله پتانسیل ایجاد اعتراضات مجدد را دارد که می‌تواند بر تولید معدن یا بسته شدن آن تأثیر بگذارد.

در همین حال، بسته ماندن معدن کبر پاناما First Quantum همچنان ادامه دارد. برآوردها می‌گویند که این معدن حدود ۱ درصد از تولید جهانی مس را پوشش می‌دهد و توقف تولید آن توسط دولت در پی اعتراضات زیست‌محیطی برای بازارها غافلگیرکننده بود.اختلالات عرضه از معادنی مانند لاس بامباس و کبر پاناما باعث شده کارخانه‌های ذوب در چین به مواد خام نیاز داشته باشند و عرضه جهانی شمش مس تهدید شود. از اواخر سال گذشته، موجودی مس LME روند کاهشی را آغاز کرده است. در حالی که آنها از پایین‌ترین سطح خود در سال ۲۰۲۳ باقی مانده‌اند، اما همچنان روندی کاهشی دارند. با اینکه سطوح موجودی دارای همبستگی معنی‌داری با قیمت‌ها نیست، احتمالاً نگرانی‌ها را در مورد افزایش کسری عرضه پیش‌بینی‌شده در سال‌های آینده، به‌ویژه با توجه به افزایش تقاضا، تشدید کرده‌اند.در حالی که بازارها در انتظار اظهار نظرهای بعد از نشست اواخر ماه مارس فدرال رزرو هستند، داده‌های CPI فوریه نشان می‌دهد که تورم همچنان ثابت است. با انحراف بیشتر CPI از نرخ هدف ۲ درصدی فدرال رزرو، بازارها انتظارات را برای تأخیر دیگری در کاهش نرخ تعدیل کرده‌اند.

کشف ۲ ماده معدنی جدید روی ماه

محققان اعلام کرده‌اند این موارد روتیل (TiO_2)، Ti_2O تریگونال و triclinic Ti_2O هستند. ترکیبات تیتانیوم با trigonal Ti_2O و triclinic Ti_2O به خصوص مهم هستند زیرا این مواد هیچ گاه در نمونه‌های طبیعی روی زمین مشاهده نشده‌اند. مواد معدنی موجود در نمونه‌های خاک در دانه‌های شیشه‌ای ریز رصد شده‌اند. فضاپیمای مأموریت چانگ ۵ در ۲۰۲۰ میلادی نمونه‌هایی از خاک ماه را به زمین آورد.محققان انستیتو ژئو شیمی در گایانگ و همکارانشان در گوانگ‌ژو و ماکائو این تحقیق را انجام داده و یافته‌های خود را در «ژورنال نیچر آسترونومی» منتشر کرده‌اند. این محققان توضیح داده‌اند مواد معدنی احتمالاً تحت فرایندی که شامل تبخیر و رسوب شدید است، روی ماه تشکیل شده‌اند. این امر احتمالاً زمانی رخ داده که ریزشهاب سنگ‌ها به طور مداوم و با قدرت با سطح ماه برخورد می‌کردند. چنین رویدادی انرژی زیادی به وجود آورد که به تدریج ذوب و در مواد اطراف تبخیر شد.در مأموریت مذکور ۲۵ دانه شیشه‌ای به اندازه ۰.۰۵ تا ۰.۴ میلیمتر جمع‌آوری شد. این دانه‌ها با استفاده از روش‌های میکروسکوپ الکترونی انتقالی تحلیل شدند. محققان با رصد اثر یک برخورد روی سطح یکی از دانه‌ها، مواد معدنی جدید را مشاهده کردند.هنگامی که بخار خنک می‌شود، به شکل رسوب در می‌آید. از سوی دیگر وقتی مواد گازی دوباره به شکل جامد متراکم می‌شوند مواد معدنی مانند نمونه‌های کشف شده به وجود می‌آورند. بمباران دائمی زباله‌های فضایی روی سطح ماه احتمالاً به تولید مواد جدید منجر شده است.

محققان در این با ره نوشته‌اند: تأثیرات ریزشهاب سنگ‌ها نقشی کلیدی در تغییر چشم‌انداز ماه دارد اما اینکه تغییرات مذکور چگونه رخ داده، هنوز مبهم است. تحقیق ما سرنخ‌های جدیدی درباره فرایندهای هوازدگی روی ماه و همچنین دیگر سیارات بدون هوا در منظومه شمسی مانند عطارد و سیارک‌ها فراهم می‌کند. این یافته‌ها به محققان کمک می‌کند به درک بهتری از ماه دست یابند.

روزگار معدن
شنبه
۲۵ فروردین ۱۴۰۳ • ۴ شوال ۱۴۴۵ • ۱۳ آوریل ۲۰۲۴
سال هفتم • شماره ۱۲۸۲

یادداشت

صنعت فولاد نیازمند مدلی نوین مهندسی

سید محمدحسین موسوی‌زاده
فعال صنعت فولاد

با توجه به نتایج مثبت به دست آمده در پروژه‌های فعلی و آینده‌نگری در بهره‌برداری تخصصی کارخانجات فولادی، می‌توان اذعان داشت که امروز شرکت مهندسین مشاور پیشگامان فولاد جنوب (SSPE) برای اولین بار، مهندسی بهره‌برداری را به عنوان یک مدل عمومی برای پوشش سراسری صنعت فولاد کشور و سایر کشورها، توسعه داده و تجربه کرده است.با توجه به مزیت‌های رقابتی ایران در تولید فولاد، در سال‌های اخیر طرح‌ها و برنامه‌های متعددی برای توسعه ظرفیت تولید در کل زنجیره ارزش تعریف شده است. بهره‌برداری از طرح‌های در دست اقدام به سرمایه‌گذاری فراوانی نیاز دارد و به منظور جلوگیری از هدررفت سرمایه و پیشبرد دقیق طرح‌ها و برنامه‌ها، باید از مدل‌های راهبری و تخصصی استفاده کرد.طبق آمارهای منتشر شده انجمن جهانی فولاد در انتهای ماه ژوئن ۲۰۲۳، ایران هشتمین تولیدکننده بزرگ فولاد جهان است. با توجه به جایگاه فعلی، ایران در تلاش است که مجموع ظرفیت فعلی و طرح‌های در دست اجرا را طبق سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، به ۵۵ میلیون تن و در سال ۱۴۱۰، به بیش از ۶۵ میلیون تن برساند. بر اساس آخرین گزارش طرح جامع فولاد کشور که در تیر ماه سال ۱۴۰۲ منتشر شده است، وضعیت ظرفیت فعلی و طرح‌های در دست اجرای زنجیره فولاد، نشان‌دهنده صرفه و ضرورت سرمایه‌گذاری در توسعه کارخانه‌ها است؛ ضمن اینکه حفظ موازنه در زنجیره فولاد به ثبات و تضمین سودآوری آن در پایین‌دست و بالادست کمک خواهد کرد.وجود معادن بزرگ سنگ‌آهن، منابع انرژی نسبتا ارزان‌قیمت، نیروی انسانی جوان، متخصص و فراوان، بازارهای مصرف داخلی و بنادر متعدد برای صادرات، مهم‌ترین مزایای نسبی ایران برای سرمایه‌گذاری و توسعه زنجیره فولاد است. در همین راستا، طرح‌های سرمایه‌گذاری متعدد و توزیع‌شده‌ای در کشور در دست اجرا و بعضا در شرف بهره‌برداری قرار دارد. این میان می‌توان به طرح‌های هفت‌گانه فولادی کشور شامل واحدهای فولادسازی سپیددشت، شادگان، میانه، نی‌ریز، سبزوار، قائنات و بافت اشاره کرد. علاوه بر طرح‌های مذکور، پروژه‌های بزرگ دیگری نیز در استان‌های کردستان، سیستان‌وبلوچستان، هرمزگان، خوزستان و... با سرمایه‌گذاری دولتی و بخش خصوصی در حال احداث هستند. صنعت فولاد علاوه بر مزایا، سودآوری و کاربرد این فلز که علاوه بر تامین بازار داخلی، ارزش صادراتی قابل‌توجهی نیز ایجاد می‌کند، طبق تجربه سال‌های اخیر، تولید و صادرات آن از لحاظ شرایط سیاسی و ژئوپلیتیک کنونی ایران و محدودیت‌های احتمالی صادرات نفت، می‌تواند جایگزینی راهبردی و ارزآور باشد.

سرمایه‌گذاری و احداث کارخانجات زنجیره فولاد در کشور، بر اساس سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی، تا حدودی با پراکندگی نسبی در پهنه کشور صورت گرفته است و دنبال می‌شود. بر همین اساس و با توجه به توان مشخص تامین مواد اولیه و انرژی مورد نیاز، ظرفیت این واحدها نیز محدود و در مقابل تعداد آن‌ها قابل توجه خواهد بود. از سرمایه‌گذاری تا احداث هر یک از این کارخانجات، مقطعی مهم از چرخه حیات آن محسوب می‌شود اما در بلندمدت، تهیه، بنا نهادن و اجرای دقیق و بی‌نقص روال‌ها و فرایندهای مهندسی و اجرایی کارخانه، حیاتی‌ترین دغدغه سرمایه‌گذاران است. استفاده از یک تیم متخصص و مجرب، تضمین‌کننده راه‌اندازی علمی کارخانه، عبور موفقیت‌آمیز از منحنی یادگیری (Learning Curve)، دستیابی به تولید پایدار و انتقال موفق تخصص و تجربه و بلوغ فرهنگ سازمانی سرمایه‌گذار می‌شود.تشخیص، انتخاب و اجرای یک مدل راهبری برای اداره کردن پلنت، یکی از بارزترین چالش‌های این گونه کارخانجات است. این مدل راهبری، شامل تمام ابعاد و جوانب کارخانه از نیروی انسانی، بازرگانی، بهره‌برداری، مهندسی و... می‌شود. از طرفی اساسا یکی از علل کمبود منابع بانکی در صنعت، استفاده غیربهینه و غیرتخصصی از فناوری است. این نوع بهره‌برداری، در یک چرخه معیوب، باعث هدررفت منابع مالی، انسانی و زمان می‌شود. استفاده نادرست از فناوری، نیاز به تسهیلات بانکی، میزان بهره بانکی و مدت خواب سرمایه را افزایش خواهد داد و موجب افزایش غیرمنطقی بهای تمام شده تولید یا تحویل محصول و عدم اقبال مشتریان خواهد شد.به هر حال، هر کارخانه‌ای بعد از احداث، فعالیت‌هایی را انجام می‌دهد تا به تولید اسمی و کسب سود دست یابد. عدم اتخاذ راهبرد و برنامه جامع در به‌کارگیری فرایندها، تجهیزات، پیمانکاران و نیروی انسانی موجب پراکندگی و بی‌نظمی امور، دوباره‌کاری یا عدم رسیدگی به برخی فعالیت‌ها، افزایش ریسک‌های اجرایی پلنت، عدم مسئولیت‌پذیری پیمانکاران، استهلاک مضاعف تجهیزات، عدم تحقق کامل برنامه‌های تولید، نت، مالی و نیروی انسانی می‌شود.شاید در نگاه عمومی، بیشترین تجربه و سابقه شرکت مهندسین مشاور پیشگامان فولاد جنوب پشتیبانی عملیاتی و امور مهندسی باشد اما واقعیت این است که با توجه به نیاز بازار به یک الگوی موفق برای بهره‌برداری از طرح‌های فولادی در شرف راه‌اندازی، این شرکت خوشنام با ترکیبی بدیع از متخصصان جوان و نوآور و خبرگان با تجربه در صنعت فولاد و به عنوان بازوی مهندسی گروه فولاد خوزستان، مجموعه دانش و تجربیات طولانی «فخوز» در زمینه تمام فرایندهای تخصصی بهره‌برداری از کارخانجات زنجیره فولاد، انجام بررسی‌های عملکردی (Performance Test)، رفع عیوب اولیه و حصول اطمینان از راندمان کاری تجهیزات نصب شده و رساندن کارخانه به نرخ تولید پایدار پیش‌بینی شده را در قالب یک بسته یکپارچه، جمع‌آوری کرده و به نام مهندسی بهره‌برداری توسعه داده است. پیشگامان، این مدل را در سه بخش کلی پشتیبانی ستادی، بهره‌برداری و پشتیبانی عملیاتی دسته‌بندی کرده است.گام‌های مهندسی بهره‌برداری، خواه ناخواه در راه‌اندازی هر کارخانه‌ای برداشته می‌شود. هنر پیشگامان، توانایی ارائه خدمات این بسته به صورت یک‌جا، تخصصی و مبتنی بر تجربیات است؛ به گونه‌ای که اولا سرمایه‌گذار صرفا به مدیریت سرمایه می‌پردازد و نیازی به مدیریت امور اجرایی کارخانه ندارد؛ ثانیا یکپارچگی و هم‌بستگی عملیات تست و رفع عیب و راه‌اندازی تجهیزات حاصل می‌شود و ثالثا در بسیاری از هزینه‌ها صرفه‌جویی خواهد شد.مهندسی بهره‌برداری در صنعت نفت و گاز نیز یک تخصص و گرایش اصلی از رشته مهندسی نفت محسوب می‌شود و به بررسی تولید از مخازن نفت و گاز و مشکلات مرتبط با آن می‌پردازد. شاید این اولین بار در دنیا باشد که این مفهوم در صنعت فولاد نهادینه می‌شود. قطعا گستردگی و عمق مهندسی بهره‌برداری در زنجیره فولاد به اندازه‌ای است که ورود شرکت مهندسین مشاور پیشگامان فولاد جنوب به تدوین این رشته تخصصی در دانشگاه‌ها در راستای مسئولیت‌های اجتماعی و رسالت خود و برای بسط این دانش ارزشمند و جانشین‌پروری دور از ذهن نخواهد بود.

شهرک معدنی با همکاری وزارت صمت و جهاد دانشگاهی به زودی راه‌اندازی می‌شود

رئیس جهاد دانشگاهی از راه‌اندازی «شهرک معدنی» خبر داد و گفت: موافقت ایجاد این شهرک انجام شده و دستور آن را هم معاون اول رئیس جمهور صادر کرده است. رایزنی‌هایی نیز با وزارت صمت صورت گرفته تا این برنامه هرچه زودتر وارد فاز عملیاتی شود.

حسن مسلمی نائینی اظهار کرد: این شهرک را اولین شهرک معدنی کشور با هدف توسعه تکنولوژی‌های غنی سازی ذخایر هماتیت (شادنج) عنوان کرد و در مورد لزوم و ضرورت راه اندازی این شهرک معدنی توضیح داد: در این شهرک قرار است با بهره‌مندی از توان علمی جهادگران جهاد دانشگاهی «مگنتیت» به «هماتیت» که ماده مورد نیاز صنایع فولاد کشور است، تبدیل شده و در اختیار این صنایع قرار گیرد. مگنتیت با فرمول شیمیایی (Fe_2O_3) از مجموعه کانی هاست برای تولید رنگ‌های اسیدی به کار می‌رود و برای اینکه بتوان از آن در صنایع فولاد استفاده کرد، ابتدا باید به هماتیت تبدیل شود.

این سنگ سال هاست که در صنایع معدن و فولاد کشور وارد شده است و از آن استفاده می‌شود زیرا خاصیت مغناطیسی خوبی دارد و روش‌های فرآوری آن نیز سهل‌الوصول است.

وی راه اندازی این شهرک را در راستای سیاست‌های کلان دولت برای جلوگیری از خام فروشی مواد معدنی دانست و گفت: دولت از طرح و ایده‌های خلاقانه‌ای که جلوی خام‌فروشی و اتکا به خارج از کشور را بگیرد، حمایت می‌کند.

مسلمی افزود: کشور ما دارای معادن بزرگ مگنتیت است. در استان هرمزگان ظرفیت تولید بیش از ۵۰ میلیون مگنتیت را داریم که اگر به هماتیت تبدیل شوند، نیاز شرکت‌های فولاد کشور برطرف می‌شود.

رئیس جهاد دانشگاهی گفت: شرکت‌های صنایع فولاد به هماتیت نیاز دارند و جهاد دانشگاهی توان علمی تولید این ماده را از مگنتیت دارد. شهرک معدنی با همکاری وزارت صمت و جهاد دانشگاهی به زودی راه‌اندازی می‌شود

بر اساس گزارش ایرنا، مسلمی گفت: این پروژه یکی از سه پروژه کلان جهاد دانشگاهی است که قرار است با حمایت دولت اجرایی شود. پس از ارائه و بررسی پروژه‌ها مقرر شد با تکمیل طرح‌ها، زمینه لازم برای اجرای پایلوت و آغاز فرایندهای اجرایی فراهم شود.وی اظهار داشت: پس از پایان عملیات اجرایی راه اندازی این شهرک، پیش بینی می‌شود سالانه حدود سه میلیون تن خوراک برای کارخانه‌های فولاد کشور فراهم شود.

یک فعال صنعتی بیان کرد:

ضرورت نگاه حمایتی دولت به بخش تولید

گروه خبر

با توجه به پیشرفت روزافزون تولید و صادرات محصولات خاص و ارزش‌افزای فولادی در شرکت‌های پیشرو و مطرح فولادی جهان، ضرورت دارد این مهم در دستور کار فولادسازان ایرانی به عنوان یکی از ۱۰ تولیدکننده برتر فولاد جهان قرار بگیرد. رشد تولید و صادرات محصولات فولادی همچون میلگرد توسط شرکت‌های داخلی علاوه بر تامین نیاز بازار، نقش بسزایی در ارزآوری به کشور در شرایط تحریم و دشوار اقتصادی ایفا خواهد کرد و بدون شک با رفع چالش‌های موجود در بخش پایین‌دست زنجیره فولاد همچون محدودیت‌های تامین انرژی، افزایش قیمت حامل‌های انرژی و وضع مقررات و دستورالعمل‌های خلق‌الساعه صادراتی، می‌توان آینده روشنی را پیش روی فعالان این بخش متصور شد.

طبق آمار انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران، از ابتدای فروردین ماه تا پایان بهمن ماه سال ۱۴۰۲، به میزان ۹ میلیون و ۵۳۸ هزار تن میلگرد در داخل تولید شده است که دو میلیون و ۳۴۴ هزار تن از آن در بازارهای صادراتی عرضه شده و هفت میلیون و ۱۹۴ هزار تن صرف مصارف داخلی شده است. با هدف بررسی شرایط و چالش‌های موجود در تولید میلگرد در کارخانه‌های نورد، خبرنگار پایگاه خبری و تحلیلی «فلزات آنلاین» گفت‌وگویی با محمد جابریان محمود، رئیس هیئت مدیره مجتمع فولاد روهینا جنوب به عنوان یکی از برجسته‌ترین تولیدکنندگان و صادرکنندگان میلگرد در کشور تدارک دیده است که متن کامل آن را در ادامه خواهید خواند:

◉ مجتمع فولاد روهینا جنوب به طور مشخص در حال تولید چه محصولاتی بوده و چه عملکردی از خود در سال ۱۴۰۲ بر جای گذاشته است؟

میلگردهای ساده و میلگردهای آجدار (آج دوکی و آج یکنواخت) از سایز هشت تا ۴۰ میلی‌متر با هدف استفاده در صنعت ساختمان‌سازی در واحد نورد مجتمع به نام «ریبار» با ظرفیت تولید ۵۰۰ هزار تن در سال و فولادهای صنعتی آلیاژی از سایز ۱۲ تا ۸۰ میلی‌متر شامل شمش آلیاژی سایز ۱۶۰/۱۶۰/۱۲۰۰۰، فولادهای بلبرینگ گرید ۱/۳۵۰۵_۱/۲۰۰۷، فولادهای عملیات حرارتی‌پذیر گرید ۱/۷۲۲۵_۱/۷۰۳۵، فولادهای فنر گرید ۱/۵۰۲۳_۱/۷۱۷۶، فولادهای سخت‌شونده سطحی گرید ۱/۰۴۱۶_۱/۷۱۳۱_۱/۷۱۴۹ فولادهای خوش‌تراش گرید ۱/۰۷۲۷ و فولادهای کربنی گرید۱/۱۱۶۵_۱/۱۱۸۱_۱/۱۱۹۱_۱/۱۱۴۱ با هدف استفاده در صنایع ماشین‌سازی، قطعه‌سازی، نفت و گاز، کشتی‌سازی، خودروسازی و پتروشیمی در واحد ذوب و نورد پیوسته به نام «میدا» با ظرفیت تولید ۴۵۰ هزار تن در سال تولید می‌شوند. این محصولات با استفاده از مواد اولیه مرغوب و به‌کارگیری نیروی انسانی خبره و متخصص به علاوه تکنولوژی روز و ماشین‌آلات پیشرفته در واحدهای مختلف مجتمع تولید شده و در اختیار مشتریان داخلی و صادراتی قرار می‌گیرند.

در سالی که گذشت، ما با مدیریت هدفمند چالش‌های حوزه تولید و برنامه‌ریزی مناسب در واحدهای مختلف مجتمع، با ثبت رشد ۱۰ درصدی نسبت به سال ۱۴۰۱، موفق به تولید ۶۵۰ هزار تن محصول آجدار ساختمانی و ساده آلیاژی شدیم. یکی از مهم‌ترین رویکردهای مجتمع فولاد روهینا جنوب طی سالیان اخیر، حضور موفق و ادامه‌دار در بازارهای صادراتی بوده است

؛ به نحوی که در بیست و هفتمین سالروز ملی صادرات ایران که مهر ماه سال گذشته به همت وزارت صنعت، معدن و تجارت برگزار شد، در میان ۴۰ صادرکننده نمونه ملی قرار گرفتیم و در تلاش هستیم با گفت‌وگوهای مستمر با مشتریان خارجی و بازاریابی‌های گسترده‌ای که در سطح بین‌المللی انجام داده‌ایم، صادرات خود را در سال ۱۴۰۳ افزایش دهیم.

◉ فعالان بخش پایین‌دستی فولاد به طور مشخص تولیدکنندگان میلگرد با چه چالش‌هایی طی سالیان اخیر مواجه بوده‌اند؟

عدم توسعه متوازن زنجیره فولاد در کشور، یکی از مهم‌ترین معضلاتی است که فعالان این صنعت در سال‌های قبل با آن مواجه بوده‌اند؛ به نحوی که عمده سرمایه‌گذاری‌های جدید در زنجیره در بخش بالادست شامل احداث کارخانه‌های کنسانتره‌سازی، گندله‌سازی و آهن اسفنجی صورت می‌پذیرد و متاسفانه سرمایه‌گذاری در صنایع پایین‌دستی همچون تولید میلگرد و تیرآهن مهجور واقع شده است؛ اگرچه تامین به موقع و پایدار خوراک (سنگ‌آهن) مورد نیاز کارخانه‌های فولادسازی یک ضرورت اساسی به حساب می‌آید که باید در دستور کار متولیان صنعت فولاد قرار بگیرد اما در این میان نباید از توسعه تولید و صادرات محصولات فولادی غافل شد و باید توجه داشت که شرکت‌های برجسته و مطرح فولادی جهان، در حال حرکت به سمت تولید محصولات خاص و ارزش‌افزای فولادی جهت حضور هرچه پررنگ‌تر در بازارهای جهانی هستند.

در حال حاضر کشور ما در میان ۱۰ تولیدکننده برتر فولاد خام جهان قرار دارد و از این رو باید تلاش کنیم با ایجاد توسعه متوازن در زنجیره فولاد، در میان برترین تولیدکنندگان محصولات فولادی نیز قرار بگیریم. یکی دیگر از مهم‌ترین چالش‌هایی که نه تنها فولادسازان کشور بلکه تمامی صنایع با آن در سال‌های گذشته دست و پنجه نرم کرده‌اند، محدودیت‌های تامین انرژی اعم از برق و گاز در روزهای گرم و سرد سال بوده است.

در حالی که بخش عمده مصارف انرژی در این روزها مرتبط با بخش خانگی است اما متاسفانه تامین برق و گاز بخش خانگی به بخش صنعتی ترجیح داده می‌شود و علی‌رغم نقش بالای تولید در رشد و توسعه اقتصادی، صنعتگران چاره‌ای جز توقف تولید خود در زمان‌های قطعی برق و گاز ندارند.

از سوی دیگر، افزایش هزینه‌های مربوط به تعرفه برق که به یک‌باره قبض جدید در پایان سال به عنوان مابه‌التفاوت سوخت صادر می‌شود، تولید مقاطع طویل فولادی در کارخانه‌های نورد که انرژی برق نقش بسزایی در این واحدها دارد را با چالش مواجه کرده است؛ در حالی که کالا از قبل تولید شده و به فروش رفته است و این مسئله که مابه التفاوت را پایان سال و درست در زمانی تعیین می‌کنند که کالای تولید شده فروخته شده است، در مبلغ بهای تعیین شده کالا موثر خواهد بود.

وضع مقررات و دستورالعمل‌های خلق‌الساعه صادراتی، از دیگر موانع موجود پیش روی تولیدکنندگان محصولات فولادی در کشور به شمار می‌آید که عملکرد آن‌ها در حوزه صادرات را تحت تاثیر قرار داده است.

وضع عوارض صادراتی و الزام به عرضه ۱۰۰ درصدی ارز حاصل از صادرات در سامانه نیمایی، شرایط صادرات را دشوار ساخته و متاسفانه انگیزه تولیدکنندگان برای عرضه محصولات خود در بازارهای خارجی را کاهش داده است.

◉ راهکارهای پیشنهادی شما جهت رفع معضلات مذکور در سال ۱۴۰۳ چیست و چه عواملی را در این زمینه تاثیرگذار می‌دانید؟

عرضه‌های مکفی مواد اولیه مصرفی تولیدکنندگان میلگرد در بورس کالای ایران، با قیمت عادلانه حاصل از ضرایب مناسب از فروش میلگرد و همچنین اولویت قراردادن تامین تولیدکنندگان و جلوگیری از ورود واسطه‌ها و سفته‌بازی، قطعا در توازن زنجیره فولاد کشور موثر خواهد بود؛ ضمن اینکه صادرات فولادهای با ارزش افزوده بالا، از جهات مختلف از جمله ارزآوری بالاتر ناشی از دانش فنی تولید این محصولات حائز اهمیت است. از طرفی، تامین تجهیزات تکمیلی خطوط تولید و افزایش سطح انبارهای سرپوشیده، می‌تواند در راستای جلوگیری از هدرفت و از بین رفتن حاشیه سود محصولات ساختمانی ناشی از محدودیت‌های انرژی موثر واقع شود.

در یک نگاه کلی، به نظر می‌رسد با نگاه حمایتی دولت به بخش تولید و همچنین همکاری با تشکل‌ها و انجمن‌های تخصصی در این حوزه به جای تصمیم‌های یک‌جانبه، بسیاری از چالش‌های صنعت فولاد رفع خواهد شد و امیدواریم این مهم در سال ۱۴۰۳ بیش از پیش در دستور کار دولت و سازمان‌های ذی‌ربط قرار بگیرد.

◉ مجتمع فولاد روهینا جنوب چه برنامه‌هایی را برای سال ۱۴۰۳ در دستور کار خود قرار داده است؟

مجتمع فولاد روهینا جنوب برنامه‌های خود را در هفت حوزه «تولید و عرضه محصولات متنوع و باکیفیت فولادی»، «پویایی در مسیر توسعه»، «حضور موفق در بازارهای داخلی و خارجی»، «تولید اقتصادی انواع محصولات فولادی»، «کسب رضایتمندی مشتریان»، «پایبندی به مدیریت صحیح تولید و بهره‌وری» و «تحویل به موقع محصولات به مشتریان داخلی و خارجی» هدف‌گذاری کرده است.

در همین راستا، تهیه ماشین‌آلات تکمیل کاری و کنترلی کیفیت در راستای توسعه کمی و کیفی محصولات، از برنامه‌های مجتمع در سال جاری است؛ ضمن اینکه ما همواره نگاه ویژه‌ای به حفظ محیط زیست پیرامون خود با هدف ایفای مسئولیت‌های اجتماعی داشته‌ایم و از این رو به دنبال عقد تفاهم‌نامه همکاری با اداره کل منابع طبیعی استان خوزستان جهت تهیه و تامین پنج میلیون اصله نهال برای احداث نهالستان در محل مجتمع در سال ۱۴۰۳ هستیم.

توسعه‌ای طلایی در شرکت توسعه معادن طلای کردستان

بخش معدن و صنایع معدنی نقش بسزایی در اقتصاد کشور دارد؛ از این رو توسعه اکتشافات و بهره‌برداری از معادن به خصوص معادن طلا که ارزش ذاتی بالایی دارند، بسیار حائز اهمیت است. علاوه‌براین، با رشد تولید طلا که به عنوان پشتوانه ارزش پولی شناخته می‌شود، دارایی‌های کشور نیز افزایش می‌یابد و صادرات مازاد این فلز گران‌بها، تعادل تجاری و تعاملات اقتصادی با سایر کشورها را به همراه خواهد داشت.

◉ در حال حاضر وضعیت صنعت طلا در کشور و جهان را با توجه به سیاست‌های اتخاذ شده توسط فدرال رزرو آمریکا چطور ارزیابی می‌کنید؟

ذخیره طلا در نزد بانک‌های مرکزی، یکی از اصلی‌ترین پایه‌های پولی کشورهای جهان به شمار می‌رود. اهمیت طلا در ایران، به لحاظ موقعیت خاص کشور از لحاظ ژئوپلیتیک در منطقه خاورمیانه و حفظ ایدئولوژی خود در روابط دیپلماتیک، بیش از پیش نمود پیدا می‌کند؛ چراکه این کالای گران‌بها علاوه بر افزایش پایه پولی کشور، قابلیت ارزآوری بالایی نیز دارد. فدرال رزرو آمریکا به صورت بی‌سابقه‌ای، یک چرخه انقباضی را طی کرد اما برای سال آتی میلادی طبق تحلیل‌های صورت گرفته توسط اقتصاددانان برجسته، انتظار می‌رود که شاهد کاهش تهاجمی نرخ بهره از سوی فدرال رزرو باشیم. به عبارتی به دنبال افزایش نرخ بهره در سال ۲۰۲۳، هزینه فرصت نگهداری طلا بالا رفت و طبیعی بود که بازار برای کسب سود بیشتر به سمت اوراق قرضه متمایل شود. به دنبال کاهش تمایل بازار به خرید طلا به عنوان یک دارایی بدون پرداخت بهره، تقاضای این فلز گران‌بها کاهش پیدا کرد که همین موضوع سبب افت قیمت طلا شد.بنابراین با جمع‌بندی این تحلیل‌ها به نظر می‌رسد در نیمه اول سال ۲۰۲۴ با کاهش نرخ بهره توسط فدرال رزرو آمریکا، افزایش تقاضای طلا و به تبع آن صعود قیمت جهانی این فلز را شاهد باشیم. تاثیر این تغییرات به صورت مستقیم در صنعت طلای جهان با افزایش حاشیه سود خالص، در صورت ثبات هزینه‌های عملیاتی مشهود خواهد بود و پیش‌بینی می‌کنیم که تمایل به توسعه سرمایه‌گذاری در صنعت طلا در جهان و کشور، به شدت افزایش یابد. هرچند صنعت طلا در ایران بسیار جوان بوده و به میزان زیادی مستقل از فرایندهایی که در سطح جهان اتفاق می‌افتد، پیش می‌رود و قیمت جهانی طلا تنها یکی از پارامترهای تاثیرگذار در این حوزه است. این تاثیرپذیری زمانی بیشتر خواهد بود که توازن خوبی بین نیاز کشور به طلا و میزان تولید آن در صنایع معدنی داخلی، ایجاد شده باشد و بتوانیم علاوه بر تامین نیاز داخلی در بحث صادرات طلا نیز ورود کنیم که به نظر می‌رسد این هدف به زودی محقق نخواهد شد.

◉ عملکرد شرکت توسعه معادن طلای کردستان در مقایسه با سال گذشته را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

شرکت توسعه معادن طلای کردستان از شرکت‌های تابعه هلدینگ سرمایه‌گذاری صدر تامین وابسته به شستا است. از سال ۱۳۹۲ به دنبال تشکیل این شرکت، آماده‌سازی معدن و احداث کارخانه استحصال طلا در دستور کار قرار گرفت اما تا اواخر سال گذشته هیچ‌گونه فعالیت اجرایی شاخصی در این پروژه ملی صورت نگرفته بود. از آذر ماه ۱۴۰۱، پروژه احداث کارخانه استحصال طلای سقز به صورت «EPC» به پیمانکار واگذار و موضوع آماده‌سازی معدن طلای قلقله جهت تامین خوراک این کارخانه به عنوان یک پروژه موازی پیگیری شد. عمده عملیات اجرایی پروژه‌های اصلی شرکت در سه حوزه توسعه فعالیت‌های اکتشافی، آماده‌سازی معدن و احداث کارخانه در سال جاری آغاز شد. به همین دلیل نه‌تنها نسبت به سال گذشته بلکه از ابتدای تاسیس شرکت، عملکرد مجموعه وارد فاز کاملا جدید و متفاوتی شده است که اساسا قابل مقایسه با سال‌های گذشته نیست.

◉ پروژه‌های جاری این شرکت در چه مرحله‌ای قرار دارند؟

وضعیت جاری پروژه‌های شرکت توسعه معادن طلای کردستان در سه حوزه فوق به شرح ذیل است:

در سال جاری اکتشافات تکمیلی در معدن طلای قلقله با عقد قرارداد با شرکت اکتشاف و حفاری صدر تامین و هدف‌گذاری ۱۰ هزار متر حفاری، عملیاتی شد که با یک عملکرد قابل‌قبول ۸۳ درصد از برنامه تاکنون محقق شده است؛ باقی‌مانده حفاری‌های برنامه‌ریزی شده به دلیل شرایط اقلیمی منطقه کردستان در دو ماهه ابتدایی سال آتی، انجام خواهد شد.

در حوزه آماده‌سازی معدن نیز در اسفند ماه امسال، پیمانکار استخراج و باطله‌برداری از معدن طلای قلقله مستقر خواهد شد که انتظار می‌رود تا اواسط سال آتی، خوراک کارخانه استحصال طلای سقز بدون هیچ‌گونه چالش اساسی تامین شود.

در حوزه احداث کارخانه، شرایط به گونه‌ای که مورد انتظار سرمایه‌گذار و همین طور شرکت توسعه معادن طلای کردستان بود، پیش نرفت و در اواسط سال جاری با ایجاد تغییر در شرایط قرارداد پیمانکار پروژه، تسریع در اجرا و بهره‌برداری از آن در زمان مقرر طبق برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته، هدف‌گذاری شد. در حال حاضر به عنوان مجری این پروژه ملی، متعهد به حصول بهترین نتیجه از نظر زمان، هزینه و کیفیت هستیم و عملکرد ضعیف پیمانکار، مانعی بر سر راه شرکت توسعه معادن طلای کردستان نخواهد بود زیرا با اقداماتی که اخیرا اجرایی شده است، بر تمام چالش‌های پیش رو غلبه خواهیم کرد. در یک جمع‌بندی کلی از عملکرد شرکت نسبت به گذشته می‌توان گفت که پیشرفت‌های چشمگیری در حوزه معدن و کارخانه اتفاق افتاده است. هرچند مسیر نسبتا دشواری در پیش داریم اما با توجه به توانایی تیم اجرایی شرکت توسعه معادن طلای کردستان و نیز حمایت ویژه سرمایه‌گذار، قطعا در سال آتی شاهد بهره‌برداری از این پروژه که به عنوان پروژه پیشران اقتصاد استان کردستان شناخته شده است، خواهیم بود.

◉ فعالیت شرکت توسعه معادن طلای کردستان در راستای رشد تولید فلزات گران‌بها، چه تاثیراتی بر اقتصاد کشور خواهد داشت؟

با توجه به حساسیت بالای صنعت طلا در ایران (همانند سایر نقاط جهان)، بسیاری از فعالان این صنعت اعم از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان از اعلام دقیق آمار سر باز می‌زنند اما با توجه به اطلاعات میدانی موجود، ظرفیت تولید طلای معدنی در کشور سالانه بیش از ۱۴ تن و تقاضای شمش نیز در سال‌های اخیر روند صعودی مناسبی را طی کرده است که بالغ بر ۱۴۰ تن برآورد می‌شود. شرکت توسعه معادن طلای کردستان پروژه احداث کارخانه استحصال طلای سقز با ظرفیت تولید ۵۰۰ کیلوگرم شمش طلا در سال را در دست اجرا دارد که با توجه به آمار فوق، ۳۵ درصد تولید کشور را عهده‌دار خواهد بود. بنابراین، میزان تاثیرگذاری فعالیت این شرکت بر اقتصاد کشور در خصوص تامین نیاز داخلی به شمش طلا به همین میزان است اما این موضوع تنها یکی از تاثیرات آن محسوب می‌شود. این مجموعه قطعا یکی از مولفه‌های اصلی اشتغال‌زایی در منطقه کمتر توسعه‌یافته کردستان به شمار می‌آید و فرصت‌های شغلی بسیاری را به صورت مستقیم و غیرمستقیم برای افراد در منطقه ایجاد می‌کند. تاثیرات مالی و مالیاتی و افزایش عواید دولتی مرتبط با مجموعه نیز به عنوان یکی از اثرات شاخص دیگر فعالیت این مجموعه معدنی قابل ذکر است. در نهایت توسعه صنعت طلا در کشور در صورت بهره‌برداری مسئولانه و پایدار از منابع و ذخایر موجود می‌تواند به توسعه پایدار اقتصاد و حفظ منابع طبیعی و خدادادی کمک کند.

روزگار معدن
شنبه
۲۵ فروردین ۱۴۰۳ • ۴ شوال ۱۴۴۵ • ۱۳ آوریل ۲۰۲۴
سال هفتم • شماره ۱۲۸۲

آب‌های نامتعارف تنها منبع تامین آب صنایع در سال جدید

وزیر نیرو گفت: صنایعی که شبکه فاضلاب آنها در حال تکمیل است، پس از اجرای کامل این طرح‌ها نمی‌توانند از منبعی غیر از این منابع جدید برای تأمین آب استفاده کنند.

گرچه امسال کشور برای چهارمین سال متوالی خشکسالی را تجربه می‌کند، اما آب مدت زمان زیادی است که در کشور به مسئله تبدیل شده؛ به گونه‌ای که محمد جوانبخت معاون وزیر نیرو در تابستان سال ۱۴۰۲، گفت: هرسال با صدها نقطه دارای تنش، روبه‌رو هستیم.

بر اساس اعلام مسئولان شرکت مدیریت منابع آب ایران‌از ۶۰۹ دشت کشور، ۴۱۰ دشت جز دشت‌های ممنوعه هستند و صنایعی که در این مناطق احداث شده‌اند، مخصوصاً اگر آب‌بر باشند، از ابتلاء به این تنش‌ها در امان نیستند.

استفاده از پساب و بازچرخانی (تصفیه و استفاده دوباره از آبی که قبلاً استفاده شده) و انتقال آب دریا دو راهکار اصلی وزارت نیرو برای تأمین آب صنایع و ادامه حیاتشان است. راهکارهایی که الزام اجرایی شدن آن در قانون بودجه سال ۱۴۰۲ نیز آماده بود و وزیر نیرو در سفری که آبان سال گذشته به اصفهان داشت، تاکید ویژه کرد که صنایع استان‌های اصفهان، کرمان و یزد تا پایان سال ۱۴۰۲ محل تأمین آب مورد نیازشان را از آب‌های سطحی جدا کنند.

طبق آخرین آماری که شرکت مدیریت منابع آب ایران منتشر کرده، صنایع استان کرمان ۷۳ میلیون و ۷۰۰ هزار مترمکعب، صنایع استان یزد ۴۷ میلیون و ۸۶۰ هزار مترمکعب و صنایع استان اصفهان سالانه ۴۳ میلیون و ۶۶۷ هزار مترمکعب به آب نیاز دارند.

با احتساب این عددها، اگر ۳۶۵ روز سال نیز پساب به این صنایع برسد، سالانه به صنایع استان کرمان ۴۰ میلیون و ۵۱۵ هزارمترمکعب، به صنایع استان یزد ۱۲ میلیون و ۷۷۵ هزار مترمکعب و به صنایع استان اصفهان ۱۹ میلیون و ۷۱۰ هزار مترمکعب پساب تحویل داده می‌شود.

طبق گفته وزیر نیرو، منابع جدید تأمین آب به صنایع آب‌بر اعلام شده که این منابع جدید از آب‌های نامتعارف هستند. در کنار طرح استفاده از پساب، طرح انتقال آب خلیج فارس و دریای عمان به استان‌های فلات مرکزی و شمال شرقی کشور برای تأمین آب صنایع و رفع تنش آبی با هدف تأمین ۳/۸ میلیارد مترمکعب برای مصرف صنایع و معادن و تولید ۷۳/۲ میلیارد متر مکعب آب شیرین برای شرب، به عنوان یکی دیگر از راهکارهای وزارت نیرواست.

اندر احوالات قیمت حامل‌های انرژی

مهدی کاوه‌ای

تغییر قیمت حامل‌های انرژی هرساله به یک دغدغه مهم تبدیل شده است که آیا در سال جدید تغییر می کند یا خیر؟! هر ساله یارانه‌های انرژی در جهان با اهدافی همچون حمایت از خانوارهای کم درآمد، حفظ اشتغال، حفظ امنیت انرژی و حمایت تولید داخلی برقرار و به صورت‌های گوناگونی اعمال می‌شوند. یکی از رایج‌ترین شیوه‌های آن تعیین قیمت انرژی، پایین‌تر از قیمت بازار آزاد است.

تجربه کشورهای مختلف جهان و نظریه‌های اقتصادی نشان می‌دهد که معمولاً این گونه یارانه‌ها ابزار مناسبی برای دستیابی به اهداف مورد نظر نبوده و حتی مشکلات بیشتری را همچون افزایش مصرف و اتلاف منابع، قاچاق و بروز مفاسد اقتصادی، عدم توازن بودجه دولت وتراز تجاری انرژی، باز توزیع منابع به نفع گروه های پردرآمد، جلوگیری از توسعه طرح های انرژی های تجدیدپذیر، تولید و یا بکارگیری فناوری های با بازده پایین انرژی، کاهش سرمایه گذاری برای مصرف بهینه انرژی و کاهش بازده اقتصادی سایر عوامل تولید نظیر سرمایه و کار در مقایسه با انرژی، ایجاد می کند.تمام بررسی‌ها نشان می‌دهد که افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر سطح عمومی قیمت‌ها تأثیر مثبت دارد. این تأثیر به صورت مستقیم و غیرمستقیم قابل بررسی است. در بین متغیرهای کلیدی اقتصاد کلان، نرخ تورم به عنوان هسته اصلی تأثیرپذیری اجرای این سیاست است و سایر متغیرها به تبع نرخ تورم، متأثر می‌شوند. باید یادآور شد که تأثیر افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر سطح عمومی قیمت‌ها به دامنه تغییر قیمت این حامل‌ها بستگی دارد. اصلاح قیمت حامل‌های انرژی، با توجه به نوع حامل‌ها در مصرف نهایی یا واسطه‌ای، می‌تواند در تغییر سطح عمومی قیمت‌ها نقش داشته باشد. به عبارت دیگر، اصلاح قیمت برخی حامل‌های انرژی که در سبد مصرف نهایی خانوارها قرار دارند، به‌طور مستقیم شاخص قیمت مصرف‌کننده را تغییر می‌دهد در حالی که برخی دیگر از این حامل‌ها به عنوان کالای واسطه‌ای برای بنگاه‌های اقتصادی مورد استفاده قرار می‌گیرند که اصلاح قیمت آنها بر شاخص قیمت تولیدکنندگان اثر می‌گذارد. به علاوه تغییر قیمت حامل‌های انرژی به نوبه خود موجب شکل‌گیری انتظارات تورمی می‌شود و به تشدید تورم دامن می‌زند. در همین زمینه، معاون برنامه‌ریزی وزیر نفت با اشاره به اینکه با ایجاد حساب بهینه‌سازی، در سال ۱۴۰۳ نسبت به امسال رشد حداقل سه برابری منابع بهینه‌سازی را شاهد خواهیم بود، گفت: پیش‌بینی این است که در این حساب، ۴۰ تا ۵۰ هزار میلیارد تومان برای اجرای طرح‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی تأمین شود. هوشنگ فلاحتیان با اشاره به اینکه بودجه سال ۱۴۰۳ از سوی دولت به مجلس تقدیم شده است، گفت: در موضوع نفت و انرژی ابعاد گوناگونی در بودجه سال آینده در نظر گرفته شده است.

وی ادامه داد: درباره تولید نفت و گاز مفروض‌هایی برای بودجه ۱۴۰۳ دیده شده که اگر به تصویب مجلس و تأیید شورای نگهبان برسد و ابلاغ شود، روزانه حداقل یک میلیون و ۶۰۰ هزار بشکه صادرات نفت و میعانات گازی از کشور انجام خواهد شد. معاون برنامه‌ریزی وزیر نفت با تأکید بر اینکه عدد مشخصی هم برای صادرات گاز طبیعی پیش‌بینی شده است، گفت: برای منابعی که مربوط به یارانه‌ها، طرح‌های معیشتی و بهینه‌سازی است و با عنوان تبصره ۱۴ در بودجه تعریف می‌شود، در بودجه سال ۱۴۰۳ در تبصره ۸ درج شده است که بر اساس آن ۷۵۰ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده که بیشترین بخش آن به فروش خوراک گاز و سوخت گاز در کشور و صادرات فرآورده‌های نفتی مربوط خواهد بود که از این مسیر منابع مورد نیاز در این بخش تأمین می‌شود.

فلاحتیان با بیان اینکه مانند سال‌های گذشته دولت پیشنهاد کرده برای تأمین منابع مالی مورد نیاز برای تقویت بنیه دفاعی کشور تعهدهایی در وزارت نفت برای همکاری با نیروهای مسلح تعریف شود، افزود: درباره دیگر طرح‌ها مانند تأمین مواد اولیه قیر نیز پیش‌بینی‌هایی در لایحه بودجه سال آینده در نظر گرفته شده که بر اساس رأی مجلس ۲۰ هزار میلیارد تومان در اختیار دستگاه‌های اجرایی مربوطه قرار داده خواهد شد. وی تأکید کرد: ردیف بودجه خاصی برای توسعه پالایشگاه آبادان در نظر گرفتیم تا در سال‌های آینده بتوانیم واحد بهینه‌سازی و توسعه پالایشگاه را به نتیجه برسانیم.

معاون برنامه‌ریزی وزیر نفت با اشاره به اینکه در مجموع بودجه‌ای که برای سال ۱۴۰۳ در حال تصویب است بودجه مناسبی برای صنعت نفت و گاز کشور خواهد بود تا بتوانیم اهداف مورد نظر را محقق کنیم، ادامه داد: بودجه سال ۱۴۰۳ مبتنی بر برنامه هفتم توسعه تدوین شده است که بر اساس آن ادامه فعالیت شرکت ملی نفت ایران و رابطه مالی با دولت در قالب قراردادها بر اساس الگوی قراردادی خواهد بود. فلاحتیان با تأکید بر اینکه قدرالسهم ۱۴.۵ درصدی شرکت‌های تابع وزارت نفت تا بهمن‌ماه سال ۱۴۰۳ استمرار خواهد داشت، گفت: تا آن زمان شرکت ملی نفت ایران فرصت دارد با کمک شورای اقتصاد و دیگر بخش‌ها به مبادله قرارداد بین شرکت ملی نفت و وزارت نفت در قالب الگوی تازه قراردادهای نفتی ایران اقدام کند.

وی تصریح کرد: در این قالب، حق‌عمل و دستمزد شرکت ملی نفت برای تولید هر بشکه نفت خام و میعانت گازی و هر مترمکعب گاز تولیدی به روش نو محاسبه و منابع مورد نیاز از این مسیر تأمین خواهد شد. معاون برنامه‌ریزی وزیر نفت با بیان اینکه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ هیچ تصمیمی در ارتباط با تغییر قیمت حامل‌های انرژی گرفته نشده و به نظر نمی‌رسد مجلس نیز در این زمینه ورود کند، افزود: اما به هر حال باید کشور به سمتی برود تا بنگاه‌هایی که در زمینه انرژی فعالیت می‌کنند، منابع مورد نیاز را تأمین کنند.

فلاحتیان تأکید کرد: برای اینکه اقتصاد این صنایع مستمر باشد، باید برای تولید نفت، گاز و فرآورده‌های نفتی و تولید برق در کشور ورود کنند، در این زمینه باید سازوکار مشخصی تعیین شود که در حال بررسی است. وی ادامه داد: در کنار هر اقدامی که در زمینه اقتصاد انرژی انجام می‌شود، باید نوسازی ناوگان درون‌شهری و برون‌شهری نیز انجام شود تا مصرف بنزین و نفت‌گاز که با سرعت فزاینده‌ای در حال افزایش است، کاهش یابد.

معاون برنامه‌ریزی وزیر نفت تأکید کرد: در زمینه بهینه‌سازی مصرف انرژی در کشور، مجلس راهبرد مطلوبی را با دولت در پیش گرفته و حسابی با عنوان حساب بهینه‌سازی انرژی پیش‌بینی شده است. منابع این حساب از یک درصد منابع حاصل از صادرات نفت خام، میعانات گازی و گاز طبیعی، ۵ درصد از سود شرکت‌های تابع وزارت نفت و ۱۰ درصد از منابع فروش مشتقات گازی (بوتان، پروپان و گاز مایع) جرایم ماده ۲۶ قانون الگوی مصرف است.

فلاحتیان با اشاره به اینکه با ایجاد حساب بهینه‌سازی، در سال ۱۴۰۳ نسبت به سال جاری رشد حداقل سه برابری منابع بهینه‌سازی را شاهد خواهیم بود، گفت: پیش‌بینی ما این است که در این حساب، بین ۴۰ تا ۵۰ هزار میلیارد تومان برای اجرای طرح‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی تأمین شود که حرکت بزرگی خواهد بود و انگیزه بالایی برای سرمایه‌گذاران در اجرای طرح‌های مصرف انرژی ایجاد می‌شود. طبق اعلام وزارت نفت، وی تأکید کرد: در سال ۱۴۰۳ با منابعی که پیش‌بینی‌شده، شاهد نهضت بهینه‌سازی مصرف انرژی در کشور خواهیم بود.

معاون برنامه‌ریزی وزیر نفت با اشاره به اینکه در طول سال‌های گذشته همواره شدت مصرف انرژی در کشور رو به افزایش بوده است، افزود: امیدواریم با اجرای طرح‌های بهینه‌سازی در نوسازی ناوگان درون‌شهری و برون‌شهری خدمات عمومی و تعویض بخاری‌ها با بازده پایین اقدامی شایسته انجام شود. در کنار این موضوع باید کارهای مختلف دیگر در بهینه‌سازی انرژی انجام دهیم که در این زمینه درباره توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر و افزایش راندمان نیروگاه‌های حرارتی کشور مصوبه‌هایی داشته‌ایم. فلاحتیان ادامه داد: برای متنوع‌سازی منابع تولید برق و رویکرد افزایش ظرفیت نیروگاه‌های تجدیدپذیر باید اقدام‌های متنوعی انجام شود تا ریسک وابستگی تولید برق به گاز را کاهش دهیم.

ابهامات سرمایه‌گذاری در سوخت‌های فسیلی

اوایل سال‌جاری، چندین شرکت سرمایه‌گذاری با عقب‌نشینی از وعده‌های آب‌وهوایی خود و سرازیرکردن پول‌های هنگفت به پروژه‌های سوخت‌های فسیلی، به‌رغم اطلاع از تغییرات اقلیمی، خبرساز شدند. آنها دلایل مختلفی از جمله تعهدات قانونی در قبال سهامداران را برای توجیه رویکرد خود ارائه کردند، اما همه آنها می‌دانند که سرمایه‌گذاری در سوخت‌های فسیلی بدون خطر هم نیست. تکمیل پروژه‌های نفت و گاز زمانبر است و از طرفی محبوبیت انرژی‌های تجدیدپذیر روزبه‌روز بیشتر می‌شود. به‌علاوه، شرکت‌های سوخت فسیلی با دعوی قضایی مواجه هستند و برای سوددهی به کمک دولت نیاز دارند. از سوی دیگر، انرژی پاک در حال ارزان‌ترشدن است و فرصت‌های سرمایه‌گذاری خوبی را به‌وجود آورده است.

تحلیلگران بر این باورند که سرمایه‌گذاران باید در مورد سرمایه‌گذاری در سوخت‌های فسیلی تجدیدنظر کنند و گزینه‌های پاک‌تری را درنظر بگیرند، زیرا همه‌چیز در حال تغییر است.اوایل سال‌جاری، درگرم‌ترین ماه فوریه تاریخ، چندین غول سرمایه‌گذاری برجسته از جمله JPMorgan Chase، State Street، BlackRock و Pimco، با عقب‌نشینی از تعهدات جاه‌طلبانه‌شان در زمینه مبازه با تغییرات آب‌وهوایی، تیتر خبرها شدند. به‌رغم اجماع علمی گسترده در مورد وجود تغییرات آب‌وهوایی و پیامدهای وخیم آن، رهبران این شرکت‌ها که مجموعا بیش از ۱۵تریلیون دلار دارایی را مدیریت می‌کنند، توجیهات مختلفی را برای اقدام ضدزیست‌محیطی خود ارائه کردند. برخی به تعهدات قانونی به سهامداران اشاره و استدلال کردند که انجام تعهدات آب‌وهوایی با وظایف امانتداری آنها در تضاد است. برخی دیگر ادعا کردند که استانداردهای آب‌وهوایی موجود آنها مشکلی ندارد، درحالی‌که برخی دیگر صرفا حق خود را برای اولویت‌دادن به تصمیمات تجاری بر نگرانی‌های زیست‌محیطی برجسته کردند.

خطرات و ابهامات

با این حال، به‌رغم تمام جذابیت‌های موجود در سرمایه‌گذاری در سوخت‌های فسیلی، خطرات و ابهامات قابل‌توجهی وجود دارد، درحالی‌که سودآوری فوری صنعت نفت و گاز ممکن است فریبنده به‌نظر برسد، به‌ویژه درمیان تنش‌های ژئوپلیتیک و سودهای فزاینده، بررسی دقیق‌تر، شکنندگی پایه و اساس آن را آشکار می‌کند. یکی از نگرانی‌های اصلی مربوط به زمان‌بندی طولانی پروژه‌های نفت و گاز است. این سرمایه‌گذاری‌ها معمولا به سال‌ها، اگر نه دهه‌ها زمان نیاز دارند تا به نتیجه برسند، به این معنی که سرمایه‌گذاران اساسا روی تقاضای بالا برای سوخت‌های فسیلی در درازمدت ریسک می‌کنند، با این حال روندهای نوظهور، مانند پیشرفت‌های سریع در فناوری‌های انرژی تجدیدپذیر و تغییر ترجیحات مصرف‌کننده، امکان‌پذیربودن چنین پیش‌بینی‌ها را زیر سوال می‌برد. علاوه‌بر این، مدل تجاری متعارف شرکت‌های سوخت فسیلی با چالش‌های فزاینده‌ای مواجه است.

کشف سایت‌های حفاری پرهزینه

کاهش ذخایر نفتی که به‌راحتی در دسترس هستند، شرکت‌ها را مجبور کرده تا به سراغ کشف سایت‌های حفاری پرهزینه و پرخطر بروند و این استراتژی سودآوری آنها را تحت‌الشعاع قرار داده‌است. علاوه‌بر این، مراجع قانونی و مدافعان محیط‌زیست به‌طور فزاینده‌ای شرکت‌های نفتی را به‌خاطر نقششان در تشدید تغییرات آب‌وهوایی زیر فشار قرار داده‌اند. بدهی‌های قانونی، همراه با اتکای شدید صنعت به یارانه‌های دولتی، لایه دیگری از پیچیدگی را به چشم‌انداز سرمایه‌گذاری در صنعت نفت و گاز اضافه می‌کند.

در مقابل، صنعت انرژی پاک در حال تجربه تحولی قابل‌توجه است. نوآوری‌های فناوری منجر به کاهش قابل‌توجه هزینه منابع انرژی تجدیدپذیر مانند پنل‌های خورشیدی و توربین‌های بادی شده و آنها را به‌طور فزاینده‌ای در بازار رقابتی کرده‌است، در نتیجه سرمایه‌گذاری در انرژی پاک نه‌تنها با اهداف زیست‌محیطی و اجتماعی همسو می‌شود، بلکه فرصت‌های مالی قانع‌کننده‌ای را نیز ارائه می‌دهد.

مدافعان اقدامات اقلیمی، در ۱۲سال‌گذشته از هیچ حرکتی جهت ترغیب شرکت‌های بزرگ به‌منظور سرمایه‌گذاری مسوولانه دریغ نکرده و همواره بر نیاز سرمایه‌گذاران برای انطباق با واقعیت‌های در حال تحول تاکید کرده‌اند.

صرف‌نظر از موضع فردی در مورد حمایت از آب و هوا، استراتژی‌های سرمایه‌گذاری محتاطانه نیاز به ارزیابی مجدد ریسک‌های مرتبط با سرمایه‌گذاری در سوخت‌های فسیلی دارد. همان‌طور که اقتصاددان مشهور هربرت استاین گفته است: «اگر چیزی نتواند برای همیشه ادامه یابد، متوقف خواهد شد.» در واقع، شرط‌بندی بر سیطره دائمی سوخت‌های فسیلی، ریسکی نامطمئن است که سرمایه‌گذاران محتاط را بر آن می‌دارد تا با توجه به پویایی بازار، تصمیمات کلان خود را مورد تجدیدنظر قرار دهند.

افزایش ۷درصدی تحویل گاز به پتروشیمی‌ها

مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران گفت: باوجود همه محدودیت‌ها، تحویل گاز به واحدهای پتروشیمی در سال ۱۴۰۲، هفت‌درصد افزایش داشته‌است. به گزارش «شانا»، مجید چگنی در نشست مدیران ارشد صنعت پتروشیمی اظهار کرد: صنعت پتروشیمی، صنعتی پرافتخار است و مصداق مشارکت مردمی را در حوزه تولید می‌توان در این صنعت مشاهده کرد. وی افزود: صنعت پتروشیمی قابل‌مقایسه با دیگر صنایع نیست و از مزیت‌های قطعی کشور به‌شمار می‌آید و این صنعت بدون‌شک با سیاست کارآ و انسجام کافی از سطح حاکمیت تا سطح‌های پایین‌تر به رشد اقتصادی کشور کمک شایانی می‌کند.مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران با اشاره به دغدغه‌های شرکت‌های پتروشیمی گفت: هر کاری در توانم باشد کوتاهی نمی‌کنم، اما بعضی از برنامه‌ها و تکالیف خارج از اراده ماست که سبب می‌شود تصمیم‌ها ناخوشایند باشد. چگنی به رتبه بالای ایران در تولید و تزریق گاز به شبکه اشاره کرد و ادامه داد: مصرف انرژی در کشور بسیار بالاتر از استانداردهای جهانی است. روزانه ۸۵۰میلیون مترمکعب گاز وارد شبکه سراسری می‌شود که ۷۰ تا ۷۳درصد آن به بخش خانگی، تجاری و صنایع کوچک تعلق می‌گیرد و اگر در بخش بهینه‌سازی به‌خوبی عمل می‌کردیم شاید حدود ۳۰۰ تا ۴۰۰میلیون مترمکعب ذخیره و در صنعت استفاده می‌شد.وی با تاکید بر اینکه دغدغه شرکت ملی گاز ایران این است که تعهد خود به صنعت پتروشیمی را انجام دهد، ادامه داد: اولویت تامین گاز در دنیا صنایع هستند و بخش‌های غیرمولد با روش‌های دیگر تامین می‌شوند که انرژی کافی وجود داشته‌باشد. مدیرعامل شرکت ملی گاز با بیان اینکه با وجود همه محدودیت‌ها در سال ۱۴۰۲ گاز بیشتری به صنعت پتروشیمی تحویل شد، گفت: سال‌گذشته ۲۴.۴میلیارد مترمکعب گاز به صنعت پتروشیمی تحویل شد که این رقم ۲۲.۸میلیارد مترمکعب در سال ۱۴۰۱ بوده و ۷درصد افزایش داشته‌است.چگنی درباره فرمول قیمت‌گذاری خوراک گازی پتروشیمی‌ها تصریح کرد: دیدگاه‌های شرکت‌های پتروشیمی در این مورد را با معاونت برنامه‌ریزی وزارت نفت مطرح خواهم کرد که اگر امکان دارد این فرمول اصلاح شود. وی با اشاره به اینکه هم‌اکنون محدودیتی در تامین گاز پتروشیمی‌ها وجود ندارد، اظهار کرد: امروز ۸۰میلیون مترمکعب به پتروشیمی‌ها تحویل شد، درحالی‌که روزهای گذشته به ۸۹میلیون مترمکعب هم رسیده بود.مدیرعامل شرکت ملی گاز با اشاره به اقدام بسیار مطلوب سرمایه‌گذاری در ذخیره‌سازی گاز گفت: هلدینگ‌ها و شرکت‌های پتروشیمی استقبال خوبی از این موضوع کرده‌اند که در زمان محدودیت‌های تامین خوراک می‌تواند به آنها کمک کند و بهترین شیوه برای تثبیت خوراک در زمستان است. چگنی تاکید کرد: شرکت ملی گاز ایران تضمین می‌کند که در صورت احداث مینی ال‌ان‌جی‌ها از سوی پتروشیمی‌ها، این شرکت هیچ دخالتی در گاز ذخیره‌شده ندارد و متعلق به همان پتروشیمی است. وی صنایع پتروشیمی را دعوت به احداث مینی ال‌ان‌جی کرد و ادامه داد: هزینه سرمایه‌گذاری احداث این واحدها بالا نیست و در این‌باره با فولادی‌ها قرارداد امضا کرده‌ایم و در حال اجرای مینی ال‌ان‌جی هستند. نشست مدیران ارشد صنعت پتروشیمی با حضور مرتضی شاهمیرزایی، معاون وزیر نفت در امور پتروشیمی، مجید چگنی، مدیرعامل شرکت ملی گاز ایران، مدیران‌عامل هلدینگ‌های پتروشیمی، مدیران‌عامل شرکت‌های پتروشیمی و مدیران ارشد این صنعت از سوی شرکت ملی صنایع پتروشیمی برگزار شد.

تولید ۲۴میلیون تن محصول

عبدالعلی علی‌عسکری؛ مدیرعامل شرکت صنایع پتروشیمی خلیج‌فارس از تولید حدود ۲۴میلیون تن محصول پتروشیمی با حدود ۶درصد افزایش در این مجموعه در سال ۱۴۰۲ خبر داد و گفت: ظرفیت تولید هلدینگ خلیج‌فارس امسال حدود ۱۴درصد و تولید واقعی بیش از ۲میلیون تن افزایش می‌یابد. علی‌عسکری با بیان اینکه موانع کسب‌وکار بسیار است، گفت: مردم در حرکت به سمت صنایع پایین‌دستی پتروشیمی بیشتر می‌توانند مشارکت و سرمایه‌گذاری کنند. باید به مردم احترام گذاشت و آنها را تکریم کرد. وی با تاکید بر اینکه محیط کسب‌وکار در کشور باید مناسب و اصلاح شود، ادامه داد: برای فراهم‌سازی محیط مناسب کسب‌وکار باید گره‌گشایی کنیم تا سرمایه‌گذاران به سمت کار مولد روی آورند. وی اظهار کرد: دولت باید در تامین مالی به سرمایه‌گذاران کوچک و متوسط کمک کند تا سرمایه‌های خرد به سمت سرمایه‌گذاری‌های مولد آورده شود.

مدیرعامل شرکت صنایع پتروشیمی خلیج‌فارس افزود: ۱.۶میلیون تن یعنی حدود ۶درصد افزایش تولید در سال گذشته داشتیم. علی‌عسکری با اعلام این خبر که ظرفیت تولید هلدینگ خلیج‌فارس امسال حدود ۱۴درصد و تولید واقعی بیش از ۲میلیون‌تن افزایش می‌یابد، افزود: طرح‌های پتروشیمی هنگام، صدف، ارغوان گستر ایلام، شیرین‌سازی پتروشیمی نوری، بازسازی پارازایلین بوعلی، تصفیه‌خانه و بازیافت اتان پتروشیمی بندرامام، هایکو کارون، پتروپرک پویا، نگین سنگر و پتروآرمند لردگان امسال به بهره‌برداری می‌رسند. وی با اشاره به اینکه امسال سال‌پررونقی برای هلدینگ خلیج‌فارس خواهد بود، ادامه داد: این مجموعه اجرای پارک‌های پایین‌دستی پتروشیمی را نیز در دستور کار دارد که کار در پارک پتروشیمی مکران به‌عنوان نخستین پارک و قطب کود شیمیایی در چابهار تا دوماه آینده با پایان فرآیند انتخاب پیمانکار آغاز می‌شود.

یادداشت

حرکت به سمت تجدیدپذیرها

محمدرضا زمردی
کارشناس انرژی

دنیا با شتابی غیرقابل‌باور به سمت تحول و تغییر حرکت می‌کند، به‌نحوی‌که عمر تکنولوژی‌ها به دلیل ورود محصولات فناورانه جدید به بازار، بسیار کوتاه‌تر از دوره پیش‌بینی‌شده است و عملا نمی‌توان یک دوره طولانی را برای ماندگاری یک تجهیز یا تکنولوژی متصور بود. صنعت برق هم از این قاعده مستثنی نیست، اگرچه به عنوان یک صنعت زیرساختی با تاسیسات عمدتا گران‌قیمت و پروژه‌های هزینه‌بر و زمان‌بر، برای پذیرش این تغییرات مشمول زمان طولانی‌تری نسبت به حوزه‌هایی مانند ICT است، اما در نهایت باز هم ناگزیر است به تحولات روز دنیا تن داده و تکنولوژی‌های جدید را در ساختارهایش بگنجاند.

در این میان بدون تردید شرکت‌هایی در عرصه تنگاتنگ رقابت، برنده خواهند بود که در تولید محصولات فناورانه و دانش‌بنیان چابکی بیشتری داشته باشند و به انعطاف‌پذیری لازم برای پذیرش تکنولوژی‌های جدید، جهت طراحی و مهندسی تجهیزات به‌روزتر مجهز شوند. در حوزه نیروگاه‌های کوچک‌مقیاس گازی یا دیزلی هم که موتورهایش، تولیدکنندگان معدودی در دنیا دارد، این تحولات تکنولوژیکی در حال شکل‌گیری است. در عمده کشورهای توسعه‌یافته، صنعت برق علاوه بر اینکه به دلیل برق‌رسانی نقطه‌ای، کم‌هزینه و چابک مقیاس‌کوچک‌ها، تمرکز بیشتری بر این مدل از تولید برق دارد، به شکل مستمر در حال بهینه‌سازی و بهبود عملکرد آنها در حوزه راندمان و سوخت مصرفی است.

به عنوان مثال برخی از کشورهای دنیا در حال تلاش برای تولید بیوسوخت‌ها و استفاده از آنها به عنوان سوخت جایگزین هستند، به نحوی که امروزه موتورسازان بزرگ ژاپنی از جمله نیگاتا، میتسوبیشی و کاوازاکی در راس این مجموعه‌ها، چند سالی است که بر روی تولید میکروجلبک‌ها کار می‌کنند. در واقع در این پروسه نوعی میکروجلبک در آب‌های دریای ژاپن پرورش داده می‌شود که روغن حاصل از آن، خوراکی نبوده و بسیار ارزان‌قیمت است، اما به سادگی قابلیت تبدیل شدن به گاز و استفاده در موتورهای سنگین نیروگاه‌های مقیاس کوچک را دارد.

بهره‌گیری از این نوع سوخت‌ها می‌تواند به یک شاخصه تحول‌ساز در صنعت برق و حتی حمل و نقل تبدیل شود. در واقع به نظر می‌رسد با این شتاب چشمگیر تحولات، حتی آینده صنعت حمل و نقل که یک صنعت پایین‌دستی بلوغ‌یافته محسوب می‌شود هم نامعلوم است، به نحوی که ممکن است در آینده این نوع بیوگازها جایگزین خودروهای برقی شده یا سهم موثری از بازار را در اختیار بگیرند و به عنوان یک رقیب سرسخت در این بازار مطرح شوند. واقعیت این است که ما در ایران، امکان استفاده از انواع سوخت‌های تجدیدپذیر شامل بیوگاز و زیست‌توده را داریم، اما متاسفانه حتی در زمینه تولید برق از زباله هم گام موثری برنداشته‌ایم که البته بخش بزرگی از این مساله ناشی از دسترسی آسان صنعت برق به سوخت تقریبا رایگان بوده است.

کاهش سرمایه‌گذاری در صنایع برق و گاز و کاهش سهم برق از سوخت گاز در ماه‌های سرد سال، بالاخره نشان داد که باید به این خواب طولانی بر نازبالش منابع نفت و گاز کشور پایان دهیم و برای تولید برق در آینده، به دنبال ایده‌های جدیدی باشیم. نکته اینجاست که میزان دسترسی ما به انواع ضایعاتی که قابلیت تبدیل شدن به سوخت تجدیدپذیر دارند، بسیار زیاد است. به عنوان مثال زباله، ضایعات چوب غیرقابل استفاده یا ضایعات کشاورزی که قابلیت تبدیل شدن به خوراک دام را ندارند، تنها بخشی از منابع تجدیدپذیری است که می‌توان موتورهای نیروگاه‌های تجدیدپذیر را با آنها سازگار کرد.به نظر می‌رسد کار مهمی که باید انجام شود، بازتعریف رویکردها و نگرش‌های فعلی نسبت به برق تجدیدپذیر است، به ویژه آنکه در حال حاضر برداشت عمده نسبت به این حوزه، متکی بر انرژی‌های خورشیدی و بادی است. از این رو ضروری است که این تعاریف تا حد ممکن توسعه داده شده و سوخت‌های تجدیدپذیر را نیز در برگیرد. فراموش نکنیم که راه‌اندازی تابلوی سبز برای عرضه برق تجدیدپذیر و اجبار صنایع به تامین یک درصد از برق موردنیازشان از این تابلو، می‌تواند یک انگیزه اقتصادی قابل قبول برای سرمایه‌گذاران حوزه نیروگاه‌های مقیاس کوچک ایجاد کند تا به دنبال راهکاری برای بهبود عملکرد نیروگاه‌هایشان بر پایه سوخت‌های بیوگاز و بیومس باشند.یکی از مهم‌ترین امتیازات بهره‌گیری از این نوع سوخت‌ها، تامین برق پایدار بدون اتکا به تغییرات جوی یا زمانی است. در واقع مقیاس‌کوچک‌هایی که موتورهایی مبتنی بر سوخت تجدیدپذیر دارند، علاوه بر اینکه بخشی از نیاز صنعت برق را به گاز و سوخت مایع کاهش داده و از بروز آلودگی‌های زیست‌محیطی ناشی از آن جلوگیری می‌کنند، عملا زمینه را برای استفاده بهره‌ور و کارآمد از ضایعاتی فراهم می‌آورند که فاقد کمترین کارآیی اقتصادی هستند.امروز ایران یکی از معدود کشورهای دنیا است که به تکنولوژی ساخت موتورهای سنگین نیروگاهی دست یافته و یک کالای مهندسی‌شده و فناورانه را به بازار عرضه کرده است. این موتورها اگرچه در تعبیر عمومی به عنوان موتورهای گازسوز شناخته می‌شوند، اما با تغییرات اندکی در ساختار مهندسی آنها می‌توان نوع گاز تزریقی به موتور را به گاز حاصل از زیست‌توده یا بیوگاز تغییر داد، بدون آنکه در کارآیی یا راندمان موتور، مشکل خاصی رخ دهد.

به عنوان مثال ضایعات غیرقابل استفاده چوب و کشاورزی، زباله و حتی گازهای فلر، منابعی هستند که به واسطه تفاوت اقلیم و گستردگی محصولات کشاورزی، سطح بالای زباله تولیدی در کشور و نیز تاسیسات صنعت نفت، گاز و پتروشیمی، می‌توانند به منابع قابل اتکا و پایداری برای تولید برق از طریق این موتورها تبدیل شوند. وقتی توان مهندسی برای استفاده از این سوخت‌های تجدیدپذیر در موتورهای نیروگاهی ساخت داخل وجود دارد، چرا باید فرصت توسعه برق پاک را در حوزه‌های مشخص محدود کرده و زمینه را برای توسعه آن از بین ببریم؟

کشف فرصت‌های تازه در شرایط بحران‌زای صنعت برق، باب تازه‌ای برای رونق‌بخشی به این صنعت است. بنابراین شاید ضروری است که زمینه بهره‌گیری نیروگاه‌های مقیاس کوچک و تولید برق از سوخت تجدیدپذیر فراهم شود تا ضمن کاهش وابستگی صنعت برق به منابع فسیلی، گامی موثر و کارساز برای تولید برق پاک در کشور برداشته شود و سرمایه‌گذاران این حوزه هم به انگیزه‌های اقتصادی جدیدی در این حوزه دست یابند.

روزگار معدن

E-mail:info@madandaily.com • https://t.me/rozegarmadan • www.twitter.com/Madandaily • www.instagram.com/Madandaily www.rouzegaremadan.ir

شنبه
۲۵ فروردین ۱۴۰۳
۴ شوال ۱۴۴۵
۱۳ آوریل ۲۰۲۴
سال هفتم
شماره ۱۲۸۲

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و هنری روزگار وصل
مدیر مسئول: مهدی نجفی
سردبیر: شهریار خادمی

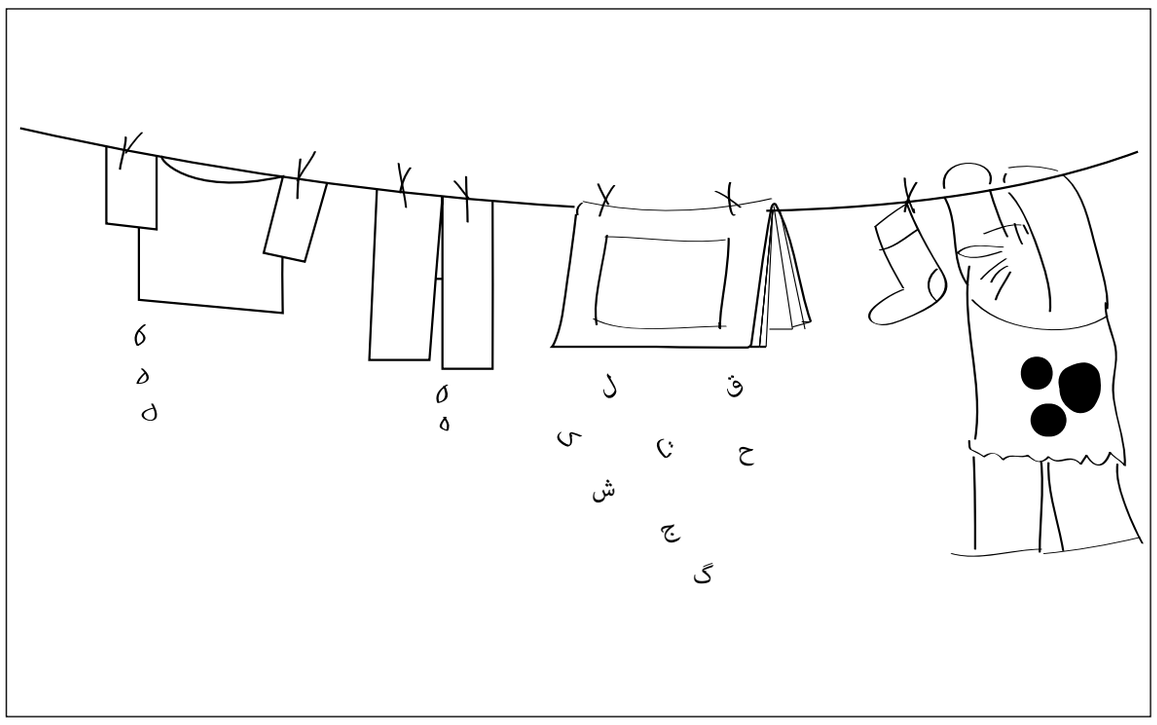
آدرس: تهران- خ قائم مقام فراهانی کوچه آزادگان شماره ۲۶
تلفن:۸۲۱۹۰(داخلی-۲۲۷-۱۵۶)
نمابر:۸۲۱۹۰(داخلی-۱۰۴)

تلفن‌سازمان‌آگهی‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۲
امورمشترکین: ۸۸۱۰۵۳۰۶
توزیع‌وسازمان‌شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۴۲۱۱
چاپخانه:شاخه‌سبز

بورس کالای ایران میزبان عرضه ۶۱۲ هزار تن انواع محصول

تالارهای بورس کالای ایران در روز سه شنبه ۲۱ فروردین ماه میزبان عرضه ۶۱۲ هزار و ۵۳۱ تن انواع کالا و محصول بودند.۹۹ هزار و ۹۷۶ تن میلگرد، ۳۰ هزار و ۶۰۰ تن ورق گرم، ۲۷ هزار و ۸۵۸ تن تیرآهن، ۱۳ هزار و ۷۰۰ تن ورق گالوانیزه، ۹ هزار تن ورق سرد، ۲ هزار و ۱۰ تن ناودانی، ۹۱۱ تن نبشی، در تالار محصولات صنعتی و معدنی روی تابلو می رود. در این تالار علاوه بر مقاطع فولادی، ۴ هزار و ۶۸۳ تن مس مفتول، ۸۹۰ تن شمش آلیاژ آلومینیوم و ۵۹۰ تن بیلت آلومینیوم هم عرضه شد.تالار پتروشیمی و فرآورده های نفتی شاهد عرضه ۱۵۱ هزار و ۲۷۷ تن مواد پلیمری و شیمیایی بود.تالار صادراتی نیز میزبان عرضه ۱۱۵ هزار و ۴۷۰ تن قیر، ۴۵ هزار تن تختال، ۲۳ هزار تن گوگرد گرانوله، ۴ هزار تن مس کاتد، ۳ هزار تن سبد میلگرد مخلوط، یک هزار تن شمش بلوم، ۵۳۶ تن اسید استیک و ۲۵ تن گوگرد پودر بود. در تالار حراج باز ۴۵ هزار تن وکیوم باتوم، ۱۰ هزار و ۵۰۰ تن کنسانتره سنگ آهن، یک هزار تن مس کاتد، ۷۶۸ تن استایرن منومر، ۷۰۰ تن ارتوزایلن، ۵۵۰ تن منومر وینیل استات، ۳۲۰ تن تولوئن دی ایزو سیانات، ۱۸۰ تن متیلن دی فنیل دی ایزوسیانات خالص و ۲۷ تن کنسانتره فلزات گرانبها، عرضه شد.

کارتن

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

رییس سازمان بورس خبر داد:

مسیر سهل شرکت‌های دانش‌بنیان در بورس

گروه بورس: مجید عشقی در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به جزییاتی از اقدامات انجام شده از سوی سازمان بورس و مروری بر اهم اقدامات گذشته و برنامه‌های پیش روی سازمان بورس و اوراق بهادار برای بازار سرمایه بورس طی ۲.۵ ساله گذشته اظهارکرد: در این دوره از مدیریت سازمان بورس پس از نوساناتی که طی سال های گذشته بر بازار حاکم شده بود همه تلاش خود را به کار گرفتیم تا برنامه‌های این سازمان را به سمت ایجاد تعادل در معاملات بازار، کاهش ضرر و زیان های احتمالی سرمایه گذاران و نیز بازگشت اعتماد از دست رفته سهامداران پیش ببریم که در این راستا اقدام به راه‌اندازی ابزارهای جدید و نیز ایجاد زمینه برای توسعه بازار از طریق تقویت نظام نظارتی هوشمند، افزایش شفافیت و ارتقای نظام حاکمیت شرکتی نمودیم.

وی نظارت بر حسن اجرای قانون بازار سرمایه را به عنوان اصلی‌ترین وظیفه سازمان بورس و اوراق بهادار معرفی کرد و افزود: طبق آخرین آمار ارایه شده تعداد ۸۵۶ شرکت سهامی عام ثبت شده (ناشر) و بیش از یک هزار نهاد مالی با نظارت سازمان بورس و اوراق‌بهادار در حال فعالیت هستند که تا پایان مهر ۱۴۰۲ بیش از ۶۱ میلیون کد سهامداری صادر شده و اکنون از این تعداد حدود ۴۱ میلیون سهامدار در بازار فعال هستند.

عشقی به تنوع بخشی در روش‌های سرمایه‌گذاری غیرمستقیم برای حمایت از سهامداران اشاره کرد و اظهار داشت: این سازمان به منظور ایجاد زمینه برای کسب بازدهی مناسب سهامداران تازه‌وارد از بورس راه را برای ورود سرمایه‌های خرد به بازار از طریق صندوق‌های سرمایه هموارتر کرد.

«سهام یار»، زمینه‌ساز ایجاد آرامش در بازار سرمایه

رییس سازمان بورس به استفاده از بیمه پورتفوی سهامداران خرد (سهام‌یار) با هدف ایجاد آرامش در بازار سرمایه تاکید کرد و گفت: سازمان بورس در آبان ۱۴۰۱ بیمه سبد سهام سهامداران حقیقی که ارزش پرتفوی آنها تا سقف ۱۰۰ میلیون تومان بود را در دستور کار قرار داد و این اقدام ضمن جلوگیری از روند نزولی بازار سهام زمینه بازگشت آرامش را به این بازار فراهم کرد که بیش از نیم میلیون سهامدار از این طرح استقبال کردند.

■ اقدامات سازمان بورس در زمینه بهبود بخشیدن وضعیت بازار سرمایه

وی در ادامه صحبت‌های خود با ایسنا به نمایش رایگان عمق مظنه برای همه سهامداران و به‌صورت رایگان برای اولین بار، افزایش دامنه نوسان، کاهش صف‌های معاملاتی، افزایش دامنه نوسان تا هفت

درصد، افزایش نقدشوندگی با حذف حجم مبنا را به عنوان دیگر اقدامات این سازمان برای بهبود بخشیدن وضعیت بازار سرمایه معرفی کرد.

■ پرداخت سود از طریق سامانه سجام

عشقی در ادامه به اقدامات سازمان بورس در زمینه پرداخت سود از طریق سامانه سجام اشاره و اعلام کرد: هیأت مدیره سازمان بورس و اوراق‌بهادار در بهمن ۱۴۰۱ اقدام به تصویب الزام پرداخت کامل سود به صاحبان سهام حداکثر تا چهارماه پس از تصمیم مجمع عمومی کرد. رییس سازمان بورس و اوراق بهادار در ادامه با تاکید بر تصمیم‌گیری سازمان بورس برای سودهای رسوبی شرکت‌ها افزود: پیگیری‌های مستمر سازمان بورس باعث شد تا سود انباشته سهامداران بدون مراجعه به بانک از طریق سجام به حساب آنها پرداخت شود که این روند پرداخت‌ها همچنان ادامه دارد.

■ اقدامات سازمان بورس برای توسعه خدمات و ابزارهای سرمایه‌گذاری

به گفته وی، به دنبال تصمیمات اتخاذ شده از سوی مسوولان سازمان بورس اقدامات دیگری مانند راه‌اندازی سامانه توثیق الکترونیکی سهام، الکترونیکی شدن صدور گواهی حق تقدم، سامانه یکپارچه صدور مجوز نهادهای مالی، ارتقای شفافیت و سهولت در صدور مجوزها و صدور الکترونیکی گواهی تمکن مالی در سازمان با هدف توسعه خدمات و ابزارهای سرمایه‌گذاری در دستور کار مدیران این سازمان قرار گرفت.

■ راه‌اندازی بازارهای جدید اوراق بهادار در بورس تهران و فرابورس

وی در ادامه با اشاره به راه‌اندازی بازارهای جدید اوراق بهادار در بورس تهران و فرابورس اعلام کرد: «بازار آتی تک سهم» با هدف کمک به دوطرفه‌شدن بازار سرمایه، پوشش ریسک سرمایه‌گذاران و پاسخگویی به خواسته فعالان بازار سرمایه مبنی بر تکمیل بازار مشتقات راه‌اندازی شد. عشقی اظهار داشت: همچنین بازار توافقی به منظور نظم‌بخشی به شرکت‌های لیست شده در بازار پایه فرابورس ایجاد شد که فاقد دامنه نوسان و حجم مبنا بوده و معاملات آنها به‌صورت بلوک و عمده و از طریق ایستگاه معاملاتی کارگزاری‌ها انجام می‌شود. رییس سازمان بورس و اوراق بهادار به راه اندازی بازار نوآفرین در فرابورس اشاره کرد و اعلام کرد: این بازار به منظور تأمین مالی و با تمرکز بر پذیرش شرکت‌های دانش‌بنیان و استارت‌آپی راه اندازی شد ومختص شرکت‌هایی است که ریسک بالاتری دارند.

■ حذف قیمت‌گذاری دستوری با عرضه مستمر سیمان و فولاد به بورس کالا

عشقی با تاکید بر اینکه حذف قیمت‌گذاری دستوری از برخی صنایع مانند سیمان و فولاد باعث افزایش سودآوری این صنایع، ایجاد تعادل قیمتی در بازار و حذف رانت شد، گفت: عرضه برخی محصولات مانند فولاد، سیمان و خودرو در بورس کالا با همکاری وزارت صمت باعث کمرنگ شدن تاثیر قیمت‌گذاری دستوری و رشد انگیزه تولیدکنندگان شد.عشقی به عرضه خودرو در بورس کالا اشاره کرد و گفت: به دنبال تلاطمات جدی در قیمت بازار آزاد و ساز و کار غیرمنطقی قرعه کشی خودرو سازمان بورس زمینه را برای عرضه خودرو در بورس فراهم کرد که با این اقدام به جای آنکه اختلاف قیمت کارخانه و بازار خودروها به جیب دلالان برود، بین خریداران و خودروسازان تقسیم شد و این امر زمینه‌ساز افزایش درآمدهای مالیاتی دولت بود.

■ جزییات انتشار اوراق مالی اسلامی

رییس سازمان بورس و اوراق بهادار در ادامه به جزییاتی از انتشار اوراق مالی اسلامی اشاره کرد و گفت: ارزش اوراق منتشر شده در سال ۱۴۰۱ رقمی بالغ بر ۲۹۸ همت بود که از این رقم ۱۶۳ همت (۵۵ درصد) اوراق توسط بخش دولتی، ۱۰ همت (۳ درصد) از طریق شهرداری‌ها و ۱۲۵ همت (۴۲ درصد) توسط بخش خصوصی منتشر شد. وی تاکید کرد: جمع اوراق منتشر شده در سال ۱۴۰۲ رقمی معادل ۳۷۸ همت بود که میزان تامین مالی از طریق انتشار اوراق در سال گذشته با افزایش قابل توجهی نسبت به سال ۱۴۰۱ مواجه بود. در این میان مبلغ ۴ همت اوراق توسط شهرداری‌ها و ۶۱ همت از طریق بخش خصوصی منتشر شده است.عشقی همچنین به برنامه‌های سازمان بورس در سال ۱۴۰۳ تاکید کرد و گفت: تمرکز سازمان بورس بر اجرای درست حاکمیت شرکتی از جمله برنامه‌های جدی این سازمان در سال جاری است. رییس سازمان بورس و اوراق بهادار افزود: یکی از موضوعات مهم در مساله حاکمیت شرکتی، اداره شرکت توسط سهام تودلی است که در دستورالعمل حاکمیت شرکتی برای این اقدام یک موعدی را تعیین کردیم تا در موعد مقرر سهام از شرکت مادر خارج شود و یا اینکه در برنامه‌هایی مانند مجمع دیگر حق رای نداشته باشند. وی تایید صلاحیت اعضای هیات مدیره ناشران را به عنوان دیگر برنامه سازمان بورس در سال ۱۴۰۳ معرفی کرد و افزود: با توجه به حساسیت موجود در نهادهای مالی، تایید صلاحیت باید به شکل تخصصی‌تر انجام شود اما برخوردها در حوزه ناشران براساس مفاد قانونی و آیین نامه‌ای صورت می‌گیرد که در هیات دولت تصویب شده است. عشقی خاطرنشان کرد: اعضای هیات مدیره در سال ۱۴۰۳ از منظر تجربه مورد بررسی قرار می‌گیرند و همه اعضای هیات مدیره ملزم هستند تا از ویژگی‌های تعیین شده توسط قانون برخوردار باشند. رییس سازمان بورس و اوراق بهادار تامین مالی شرکت‌های دانش بنیان، کوچک و متوسط را جزو برنامه مهم سازمان بورس در سال ۱۴۰۳ دانست و گفت: قرار است مسیر کوتاه و روان‌تری برای تامین مالی شرکت‌های دانش بنیان و شرکت‌های کوچک و متوسط در نظر گرفته شود. وی گفت: بازار نوآفرین که در سال ۱۴۰۲ راه اندازی شد در سال ۱۴۰۳ توسعه پیدا می‌کند و شاهد حضور شرکت‌های دانش بنیان، نوآور و خلاق بیشتری در این بازار خواهیم بود. عشقی در پایان به ارتقای زیرساخت‌ها و افزایش ضریب پایداری سامانه‌های فناوری اطلاعات بازار سرمایه در سال جاری تاکید کرد و افزود: دستورات مربوطه نیز در این خصوص به شرکت‌های بورس تهران و فرابورس ایران داده شده است.

نوسان بورس همگام با بازارها

طی سال اخیر بازارها مشکلات بسیار زیادی را تجربه کردند که یکی از مهم‌ترین این مشکلات را می‌توان تعیین نرخ تسعیر ارز در شبکه بانکی کشور دانست.

متاسفانه سال ۱۴۰۲ این نرخ تعیین نشد و باعث سردرگمی بسیاری از افراد؛ چراکه طبق یک قاعده از پیش تعیین شده نرخ تسعیر ارز همواره پیش از آغاز سال جدید اعلام می‌شود.

به نحوی که در سال ۹۹ بانک مرکزی نرخ تسعیر اقلام پولی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی برای گزارشگری مالی پایان سال مالی ۱۳۹۹ را برابر با نرخ تسعیر مقرر برای گزارشگری مالی میان دوره‌ای منتهی به شهریور سال ۹۹، معادل ۱۲ هزار و ۹۰۰ تومان برای هر یورو (۱۱ هزار تومان برای هر دلار آمریکا) تعیین کرد.

در سال ۱۴۰۰ بانک مرکزی نرخ تسعیر اقلام پولی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی برای گزارشگری مالی منتهی به پایان سال مالی ۱۴۰۰ معادل ۲۲۰۰۰ تومان برای هر یورو و ۲۰۰۰۰ تومان برای هر دلار آمریکا تعیین کرد. در نهایت برای سال ۱۴۰۱ بانک مرکزی نرخ تسعیر اقلام پولی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی برای هر یورو معادل ۲۶۵۰۰ تومان و برای هر دلار آمریکا معادل ۲۵۰۰۰ تومان تعیین کرد.

اما این اتفاق برای سال ۱۴۰۲ با گذشت پیش از دو هفته از سال ۱۴۰۳ از سوی بانک مرکزی مورد توجه قرار گرفت و این بانک در اطلاعیه‌ای اعلام کرد: در خصوص نرخ تسعیر اقلام پولی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی شبکه بانکی کشور برای گزارشگری مالی پایان سال ۱۴۰۲، مقرر شد تا اقلام پولی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی برای گزارشگری مالی پایان سال مالی ۱۴۰۲ بر اساس نرخ خرید حواله ETS مرکز مبادله ارز و طلای ایران در تاریخ ۱۴۰۲/۱۲/۲۸ و با رعایت استانداردهای حسابداری، تسعیر شود.

اما بررسی‌ها از سامانه ETS نشان می‌دهد در تاریخ ۲۸ اسفندماه ۱۴۰۲، نرخ خرید حواله دلار ۴۰۱۸۷ تومان و نرخ خرید حواله یورو نیز ۴۳۷۷۳ تومان بوده است که در مقایسه با سال گذشته و سال‌های قبل، افزایش قابل توجهی داشته است.

این در شرایطی است در مصوبه اخیر هیئت عامل بانک مرکزی در خصوص نرخ تسعیر تاکید شده است: سود (زیان) ناشی از تسعیر اقلام پولی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی در پایان سال مالی به حساب سود و زیان دوره منتقل و چنانچه مانده سرفصل «حساب سود و زیان انباشته» بانک و موسسه اعتباری غیربانکی قبل از تخصیص اندوخته‌ها نشان‌دهنده سود باشد، سود ناشی از تسعیر (پس از حذف آثار مالیاتی احتمالی) به عنوان سود قابل تقسیم محسوب نمی‌شود و باید صرف افزایش سرمایه آن بانک و موسسه اعتباری غیربانکی شود.

ضمناً چنانچه مانده سرفصل مزبور نشان‌دهنده زیان باشد، سود ناشی از تسعیر اقلام پولی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی، صرفاً کاهنده زیان انباشته خواهد بود.

■ واکنش بازار سرمایه به نرخ جدید تسعیر ارز

بانک مرکزی نرخ تسعیر اقلام پولی دارایی ها و بدهی های ارزی شبکه بانکی کشور برای گزارشگری مالی پایان سال ۱۴۰۲ را بر اساس نرخ خرید حواله ETS مرکز مبادله ارز و طلای ایران در تاریخ ۲۸ اسفند ماه ۱۴۰۲ تعیین کرد که طبق آن نرخ تسعیر دلار از ۲۵هزار تومان به نزدیکی ۴۰۲۰۰ تومان افزایش یافت.

سال‌ها است که همگان می دانند نرخ ارز در ایران ثابت نیست و دایما در نوسانات شدید به سر می برد که البته مربوط به این دولت و آن دولت هم نیست و سال‌ها است که گریبان اقتصاد ایران را گرفته است؛ به همین دلیل شرکت‌هایی که معاملات خود را با ارز انجام می‌دهند همواره ممکن است با سود و زیان درگیر باشند.

برای مثال فرض کنید کالایی به یک کشور خارجی ۱۰ هزار دلار فروخته شده است و قیمت دلار در هنگام فروش ۵۰ هزار تومان باشد، اگر در هنگام دریافت پول قیمت دلار از ۵۰ هزار تومان بالاتر رفته باشد، شرکت سود کرده است و اگر کمتر از ۱۰ هزار تومان شود دچار ضرر شده است و به این افزایش یا کاهش درآمد سود و یا زیان ناشی از تسعیر می‌گویند.

حال بهتر می‌توان اثرات نرخ تسعیر ارز را بر صورت‌های مالی درک کرد؛ نرخی که می‌توان آن را به معنی تجدید ارزیابی در دارایی‌های ارزی بصورتی که ارزش دارایی‌های ارزی با نرخ‌های جدید مورد محاسبه قرار می‌گیرد نیز نامید.

البته ذکر این نکته ضروری است که دارایی‌های ارزی بانک‌ها، عمدتاً مطالبات از بنگاه‌ها هستند و بخشی از آن هم به دلیل تحریم‌ها مسدودند؛ به همین دلیل انتظار تاثیر تغییر نرخ تسعیر بر صورت‌های مالی شرکت‌ها نباید بالا باشد؛ اما کماکان تاثیر رشد این چنینی نرخ تسعیر ارز و رسیدن آن به عدد ۴۰ هزار تومان نیز غیر قابل چشم پوشی است.

این خبر به تنهایی می‌تواند گروه بانکی که یک گروه ریالی و تاثیرگذار بر شاخص‌های بورسی است را با شوک مثبت همراه کند.

برای مثال همان بانک ملت با انتشار خبر شفاف سازی، سود شناسایی شده ناشی از افزایش نرخ تسعیر ارز را ۶۵ همت اعلام کرد.

از سوی دیگر و با رشد افسار گسیخته نرخ دلار، بزرگ‌ترین صنایع بازار سرمایه یعنی فلزات اساسی و پتروشیمی نیز در آینده‌ای نه چندان دور مورد اقبال بازار قرار خواهند گرفت.

به همین علل، رشد بازار دور از ذهن نیست و انتخاب صندوق‌های اهرمی می‌تواند این عقب ماندگی بورس را نسبت به سایر بازارها برای اهالی بورس تا حدی جبران کند.

یادداشت

ابهامات بازار سهام برای صعود

ندا عباسی
کارشناس بازار سرمایه

روز گذشته دماسنج اصلی تالار شیشه‌ای با افزایش ارتفاع ۰.۸۹درصدی روبه‌رو بود و در پایان ساعت معاملاتی در سطح ۲میلیون و ۲۵۴هزار واحدی قرار گرفت. صعود ۱۹هزار و ۹۲۶ واحدی شاخص کل بورس تهران در حالی محقق شد که نماگر هموزن نیز با رشد ۱.۱۳درصدی همراه شد و در پایان روز معاملاتی در سطح ۷۴۹هزار و ۵۷۱واحدی قرار گرفت. در این بین شاخص کل فرابورس نیز که نماگر جذابی برای بررسی وضعیت سهام مختلف فرابورسی است، حدود ۱.۰۲درصد سبزپوش شد و در نهایت در سطح ۲۵هزار و ۳۸۰واحدی کار خود را به اتمام رساند. ارزش معاملات خرد بازار سرمایه روز گذشته که شامل سهام و حق تقدم بازار می‌شود مقدار ۳هزار و ۲۲۰میلیارد تومانی را ثبت کرد. به علاوه ۱۶میلیارد تومان پول حقیقی به گردونه معاملات بازار وارد شد.در این میان سه نماد «فارس»، «فملی» و «شپنا» بیشترین تاثیر را بر شاخص کل بورس تهران و نمادهای «آریان»، «فصبا» و «شگویا» بیشترین تاثیر را بر شاخص کل فرابورس داشتند. همچنین «وبملت»، «ذوب» و «شستا» سه نماد پرتراکنش روز دوشنبه بازار بودند. افزایش ناآرامی‌ها و تنش‌های منطقه‌ای که از روزهای گذشته قوت گرفته، بیش از گذشته نرخ ارز و بازارهای مالی را تحت‌تاثیر قرار داده است. به نظر می‌رسد سرمایه‌گذاران در بازار سهام در هاله‌ای از شک و تردید درباره واکنش ایران به حمله هفته گذشته و تنش‌های بعد از آن بودند و ترجیح دادند در مقابل این تنش‌های احتمالی سرمایه خود را کمتر در معرض ریسک‌های احتمالی قرار دهند. از طرفی قیمت جهانی طلا و سایر کامودیتی‌ها نیز همگام با اتفاقات اخیر رشد مطلوبی را تجربه کرد.افزایش قیمت کامودیتی‌ها برای بازار سرمایه می‌تواند اتفاق مثبتی باشد، به شرط اینکه افزایش نرخ نیما نیز رخ دهد، چرا که به نظر می‌رسد این اقدام می‌تواند مانع مناسبی در برابر رشد شتابزده نرخ ارز باشد. در روزهای اخیر بازار سهام روند متعادل، رو به مثبت و سردرگمی داشته است. از طرفی انتشار خبر ابقا یا خداحافظی آقای عشقی از ریاست سازمان بورس نیز به این سردرگمی بازار بیش از گذشته افزوده است. در روزهای اخیر انتشار خبر تسعیر ارز بانک حال‌وهوای ویژه‌ای در این گروه ایجاد کرده است. نرخ تسعیر ارز بانکی‌ها در افزایش سود انباشته و حقوق صاحبان سهام کمک خواهد کرد و کفایت سرمایه سیستم بانکی را ارتقا خواهد بخشید. با سخنان رئیس کل بانک مرکزی، روز دوشنبه شاهد افت قیمت طلا و دلار بودیم. قیمت سکه در بورس پایین‌تر از قیمت سکه در بازار فیزیکی است. از طرفی شاهد واگرایی منفی در روند جهانی طلا بودیم و احتمال کاهش قیمت‌ها قوت خواهد گرفت. با این وجود امید می‌رود هرچه زودتر افزایش نرخ نیما و کاهش شکاف آن با قیمت دلار بازار رخ دهد که می‌تواند اتمسفر خوبی در بازار سهام ایجاد کند.

دنیای رمز ارز

حجم معاملات نئو بیش از ۴ هزار درصد افزایش یافت!

بازار ارزهای دیجیتال شاهد افزایش قابل‌توجهی در ارزش آلت کوین‌ها است. در همین راستا، قیمت توکن نئو (NEO) در یک شب ۴۰ درصد افزایش یافت و به یکی از برترین عملکردهای امروز تبدیل شد.این افزایش قیمت ممکن است به خاطر نزدیک شدن به رویداد هاوینگ بیت کوین رخ داده باشد که معمولا منجر به افزایش قیمت آلت کوین‌ها می‌شود.

نئو با رتبه ۷۷ در لیست ۱۰۰ ارز دیجیتال برتر قرار دارد و ارزش بازار آن به ۱.۵۰ میلیارد دلار نزدیک می‌شود. قیمت نئو با این افزایش ۴۰ درصدی، از کانال صعودی بلندمدت خود خارج شد و چند ساعت پیش به ۲۲.۴۵ دلار رسید.در حال حاضر، نئو با ۳۳.۴۸ درصد رشد در ۲۴ ساعت گذشته، با قیمت ۲۱.۱۵ دلار معامله می‌شود. از طرفی، حجم معاملات این ارز دیجیتال با افزایش بسیار چشمگیر ۴۶۱۶ درصدی در ۲۴ ساعت گذشته به بیش از ۱ میلیارد دلار رسیده و تقاضای بالای خریداران را نشان می‌دهد.تحلیل تکنیکال قیمت نئو نیز سیگنال‌هایی از ادامه روند صعودی را نشان می‌دهد. رالی کنونی از میانگین متحرک نمایی ۵۰ روزه نشأت می‌گیرد که هم‌ترازی مثبتی را با میانگین متحرک نمایی ۲۰۰ روزه حفظ کرده است. این خطوط حمایتی داینامیک نشان‌دهنده یک موقعیت گاوی پرقدرت هستند.اکنون و با توجه به این موارد، نئو به یک کوین پرطرفدار تبدیل شده و عبور قیمت از مقاومت ۲۰ دلاری، یک سیگنال صعودی برای آن محسوب می‌شود. تحلیلگران بر این باورند که با توجه به خروج از کانال صعودی و تشکیل کندل پوشای صعودی (bullish engulfing) قدرتمند، قیمت نئو پتانسیل رسیدن به ۳۰ دلار در این هفته را دارد. با این حال، برای تداوم روند صعودی، قیمت باید بالاتر از ۲۰ دلار باقی بماند.

در این میان، طبق سطوح فیبوناچی، محدوده ۲۲ دلاری می‌تواند نقطه ورود مناسبی به بازار این ارز دیجیتال باشد.

رشد انفجاری هاروست فایننس در یک روز

هاروست فایننس (FARM)، یک پروتکل غیرمتمرکز است که به طور خودکار بالاترین بازدهی را از جدیدترین پروتکل‌های دیفای ردیابی می‌کند. قیمت توکن بومی این پروژه، FARM، روز گذشته ۸ آوریل، افزایش قابل‌توجه حدودا ۶۰ درصدی را تجربه کرد، با این وجود، طی ۲۴ ساعت گذشته اندکی کاهش یافته است.بر اساس داده‌های بازار، توکن FARM که در ۸ آوریل موفق شده بود سقف ۱۲۳ دلار را ثبت کند، طی ۲۴ ساعت گذشته حدود ۱۵ درصد کاهش یافته و به ۷۱.۲۲ دلار رسیده است. با این وجود، همچنان نسبت به هفته و ماه گذشته، رشدی به ترتیب ۴۸ و ۲۹ درصدی دارد.یکی از عجیب‌ترین جنبه‌های رشد اخیر قیمت FARM، افزایش خیره‌کننده بیش از ۱۸ هزار درصدی حجم معاملات آن در تاریخ ۸ آوریل بود که نشان‌دهنده افزایش علاقه سرمایه‌گذاران و معامله‌گران به این ارز دیجیتال است. قیمت توکن FARM، علی‌رغم افزایش اخیر، به صورت چشمگیری نسبت به سقف تاریخی خود یعنی ۲۲۳۶ دلار که در ۳ سپتامبر ۲۰۲۰ ثبت شد، پایین‌تر است.این موضوع نشان می‌دهد که قیمت این ارز دیجیتال همچنان پتانسیل رشد دارد. به گفته برخی از تحلیلگران، هدف بعدی قیمت این توکن، سطح ۱۹۲ دلار خواهد بود.قابلیت هاروست فایننس در پیدا کردن بهترین بازده‌ها، موجب جذب کاربرانی شده که قصد دارند بازدهی سرمایه‌گذاری خود را در بازار رقابتی دیفای به حداکثر برسانند. سرمایه‌گذاران همچنین این پلتفرم را به دلیل مدل صدور و تخصیص توکن منحصربه‌فرد آن جذاب می‌دانند.

صعود قیمت اتریوم به ۳۷۰۰ دلار

قیمت اتریوم در روز دوشنبه ۸ آوریل با افزایش ۸ درصدی به ۳۷۲۲ دلار رسید که بالاترین قیمت آن از اواسط مارس است. این رشد چشمگیر به دنبال افزایش خوش‌بینی در بازار و فعالیت زیاد در شبکه‌های اجتماعی رقم خورد.در زمان نگارش این خبر، اتریوم با بیش از ۸ درصد افزایش در ۲۴ ساعت گذشته، در محدوده ۳۶۸۶ دلاری معامله می‌شود، حجم معاملات آن نیز در مدت زمان مشابه با بیش از ۱۰۰ درصد افزایش به حدود ۲۰ میلیارد دلار رسیده است. این دارایی اکنون فاصله حدود ۱۰ درصدی با بالاترین قیمت خود در سال ۲۰۲۴ یعنی ۴۰۷۰ دلار و فاصله ۲۵ درصدی نسبت به بالاترین رکورد تاریخی خود در سال ۲۰۲۱ یعنی ۴۸۷۸ دلار دارد.علاوه بر افزایش فعالیت کاربران در شبکه‌های اجتماعی و بحث در مورد اتریوم، خوش‌بینی معامله‌گران مشتقات نیز در این افزایش قیمت تاثیر داشته است.بر اساس آمار صرافی Deribit، حدود ۶۰۰ میلیون دلار معامله باز با قیمت ۴۰۰۰ دلار و ۳۷۸ میلیون دلار معامله با قیمت اجرایی ۳۷۰۰ و ۵۰۰۰ دلار وجود دارد. این آمار نشان‌دهنده یک سوگیری صعودی برای انقضای آپشن‌های پایان ماه اتریوم در ۲۶ آوریل است، زمانی که حدود ۹۰۰۰۰۰ قرارداد اتریوم با ارزش اسمی ۳.۸ میلیارد دلار منقضی خواهد شد.با این حال، همه تحلیلگران نسبت به آینده اتریوم خوشبین نیستند. برخی از کارشناسان بر این باورند که افزایش قیمت اتریوم به خاطر امیدواری به پذیرش صندوق‌های قابل معامله در بورس (ETF) اسپات آن است و اگر کمیسیون بورس و اوراق بهادار آمریکا این درخواست‌ها را رد کند، ممکن است قیمت اتریوم دوباره کاهش یابد.در کنار افزایش قیمت اتریوم، سایر ارزهای دیجیتال مبتنی بر اتریوم (توکن‌های ERC-۲۰) نیز از این رشد بهره برده‌اند. ارزش بازار این دسته از ارزهای دیجیتال در یک هفته گذشته به طور متوسط ۸.۱ درصد افزایش یافته است.

قیمت بیت کوین به بالای ۷۲ هزار دلار برگشت

امروز، دوشنبه ۸ آوریل و در حالی که تنها ۱۱ روز به هاوینگ آتی بیت کوین باقی مانده، قیمت این ارز دیجیتال بار دیگر از ۷۲ هزار دلار گذشت. رشد قیمت بیت کوین به افزایش قیمت برخی از توکن‌های این اکوسیستم، از جمله توکن‌های BRC-۲۰ هم کمک کرده است.

در زمان نگارش این خبر، بیت کوین با قیمت ۷۲،۲۱۷ دلار معامله می‌شود که نسبت به ۲۴ ساعت گذشته، بیش از ۴ درصد افزایش یافته است. ارزش بازار بیت کوین نیز با رشد روزانه ۴ درصدی، به ۱/۴۲ تریلیون دلار رسیده است.

همانطور که گفته شد، همزمان با صعود بیت کوین و افزایش انتظارات مبنی بر رشد بیشتر قیمت آن پس از اجرای هاوینگ، ارزش برخی از توکن‌ها و پروژه‌های مستقر در شبکه بیت کوین هم افزایش یافته است.

در همین راستا، داده‌ها نشان می‌دهند که حجم فروش توکن‌های غیرقابل تعویض (NFT) مبتنی بر بیت کوین در هفته گذشته از رهبران معمول این بخش، یعنی اتریوم و سولانا پیشی گرفته است. علاوه بر این، ارزش بازار توکن‌های BRC-۲۰ بیت کوین هم در ۲۴ ساعت گذشته نزدیک به ۶ درصد افزایش یافته است. در این میان، توکن‌های BRC-۲۰ معروف بازار، همچون مولتی بیت (MUBI) و ساتوشی‌وی‌ام (SAVM)، رشد قابل‌توجه دو رقمی را به ثبت رسانده‌اند.